

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

WIDENER

HN SM23 9

LITOVSKAIA METRIKA
VOLUME 1

Reprinted on Demand
by

University
Microfilms
International

Ann Arbor • London

73 6230
8977
0.1.

ЛИТОВСКАЯ МЕТРИКА,

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ОТДѢЛЪ

ВЕЛИКАГО КНЯЖЕСТВА ЛИТОВСКАГО,

ПРИ

ПРАВИТЕЛЬСТВУЮЩЕМЪ СЕНАТѢ.

Грамоты и регесты изъ собранія „древнихъ актовъ“ писанныхъ на пергаментѣ на литовско-русскомъ, латинскомъ, нижне-германскомъ, старо-чешскомъ и польскомъ языкахъ.

СОСТАВИТЕЛЬ
МЕТРИАНТЪ ЛИТОВСКОЙ МЕТРИКИ
И. К. Зельверовскій.

Т. I.

Изданіе составителя.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
1883.

Тотъ вѣсть мнѣ, что хотя мало изучилъ про-
шодше; шатающій же въ оубо настоящю. вѣсть
осилъ нечисто, а вѣдѣющаго въ бугуно
не вѣсть, нечсто

Лод. Мавсина. Зѣлѣнкова

Поруцнн. кнѣ вѣско скрѣднѣу. здрѣтѣ дѣдо стлн тн вѣн.
вдн лне гонд евоуру. здпостъ здвскнхое. недвѣй парувн
кнѣ мхдн лоеву те вѣ. кнѣ вадн лн лнхдн лѣ вѣ. кнѣ вадн дго
ротѣ чѣскнѣ. брдѣ го кнѣ юрѣн. лѣ вѣ пдкн. лѣ вѣ вадн лѣ вѣ снѣ. рунѣ
пдн кнѣ кнѣ фегорѣ. мнрн кнѣ. брдѣ е гон мн рнѣ. мнѣ брдѣ шд. кнѣ
юрѣн кнѣ шно. нѣ вѣ рундѣн. ѣ снѣ дѣ нѣ. нѣ дѣ о кнѣ кнѣ. дѣ нѣ нѣ
внѣ о вѣн. ѣ здрѣ л мн шно тн нѣ. лѣ вѣ шка. стѣ пдн лѣ зддѣ вѣ. кнѣ пдѣ
кѣ рунтн. кнѣ рунтн. о. сурѣ нѣ. фѣ нѣ о рѣ вѣ нѣ. фѣ нѣ о рѣ ѣ снѣ шко вѣ
рн кнѣ нѣ. ѣ хрѣ нѣ. брдѣ нѣ пѣ гонѣ вѣ рѣ шко. ѣ нѣ рн шко. нн кнѣ нѣ.
вдн лн кнѣ. рн нѣ рн кнѣ. лѣ нѣ вѣ нѣ. кнѣ лн кнѣ нѣ. ѣ нѣ рѣ нѣ лн кнѣ. вѣ нѣ
снѣ нѣ. лѣ нѣ фѣ нѣ оу сѣ нѣ. сѣ лѣ нн кнѣ. кнѣ лн хдн лѣ вѣ. ѣ нѣ нѣ пѣ рѣ срдѣ нѣ

Тисографіи Литографіи
ВОСТАВЛЕНА ДВОРА ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.
С.Петербургъ. П. ГОРНИКЪ. Москва, 106.
1883.

Печатано съ разрѣшеніа Господня Министра Юстиціи.

„ДРЕВНІЕ АКТЫ“

ОТДѢЛЪ

I.

№ 1 *)   № 14
54   65

---

*) № акта надъ линейкою означаетъ номерацию хронологическую, а надъ ливнейкою—комиссіи 1835 года.

КАРТЫ ЛИТОВСКІЕ

1487—1589.

1

ИЗДАНИЕ
1913

ОГЛАВЛЕНІЕ.

	СТРАН.
1. Вишняя запись князя Кобринскаго	5
2. Александра, великаго князя Литовскаго, пожалованная грамота Аниѣ Гаштовтовичъ на владѣніе замкомъ Дорогобужемъ, съ имѣніями	7
3. Александра, короля Польскаго, подтвердительная грамота пожалованная жемъ Юрія Пацевича — Теодоръ на владѣніе имѣніями въ Кобрянѣ и Добучивахъ и на вишнюю сумму	9
Грамоты короля Польскаго Сигизмунда I Стараго:	
4. Подтвердительная—данная князю Теодору Ярославичу на владѣніе тремя дворцами подъ Клецкомъ	12
5. Жалованная—данная землевладѣльцу Берендію на вишню имѣнія Волячичъ на имѣніе Кузьминъ	17
6. Заемно-обезпечительная — данная земскому подскарбію Иосифовичу	19
7. Таковая же — данная Гродненскому старостѣ Юрію Радвиловичу	20
8. Таковая же—данная тому же Юрію Радвилю	22
9. Подтвердительная — данная «Жокоитскому» старостѣ Станиславу на пожизненное управленіе староствомъ «Жокоитскимъ»	25
10. Жалованная—Гродненскому старостѣ Юрію Николаевичу на доходъ съ гродненскихъ дворовъ Скидели и Озеры	26
11. Подтвердительная грамота, данная королевскому дворянину Есеповичу на владѣніе Забальскимъ и Яглезскимъ войтовствами и проч.	28

12. Актъ «Уніа», т. е. актъ соединенія великаго княжества Литовскаго съ королевствомъ Польскимъ, данный Литвою Королѣ, взаимнѣ такого же акта, данного королевствомъ Польскимъ великому княжеству Литовскому *) 31
13. Реестръ подлинныхъ грамотъ великаго княжества Литовскаго врученныхъ Польскою королевою, комиссаровъ Варшавскаго сейма въ 1581 году 105
14. Сигизмунда III, короля Польскаго, подтвердительная грамота, данная постельничему Яну Бонновскому на владѣніе Бобруйскаю державою 108

Примѣчаніе. Въ числѣ вышеприведенныхъ 14-ти актовъ, девять писаны по литовско-русски, три по латыни, одинъ по польски и одинъ актъ по латыни и по польски. Этотъ послѣдній актъ — № 13, писанъ на бумагѣ.

---

*) Этотъ же актъ «Уніа», напечатанный языкомъ болѣе доступнымъ для чтенія, съ переводомъ на русскій языкъ, см. стр. 55. Сравнительная таблица того же акта «Уніа», напечатаннаго Дубневскимъ, Войцѣхскимъ, Даниловичемъ и рукописи Императорской Публичной Библиотеки съ настоящимъ актомъ «Уніа», писаннымъ на пергаментѣ и хранящимся въ Литовской Метрицѣ, см. стр. 78.

Вымова запись князя Ивана Семеновича Кобринскаго, данная со женою, княгини Феодоры, дочери Ивана Рогатинскаго, внуку князя Андрея Владиміровича, на 2000 золотыхъ великорскихъ, обезначенныхъ двумя вотчинными удѣлами.

Во имя Святыя Троица станься. Со я князь Иванъ Семеновичъ Кобринскій. будучи оу полномъ своемъ разумѣ. безъ каждаго принуждѣня. чиню знакомито сими моими листомъ. каждому доброму. инѣшнимъ и потомъ будучимъ. кому будетъ потреба того видѣти а либо чтучи слышати. Записую и вѣную женѣ моеи княгини Феодрѣ. дочрѣ пана Ивана Рогатинскаго. а князя Андрея Володиміровича внуцѣ. на тыхъ двухъ дѣлницяхъ шмчизны моеѣ. которыхъ же если еи не записалъ. двѣ тысячи золотыхъ оугорскихъ. а она и маєть держати тѣ двѣ дѣлници шмчизны моеѣ и поживати. со всѣми доходами и приходами какъ я самъ имѣлъ. до тыхъ мѣстъ доколь еи шмложитъ двѣ тысячи золотыхъ кто будетъ ближшии къ тымъ двѣма дѣлницамъ шмчизны моеѣ. а коли ближнѣи мои шмложитъ тѣ двѣ тысячи золотыхъ. и она и маєть тыхъ двухъ дѣлницъ шмчизны моеѣ поступити имъ. а жена моя княгиня Феодра. взявши тыхъ двѣ тысячи золотыхъ. воина даровати. и шмдати. и на церковь дати. и куды хотя обернути къ своимъ воли. а при томъ моемъ записномъ листу былъ. шмецъ нашъ Данианъ владыка Володимірскій. а князь Михаилъ Сенгушевичъ. а ловчій король панъ Янъ Мпшевичъ. а дворянинъ король панъ Юрьи (?) Кондратовичъ. а дворянинъ король панъ Богумъ Боговтиновичъ. а панъ Завша Романовичъ. а панъ Млѣчко Сачковичъ. а писарь король ключникъ Берестіискій панъ Левъ Боговтиновичъ. а бояре наши. Сугакъ Вѣлловичъ. Сенко Проступичъ. Пронко. а Мрочко. а про оутвержѣнье сего моего листа. и печатъ если свою приложилъ къ сему моему листу. и тыхъ добрыхъ людѣи если просилъ штобы и свои печати приложили

къ сему моему листу. и ихъ милость приложилъ. *штва* владыки
Володимирского Даміанова печатъ. князи Михаилова печатъ. пана
Янова печатъ. пана Юрьева печатъ. пана Богушева печатъ. пана
Завишина печатъ. пана Мгѣчкова печатъ. пана Лъвова печать.
писанъ оу Добучинахъ. в лѣтѣ, ꙗꙗ. чѣ. Месеца. Ген, кѣ. индикта, ̄:—

Запись писана по литовско-русски на пергаментѣ (дл. 33 цент.;
шир. 35 цент.); сирѣшена, какъ сказано въ записи, девятью
перстиевыми печатями, изъ коихъ остались только двѣ, тисну-
ты по зеленому воску. Одна изъ нихъ привѣшена на шелко-
вомъ шнурѣ зеленого цвѣта, а другая—на шелковомъ шнурѣ ма-
линоваго цвѣта. Не поименованные здѣсь, въ актѣ, удѣлы, на
которые князь Кобринскій записалъ жемъ своей, княгини Тео-
доръ, вѣновую суму, были — Кобринъ и Добучины; изъ нихъ
последній, расположенный при р. Мухавцѣ, былъ переименованъ
въ городъ Пружаны и 8-го Августа 1796 года обращенъ въ уездный
городъ.

Александръ, Великій Князь Литовскій и проч., по докладу канцлера великаго княжества Литовскаго Николая Радивиловича (Остиковича), жалуетъ Аннѣ (княжнѣ Гольшанской) вдовѣ Троцкаго воеводы Мартина (Яновича) Гаштовтовича, и ихъ дѣтямъ пожизненно замокъ Дорогобужъ, съ принадлежащими къ нему имѣніями, который уже былъ во временномъ владѣніи покойныхъ Гаштовта и сына его Мартина. Въ этой грамотѣ сказано, что послѣ смерти вышеупомянутой вдовы Анны и дѣтей ея, Гаштовты никакихъ претензій къ этому княжескому владѣнію заявлять не въ правѣ, такъ какъ оно составляетъ наследственную собственность великихъ князей литовскихъ, подлежащую возврату. Дана въ Вильно. Присутствовали: вышеупомянутый Виленскій воевода и канцлеръ великаго княжества Литовскаго; Троцкій воевода и маршалъ наивысшій или земскій Петръ Яновичъ (Бялый Монтигродовичъ или Монтигродовичъ) изъ Ивій; Слонимскій державца, маршалокъ Яць Литаворъ (Богдановичъ Хребтовичъ); Владимірскій (Волинскій) державца, маршалокъ Альбертъ (Яновичъ) Бучуць; Пуньскій державца Станиславъ Бартошовичъ (Монтовтовичъ); подчашій и Браславскій державца Николай Николаевичъ Радивиловичъ и секретарь Федька. Писалъ, по данному для исполненія порученію, писарь великаго княжества Литовскаго Адамъ Якубовичъ изъ Котры.

Упомянутыя въ настоящей грамотѣ собственныя имена выражены слѣдующимъ образомъ:

„Anna coniuge olim magnifici Martini Gastowthowicz Palatini Trocensis“ etc. „Castrum Dorohobusz“ etc. „Nicolao Rodvilowicz Palatino Vilnensi et Magni Ducatus Lithvanie Cancellario. Petro Ianowicz de Iwye Palatino Trocensi et Marschalco supremo alias terrestri. Iohanne Littao Marschalco

et Tenutario in Sloným. Alberto Kuczuk Marschalco
et Tenutario in Wlodýmŷr. Stanislao Barthoschowicz
Tenutario in Puniya. Nicolao Nicolaj Rodvilowicz Pin-
cerna nostro et Tenutario in Braslaw. Ffethko secre-
tario. Per honorabilem Adam Iakubowicz de Cothra
Notarium nostrum“ etc.

Грамота писана по латыни на пергаментѣ (дл. 35 цент., шпр. 29,5 цент.); скрѣплена меньшею печатью великаго княжества Литовскаго, привѣшенною на шелковомъ свурѣ малиноваго цвѣта. По описи комисіи 1835 года эта грамота, причисленная къ «Древнимъ актамъ» Волынскимъ, перечислена здѣсь къ Литовскимъ, такъ какъ Дорогобужъ, на который она пожалована, лежащій при Двѣпрѣ, въ 86 верстахъ отъ г. Смоленска, принадлежалъ тогда къ литовской Руси, и смѣшивать его съ Дорогобужемъ, расположеннымъ въ Галиціи, не слѣдуетъ. На оборотѣ грамоты написано по литовско-русски: «Александра короля листъ на Дорогобуж, который Московскій посолъ». Въ подлинникѣ написано: Родвил-овичъ—вмѣсто Радвилловичъ. См. примѣч. къ печати, актъ — $\frac{10}{33}$

Подтвердительная грамота польского короля Александра, пожалованная жене Юрия Пацевича — Осодорь, на владение третьей частью наследственных и вотчинных имений в Кобринь и Добучинах и на вьюную сумму в 2000 золотых венгерских, которые первый муж ее, князь Иван Семенович Кобринский, обеспечил дарственной и вьюною записями на сказанные имения.

Во имя святыя Живоначалныя неразделимыя Троицы Аминь. Мы Александръ Божію милостію Король Польскій Великий Князь Литовскій и Рускій Князя Прускаго Жомойтскій и иных. Чинимъ знаменито снѣмъ нашимъ листомъ. хто на него по-смотреть. або чтучи его. въслышеть. илиъшнеть и потѣмъ будущимъ кому будетъ потребъ того вѣдати. Била намъ чолѣмъ пани Юрьева Пацевича пани Осодка. и повѣдила передъ нами штоже первый муж ее князь Иванъ Семеновичъ Кобринскій. записалъ и даровалъ ей. шмчизны и дѣдинны своее в Кобрини и в Добучинахъ во всехъ своехъ имѣньи што штець его имѣлъ и шѣ самъ. третью часть вѣчно шм ближнихъ своихъ. а к тому венчала ее жону свою. и записалъ ей на тыхъ дву дѣлницяхъ шмчизны своее которыхъ же ей не записалъ. двѣ тысячи золотыхъ вгорьскихъ. и на то два записы небожичка князя Иванови Семеновича передъ нами вказывала. и в тыхъ записехъ стоить. иже шѣ воля то даровати и штедати и гдѣ хотя ку своей воли шбернути. и била намъ чолѣмъ абыхъмо ей на то дали нашъ листъ. и потвердили быхъмо то ей нашимъ листомъ на вѣчность. ино мы на ее чолѣмъбитѣ то вчинили. и тую часть шмчизны и дѣдинны князя Иванови въ Кобрини и въ Добучинахъ. во всехъ имѣньи его што штець его держалъ и шѣ самъ третью часть. А на тыхъ дву дѣлницяхъ шмчизныхъ которыхъ ей не

записалъ тую двѣ тысячи золотыхъ вгорскихъ. подтверждаю ей
 силу нашимъ листомъ вѣчно и непорочно тую третью часть. Со
 всеми полями и зъ сѣнокатами и зъ дубровами и зъ лѣсами и зъ
 борами. и зъ землями борными и зъ рѣками и съ шзерами и зъ боб-
 ровыми гонями и съ ставы и зъ мѣны. и съ пашнями и зъ ловы
 и зъ ловищи и со всеми вжитки. А тыи двѣ дѣлици на кото-
 рыхъ же записалъ ей двѣ тысячи золотыхъ. маєть она держати и
 вживати. Со всеми платы и доходы. а ближнии ее того не мають
 в нее выкупати до живота ее. А по животе ближнии его тыи
 золотыи мають штиложити кому она кажетъ або записатьъ. И
 воля она тую третью часть тыхъ илѣней и тую двѣ тысячи зо-
 лотыхъ штидати и продати. и заменити. и на церковь записатьъ.
 и ку своему вжиточному и лѣшному шбернути гдѣ ее будетъ воля.
 А на твердость того и печать нашу казали есмо привѣстити къ
 сему нашему листу. При томъ были панове рада наша. Князь
 Войтѣхъ бискупъ Виленьскій. Воевода Виленьскій канцлѣрь нашъ
 панъ Миколай Радивиловичъ. Воевода Троцкій панъ Миколай Ми-
 колаевичъ. Маршалокъ земскій староста Городецкий панъ Янъ
 Юрьевичъ. Панъ Троцкій староста Жомонтскій панъ Станиславъ
 Яновичъ. Маршалокъ дворный державца Бѣльскій и Оутевскій
 князь Михайло Львовичъ Глинскій. Намѣстникъ Витебскій панъ
 Юри Глѣбовичъ. Воевода Полоцкий панъ Станиславъ Глѣбовичъ.
 Писанъ оу Вилии въ Лѣто 4811 Месеца Июнъ дъ день пидякъ 5 (?).

Грамота писана на литовско-русскомъ языкѣ на пергаментѣ
 большого формата (дл. 52 цент., шпр. 41 цент.); скрѣплена
 меньшею великокняжескою Литовскою печатю, привѣщенной
 на шелковомъ шнурѣ краснаго цвѣта. Феодора, по первому бра-
 ку — княгиня Кобринская, а по второму — Пацевичъ, была дочь
 Ивана Рогатинскаго и внука князя Андрея Владиміровича. Добу-
 чины переименованы впоследствии въ г. Пружаны. См. сказанное
 о Добучинахъ, въ актѣ — $\frac{№ 1}{24}$

Примѣчаніе. Привѣщенная къ настоящей грамотѣ меньшая
 печать великаго княжества Литовскаго, тиснутая по красному
 воску, употреблялась польскимъ королемъ Александромъ.

При 4-хъ центиметрахъ въ діаметръ, она представляетъ собою площадь съ шестью концентрическими окружностями, изъ нихъ четвертая составлена изъ выпуклыхъ точекъ. Окружность наибольшая круга служитъ, такъ сказать, обрамленіемъ печати. Между пятой и шестой окружностями помещена латинская надпись:

„S ✕ ALLEXANDRI ✕ MAG DUCIS ✕ LITWANIE ✕

RUSIE ✕ TC ✕“, т. е. *Sigillum Alexandri, Magni Ducis Litwanie, Rusie et ceter.* Въ наименьшемъ кругѣ — щитъ; въ немъ — всадникъ въ латахъ и шлемѣ, сначущій на конѣ въ правую сторону; въ правой рукѣ всадника — обнаженный, поднятый надъ головою мечъ, — въ лѣвой — поводья. Пространство между щитомъ и окружностью меньшаго круга покрыто звездами.

Подтвердительная грамота польскаго короля Сигизмунда I Стараго, которою онъ, въ награду вѣрной службы Пинскаго князя Феодора Ивановича Ярославича, жалуетъ ему и его наследникамъ въ вѣчное владѣнiе три дворца, расположенные подъ Клецкомъ, бывшiе во владѣнiи измѣнниковъ: Ивана, племянника его, Дмитрiя Васильевича и Юрiя Хромаго, князей Глинскихъ.

**Жигимонт Вожю милостью Корол Польски
Великии Князь Литовскии Рускии Княжа Пруское
Жоноимскии княз**

Членикъ знаменито сѣмъ нашимъ листомъ хто на него посмотрить або чтучи его слышитъ нивѣшнимъ и потомъ будучимъ кому будетъ потребъ того вѣдати. Былъ намъ чоломъ князь Феодоръ Ивановичъ Ярославича въ томъ што перво сего дали есмо ему нѣтъня зрадецъ нашихъ Глинскихъ подъ Клецкомъ три дворца князя Ивана Глинского и братаища его князя Дмитреевъ Васильевича и князя Юрьевъ Хромого. И просилъ насъ, абыхмо ему тыи нѣтъня подтвердить на вѣчность. пно мы зъ ласкии нашеи вбачиши его к намъ вѣрную службу на то дали ему сееъ нашъ листъ и подтверждаемъ то сѣмъ нашимъ листомъ вѣчно ему и его княгини и ихъ дѣтамъ и его ближнимъ масть имъ и его княгини и ихъ дѣти и его ближнии и напотомъ будучи ихъ спадки тыи нѣтъня верху писаныи три дворца тыхъ зрадецъ нашихъ Глинскихъ держати со всеми людьми и ихъ землями нашимии и бортьнымии и сеножатями и з борыи и з дубровами и з лесыи и з гаи и з лядыи и лядищи и хворостыи и з ловыи и з ловищи звернымии и пташнымии и с озери и з болотыи и з реками и з рѣчямаи и ихъ потокии и ставыи и ставищи и з рыбиныи и з мѣныи и ихъ вымыленъ и з даньмии грошовымии и медовымии и буничнымии и з мытыи и со всемии ныныи

доходы и попламки которыми могоже именем могут названы быти
або именованы со всеми с теми как теми дворци теми зрадци наши
Глинский князь Иван а князь Дмитрей а князь Юрьи держали
так долго и широко как ся теми иными съ стародавна у своих
границах мають ничего не уставляючи на нас и на наши на-
следки и волею им теми выше писанными иными штидати продавати
заменити розширити и к своему вжиточному и лепшому обер-
нути как сам наперед розумючи а естли быхмо хотели теми
иными в него воземши кому ближнему дати и мы первые того
имам так добрыми иными або лепшими против того ему дати
тож в него теми иными з рук вынати а на твердость того и
почаю нашу казали есмо привести к сему нашему листу. При
том были панове рада наша воевода Троцкий пан Миколай
Миколевич а гетман наш староста Луцкий и Браславский и
Вьшицкий князь Константин Иванович Устрозский а пан Троц-
кий староста Жохонтский пан Станислав Янович а воевода
Новгородский и Мозырский подчанин наш пан Шбрахть Мар-
тинович. писан в Новь Городку лета Божьего тысяча пятьсот
шестого месеца июн и дом видик а.

Грамота писана на литовско-русскомъ языкѣ на пергаментѣ
большаго формата (дл. 43,5 цент., шир. 40 цент.); скрѣплена
меньшею печатью великаго княжества Литовскаго, привѣщеннойю
на шелковомъ шнурѣ малиноваго цвѣта. См. примѣч. къ печати,

актъ — $\frac{22}{213}$

---

*Отпускъ настоящей грамоты, находящейся въ Ли-
товской Метрицѣ, въ книгѣ «Литовскія записки» № 8,
на стр. 213, списанъ и напечатанъ въ книгѣ подъ на-
званіемъ: «Акты, относящіеся къ исторіи Западной
Россіи, собранные и изданные Археографическою Ком-
миссіею». С.-Петербургъ 1848 года. Т. II, л. 41, № 34.*

Въ изданіи археографической комиссіи не удержано старинное правописаніе, и нѣкоторыя мѣста текста измѣнены. Приводимъ ниже эти два списа акта, съ указаніемъ курсивомъ на ихъ разницу.

Текстъ отпуща Лятовской
Метрики:

Привилей князю Оедору
Ивановичу Ярославича на три
дворцы подъ Клецкомъ зрадецъ
Глинскихъ на вѣчность.

Жикгимонтъ Божю ми-
лостю королъ.

Видъ намъ чоловъ князъ
Оедоръ Ивановичъ Ярославича
въ томъ што перво сего дали
есмо ему пченья зрадецъ
нашихъ Глинскихъ подъ Клец-
комъ три дворцы князя Ива-
новъ Глинского и братавича
его князя Дмитреевъ Василе-
вича и князя Юрьевъ Хро-
мого. И просилъ насъ абыхмо
ему тие пченья подтвердить
на вѣчность. Ино мы зъ лас-
ки нашею вбачивши его къ
намъ верную службу на то
дали ему сесь нашъ листъ
потвержаемъ то симъ нашимъ
листомъ вѣчно ему и его кне-
гичи и ихъ дѣтемъ и его
блжннимъ. Маеть онъ и его
кнегичи и ихъ дети и его
блж... и напотомъ будущимъ

Текстъ изданія археогра-
фической комиссіи:

Привилей князю Оедору
Ивановичу Ярославича, на три
дворцы подъ Клецкомъ зра-
децъ Глинскихъ, на вѣч-
ность.

Жикгимонтъ, Божю ми-
лостю королъ и великій
князь.

Видъ намъ чоловъ князь
Оедоръ Ивановичъ Ярославича
о томъ, што перво сего дали
есмо ему пченья з[ъ]радецъ
нашихъ Глинскихъ, подъ Клец-
комъ, три дворцы, князя Ива-
новъ Глинского, и братавича
его князя Дмитреевъ Василе-
вича, и князя Юрьевъ Хро-
мого, и просилъ насъ, абыхмо
ему тие пченья подтвер[ъ]дили
на вѣчность. — Ино мы, зъ
ласки нашею, вбачивши его къ
намъ вѣрную службу, на то
дали ему сесь нашъ листъ и
потвержаемъ то симъ нашимъ
листомъ вѣчно, ему и его кне-
гичи, и ихъ дѣтемъ, и его
блжннимъ; маеть онъ и его
кнегичи, и ихъ дѣти, и его
блжннимъ и напотомъ будущимъ

иѣ счадки тѣи многа вер-
ху писаные три дворци
тѣхъ зърадецъ нашихъ Глин-
скихъ держати со всеми лю-
ди и зъ иѣ землями паш-
ными и бортными и сено-
жатъми и зъ боры и зъ дубро-
вами и зъ лесы и зъ гаи и зъ
ляды и зъ лядищи и с хво-
ростники и зъ ловы и зъ ло-
вищи звѣринными и пташи-
ми и с озеры и зъ болоты
и зъ реками и зъ речъками
и иѣ потоки и ставы и
ставищи и зъ рыбники и
зъ маны и иѣ выселки
и зъ даными грошовыми и
медовыми и зъ мыты и со
всеми иными доходы и по-
платки которымъ колѣе име-
емъ могутъ названы або ме-
нены быти со всеми с тѣмъ
какъ тѣи дворци тѣи зърадцы
наши Глинскии князь Иванъ
а князь Дмитрей а князь
Юрий держали такъ долго и
широко какъ ся тѣи именья
зъ стародавна у своихъ гра-
ницахъ мають ничего не остав-
ляючи на насъ и на наши
наследки и воленъ шъ тѣе
выше писаные имена шъ
дати продати заменити роз-
ширити и къ своему вжиточ-
ному и лепшому обернути
какъ самъ налепомъ розумею-
чи. А естли быхмо хотели
тѣе имена в него воземши
кому ближнему дати И мы
первои того насъ такъ доб-

ихъ счадки тѣи иѣнья
вер[ъ]хуписаные, три дворци
тѣхъ з[ъ]радецъ нашихъ Глин-
скихъ, держати со всеми лю-
ди, и зъ ихъ землями паш-
ными и бортными, и съ сѣ-
ножатъми, и зъ боры и зъ дубро-
вами, и зъ лѣсы и зъ гаи, и зъ
ляды и съ лядищи и съ хво-
ростники, и зъ ловы и зъ ло-
вищи звѣринными и пташи-
ми, и съ озеры и зъ болоты,
и зъ рѣками и зъ рѣч[ъ]ка-
ми и съ ихъ потоки, и съ
ставы и ставищи и зъ рыб-
ники, и зъ маны и ихъ вы-
селки, и зъ даными грошовы-
ми и медовыми, и зъ мыты и
со всеми иными доходы и по-
платки, которымъ — колѣе
имемъ могутъ названы або
мѣнены быти, со всеми съ тѣмъ
какъ тѣи дворци тѣи з[ъ]рад-
цы наши Глинскии, князь Иванъ,
а князь Дмитрей, а князь
Юрий держали, такъ долго
и широко, какъ ся тѣе иѣнья
зъ стародавна въ своихъ гра-
ницахъ мають, ничего не остав-
ляючи на насъ и на наши
наслѣд[ъ]ки; и воленъ онъ
тѣе вышеписаные иѣнья от-
дати, продати, замѣнити, роз-
ширити и къ своему вжиточ-
ному и лѣп[ъ]шому обернути,
какъ самъ налѣп[ъ]и розумею-
чи: а естли быхмо хотѣли
тѣе иѣнья у него в[о]земши
кому ближнему дати, и мы
первѣи того насъ такъ доб-

рше ижеи або леншии про-
тивъ того ему даши тож
в него тме ижеи зъ рукъ
вынати. А на твердость
того и печать нашу ка-
зали есмо привесити къ сему
нашому листу. Писамъ в Нове-
городѣ.

рше ижеи, або лѣпшии про-
тивъ того ему дати, а по-
томъ вмо у него тме ижеи
зъ рукъ вынати. А на твер-
дость того, и печать нашу ка-
зали есмо привесити къ сему
нашому листу. Писамъ въ
Новгородѣ.....

Жалованная грамота польскаго короля Сигизмунда I Старого, которою онъ, въ награду вѣрной службы Винницкаго землевладѣльца Льва Берендѣя и въ замѣну пожалованнаго послѣднему королемъ Александромъ имѣнія Волячинъ, лежащаго въ Винницкомъ уездѣ и отданнаго впоследствии королевскому дворнику Евстафію Дашковичу, жалуетъ ему, Берендѣю, и его наследникамъ въ вѣчное владѣніе имѣніе Кузминъ, расположенное въ Кременецкомъ уездѣ.

Жегемонт Божю милостью Король Польскии
Великии Князь Литовскии Рускии Княжа Пруское
Жюонитскии и иныхъ

Чиним знаменито сим нашим листомъ кто на него посмотритъ або чтучи его оуслышитъ иныишнимъ и потомъ будучимъ кому будетъ потребъ того вѣдати Билъ намъ чоломъ землянимъ Вѣнцкимъ Левонъ Берендѣя и зъ братьею своею ш томъ што перво сего брата намъ славное памяти Александро король далъ былъ имъ имѣнцо оу Вѣнцкомъ (?) поветѣ на ния Волячинъ и потомъ его милость тое имѣнѣ штъ нѣхъ штемши и далъ дворянину своему Устаою Дашьковичу и шни били намъ чоломъ абыхмо ихъ напротивку того чимъ пожаловали. Ино мы на ихъ чоломбитѣ пожаловали ихъ и дали имъ имѣнѣ оу Крѣмянцкомъ повѣто Кузминъ то пакъ какъ люди неприятеля нашего великого князя Московскаго понмали Устаою Дашьковича И мы были тое ихъ имѣнѣ Волячинъ нѣтъ за ся штдали ино какъ тыми разы Устаою Дашьковичъ штъ зрадци нашего Глинскаго к намъ прибегъ и мы бачачи его к намъ вѣрную службу при тои таки данние брата нашего его есмо заставили и тое имѣнѣ Волячинъ ему есмо дали И шни били намъ чоломъ абыхмо имъ тое имѣнѣ Кузминъ потвер-

дали на вѣчностъ ино ми з ласки нашея на их чоломбитъ и
бачачи их к нам вѣрную службу тоя ивѣны Кузмин з люди
и с плати грошовою и медовою и з землями пашьными и
бортинки и съ сѣнокатыи и з дубробровани(?) и съ ставы и со
всемъ с тымъ какъ тотъ Кузмин з даваа в собѣ ся имамъ потвѣр-
жаемъ симъ нашимъ листомъ вѣчно имъ и ихъ женамъ и ихъ де-
тамъ а на твѣрдость того и печать нашу казали есмо приложити
къ сему нашему листу. Писанъ оу Смоленску Семъ йѣ день Индикъ
ѣи. Прѣ Гмъ Стр Луцъ и Бр и Вѣмъ Мр Волъ Змъ Кмъ Косъ Иванъ.

Грамота писана по литовско-русски на пергаментѣ (дл. 34
цент., шир. 24,5 цент.); скрѣплена меньшею великокняжескою
Литовскою печатью, тиснутою внизу документа на массѣ по бу-
мажной накладкѣ. Обычныя же сокращенія въ концѣ грамоты
означаютъ: «Правилъ Гетманъ, Староста Луцкій и Бряславскій
и Вяицкій, Маршалокъ Волынскае Земли, Князь Костянтинъ
Ивановичъ» (Острожскій). См. примѣч. къ печати, актъ — $\frac{26}{218}$

Сигизмундъ I Старый, Король Польскій и проч., по совѣту и съ согласія господъ совѣта великаго княжества Литовскаго, беретъ въ заемъ у земскаго подскарбія Авраама Іозефовича 4,000 копъ грошей литовскихъ, въ обезпеченіе которыхъ жалуетъ ему, впредь до выкупа, бывшія уже въ его временномъ владѣніи Врестскія соляную и восковую таможи. Дана въ Вильно.

Упомянутыя въ настоящей заемно-обезпечительной грамотѣ собственныя имена выражены слѣдующимъ образомъ:

„Generoso Abraam Iozepovicz Thezaugario terrestri“ etc. „Cameram Brestensem salis et cere“ etc.

Грамота изрѣзана, писана по латыни на пергаментѣ (дл. 39 цент., шир. 23,75 цент.). На оборотѣ акта написано по литовско-русски: Берестинское привилеи. Печать отрѣзана.

Заемно-обезпечительная грамота польского короля Сигизмунда I Старого, пожаловавшая Гродненскому старосте Юрию Николаевичу Радзивилловичу на владение двором Мойшоголоу, Виленского воеводства и уезда, данными ему в обеспечение суммы в 600 копъ грошей литовских и 300 золотых „черленых“ венгерских, взятой у него одновременно в заем. В виду этого займа, сделанного на государственные потребности, король предоставляет Радзивилловичу и его наследникам право безпрепятственно владеть Мойшоголоу, впрямь до уплаты имъ сполна всей суммы.

**Жькнмнтъ Вождю милостью Королъ Польскии
Великии Князь Литовскии Рускии Княжа Пруское
Жононскии и инуъ.**

Чинимъ знаменито силъ нашихъ листомъ хто на него поско-
трить або чтучи его величннть ивнешнимъ и напотомъ будучимъ
кому будетъ потребъ тогъ вѣдати што перво сего взяли ку потребе
нашомъ и земскомъ в старости Городемского пана Юрья Николае-
вича Радзивилловича чотыреста копъ грошей литовское монѣти а
триста золотыхъ черленыхъ угорьскихъ и 6 тыхъ пѣнязехъ и золо-
тыхъ оставили есмо ему дворъ нашъ Виленского повѣта Мон-
шекголу на штежъ есмо и первомъ сего и листъ нашъ оставшимъ
ему дали Ино тыни рази писали до насъ панове рада наша вели-
кого князства Литовского пжъ ихъ милость безъ бытности нашею
в пана Юрья взяли ку потребе нашомъ и земскомъ на томъ же
дворѣ нашъ Моншекголу (?) двѣста копъ грошей литовскоежъ монѣти
по десяти пѣнязехъ в грошъ И писали ихъ милость до насъ абысмо
на то листъ нашъ заставнимъ ему дали Ино мы ему на то дали
сось намъ листъ пжъ шнъ иасть томъ дворъ нашъ Моншекголу (?) в
томъ сумѣ в шести соти конахъ грошей и 6 трехъ сотъ золотыхъ

черленых держати з местом и со всеми людьми повѣту Мошпог-
гольского (?) пушными и даниными и тяглыми и с конюхи и съ царци
и лобци и шочники и со всеми иными людьми того двора на-
шого и съ их всеми службами и з дани грошовыми и медо-
выми и бобровыми куничными и з дягли шржанными и шесняными
и съ сѣном подякольными и с колодиною и с пашнѣю дворною
и з землями пустоескими и с корчомными пѣязми и з ставы и
з пинны и з мезлевою и съ снпжою и стацією и со всеми иными
поплатки и пожитки которые з мѣста и з волости Мошпогголь-
ское на нас хоживали и со всем с тым как в первом листе
нашом заставном ему выписано ижели коли мы сами господарь
в Мошпогголе будем тогда мы маем нас стацією и подводами
с того двора нашего подяйти подле давного шбчяа и вжо врид-
ники наши Виленскии городничии тивун конюшнии ключники не
мают в тую волость сами въезжати ани слугъ своих всилати и
доходов наших и своих не мают ижеоторых брати маем пан
Юрьи староста Городенскии том двор наш Мошпогголу дер-
жати до тых часов поки мы нашими властными изъ скарбу
нашого пѣязми туу суму пѣязем и золотых ему шмложим А
если ся над ним Божя воля станеть смерть его заидеть Мы с
того двора панем и дѣтем его не маем рушати поки туу вышо-
мененую суму пѣязем и золотых ние шмдадим а не шмдавши
тых пѣязем не маем их с того двора рушати И на то есмо
ему дали сес наш листъ з нашою печатью. При том был под-
скарбии земскии староста Ковемскии пан Аврам Езоевич. Писан
в Краковѣ под лѣты Божего нароженя тысяча пятьсот шмого-
надесять Месеца Июля двадцать шмого дня Индикта шмого.
Sigismundus Rex subscripsit. Копоть писарь.

Грамота наръзана, писана на литовско-рускомъ языкѣ на перга-
ментѣ большого формата (дл. 52,25 цент. — шир. 41,75 цент.).
Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, собственноручная латинская
подпись короля, а съ правой — господарскаго русскаго писаря.
На оборотѣ акта, внизу находится помѣтка: «в Мошпогголу (?)
на с ком.»; и тамъ же, съ правой стороны вверху, помѣчено:
«Мошпоггольскии шбадва». Печать отрѣзана.

Заемно-обезпечительная грамота польскаго короля Сигизмунда I Старого, пожалованная Гродненскому пожитвенному старосту, дворянскому гетману Юрію Николаевичу Радивилу, на владѣніе городомъ Гродно съ замкомъ, дворами, волостями, землями, людьми и вѣсьми прочими принадлежностями, состоящими въ Гродненскомъ умѣдѣ, впрѣдѣ до умлаты ему, или его наследникамъ, 3,000 копѣ грошей литовскихъ, взятыхъ разновременно съ заемъ королевъ на государственныя нужды и содержаніе войска.

**Живущимъ Божію милостію Королъ Польскии
Великимъ Бяязъ Литовскимъ Рускимъ Бяязъ Прусское
Жононскимъ и инымъ**

Яко чинимъ тѣмъ то нашимъ листомъ всемъ нижеписаннымъ и наикотомъ будущимъ кому того будемъ потребъ вѣдати хто на него посмотритъ або чтучи его услышитъ нажъ за великую потребу речіи восполнитое земское Великого Бяязства Литовского вчинивши раду съ нами радани нашими тогожъ Бяязства Литовского взяли есмо двѣ тысячи и шескъ сотъ копѣ грошей монѣтъ литовское шбычавъ моничонимъ личачи въ каждую копу по шестидесятъ грошемъ на вынзначено и для захованя служебныхъ будучи на соимѣ валномъ Борестемскомъ у велможного пана Юрѣя Николаевича Радивиловича старосты Городемского и тежъ гетмана дворянского и в томъ сунѣ дали есмо ему Городемъ держати и листъ намъ на то широче выписавши ему есмо дали какъ же шмъ томъ листъ намъ будучи в Торунѣ намъ указывалъ и к тому ещо на Городно далъ намъ двѣсте копѣ грошемъ и жадалъ насъ абысмо томъ листъ намъ первымъ по латине писаннымъ казали слово шмъ слова в томъ намъ листъ теперешнимъ рускимъ выписати И мы хотячи велможного пана Юрѣя Николаевича Радивиловича у пререченомъ сунѣ внев-

нити занисуетъ ему туо три тысячи коп грошем на Городно
 замку и мѣсто со всеми дворы и людьми ку Городну прислуха-
 ючиии шпрочем тых коториих он маєт шсобно занисаны и со
 всем повѣтом и волостями и землями и с уряды Городенскими
 то есть городничое конюшное ключничство лесничое и таж з мн-
 том мостовым и с пѣзени (?) корчонными и со всеми полями и соно-
 жатии лесы и борти и галми и с хворосты и дубники и сосныи и
 с пушаны и з дубровами и з бортиаи и з дамии грошовыми и
 медовыми и бобровыми и куничными и з меда со всем шт-
 кулковал(?) перед тым до ключа нашего на нас прихаживали
 и з ловы зверными шленными и лоси и сарнами але толко у тых
 пушак доущаны ловити гдѣ и инне старости предкове его лов-
 ливали а зубря не доущаны ему ловити але допускаем ему со
 всеми вжики и пожитки и плати почтими и со всеми повинно-
 вальствыи и со всем правом и властностью ничого на нас ани
 права ани властности ани всяких пожитковоставляючи тако
 же речи в том листе выписаныи и мененыи не маюи шькодити
 тому што посполито замкено А што таж посполито шписано
 шсобности не маюи шькодити таж яко бы вси рѣчи выписаны были
 котороуж то нѣме наше верхушписаное том великожнии пан
 Юрьи и жона и дѣти и потомкове его маюи держати так дол-
 го покул ему и жонѣ и дѣтем и потомком его мы або потомки
 наши туо суму три тысячи коп грошем заплатим а коли буден
 занячено тогды тое нѣме Городно совсем на нас и на наши
 потомки маем ся вернути и спасти и над то ми того то прере-
 чоного и великожного пана Юрья на вrade того староства Горо-
 денского до живота его оставляем и оставили есмо его а не
 маем его с того староства рушати ани кому иному дати шльжъ бы
 есмо его гѣпшим а почтившим и пожиточившим вradом шсмо-
 трели А котории есмо члони с того первого латинского приви-
 ля выняли вradы мѣста Городенского помѣрное а важницу для
 нѣкоторых причин а тых часов пан Юрьи его милость хотачи
 нам поволне ся шказати выпустил нам с тое оставы (?) вradы
 напервѣи городничое пѣязи корчонным конюшное ключничство
 нжгли маем он в том же то заставѣ брати дякла Городен-

ским житным и овсяным и тым деляи нашими нами по двором
 нашим засевати а встатком взыем Москвич кормити и плит-
 ници масть его милость завѣдати по давному з мурални (?) и съ
 стрыхары и з меловники и тою плитою замок нашъ шправовати
 А току его привилію и тым чломком в том привилію писаным
 тое не маем шкодити А на твердость того и печатъ нашу Вели-
 кого Князьства Литовского казали есмо привѣспти к сему нашему
 листу. А при том были панове рады воевода Троцкии гетманъ
 нашъ навмишнии староста Враславскии и Вѣницькии князь Ко-
 стантинъ Ивановичъ Устрозькии воевода Вилемскии канцлѣрь нашъ
 староста Бѣлскии и Мозырскии панъ Шлбрахтъ Мартиновичъ
 Кганштоттовича панъ Вилемскии староста Жомойтскии панъ Ста-
 ниславъ Яновичъ Маршалок земскии воевода Новгородскии дер-
 жаща Мерецкии и Довжгоскии панъ Янъ Яновичъ Заберезымскии
 маршалокъ дворинни староста Берестейскии Ковенскии и Лидскии
 панъ Юрьъ Ивановичъ Ильнича. Писанъ в Городне под леты Бо-
 жего паршжя тысяча пят сотъ двадцать второго Мессца Мар-
 та а: денъ Индикта десятымъ. Sigismundus Rex subscripsit. Бо-
 гуи маршалокъ и писаръ subscripsit.

Грамота изрѣзана, писана на литовско-русскомъ языкѣ на
 пергаментѣ большого формата (дл. 60 цент., шир. 47 цент.).
 Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, собственноручная подпись
 короля, съ правой—господарскаго русскаго писаря. По формѣ и
 содержанію эту грамоту, казалось-бы, можно причислить не только
 къ каллиграфическо-падеографическимъ, но и къ историко-лите-
 ратурнымъ рѣдкостямъ, такъ какъ она представляетъ переводъ
 документа, писаннаго по латыни, который король повелѣлъ сдѣ-
 лать по просьбѣ Радивила и который можетъ служить доказа-
 тельствомъ богатства, разнообразіи и образцовой плавности ли-
 товско-русскаго языка того времени. Приведенныя же въ этой
 грамотѣ слова: «Жадалъ (Ю. Н. Радивилъ) насъ абылмо томъ листъ
 нашъ первымъ по латине писаныи казали слово *um* слова в томъ
 нашъ листъ теперешними рускии выписати» и проч., удостовѣряютъ
 наглядно, сколько Радивилы цѣнили и любили этотъ письменный,
 дипломатическій, юридическій и административный языкъ великаго
 княжества Литовскаго. На оборотѣ акта имѣется помята: «То
 ѿ на Городемъ последнешими в которомъ на *г* конъ грошенъ». Печать
 отрѣзана.

Сигизмундъ I Старый, Король Польскій и проч. оставляетъ „Жомойтскаго“ старосту Станислава, сына Виленскаго каштеляна Яна (Къзгайло), при пожизненномъ управленіи „Жомойтскимъ“ староствомъ, съ присвоеннымъ этому званію правомъ назначать должностныхъ лицъ по тивургскимъ и по всемъ прочимъ отраслямъ администраціи этого староства, съ тѣмъ однако, чтобы, послѣ смерти сказаннаго Станислава Яновича, предоставленное ему право было возвращено великимъ князьямъ Литовскимъ. Дана въ Вильно.

Упомянутыя въ настоящей грамотѣ собственныя имена выражены слѣдующимъ образомъ:

„Magnificum Stanislaum Ioannidem Castellatum Viltensem“ etc. „Sigismundus Rex subscripsit.“

Грамота писана по латыни на пергаментѣ большого формата (дл. 54 цент., шир. 48, 75 цент.); скрѣплена меньшею печатью великаго княжества Литовскаго, привѣшенною на шелковомъ шнурѣ малиноваго и желтаго цвѣтовъ. Выпу грамоты, съ лѣвой стороны, находится собственноручная подпись короля. Актъ нѣстами потускнѣлъ и покрылся пятнами; чернила на сгибахъ пергамента очень поплннзли, вслѣдствіе чего нѣкоторыя слова совершенно исчезли. См. примѣч. къ печати, актъ — $\frac{№ 21}{218}$.

Жалованная грамота польскаго короля Сигизмунда I Старого, кою онъ, въ награду доблестной службы, несенной въ Прусской войнѣ членомъ Литовскаго „высокаго“ совѣта, Гродненскимъ старостою Юріемъ Николаевичемъ (Ридзивилломъ), жалуетъ послѣднему 1,000 конъ грошей на Гродненскихъ дворахъ Скидели и Озеры. Этими Гродненскими дворами, состоящими уже за извѣстныя суммы во владѣніи сказаннаго Юрія Николаевича, король предоставляетъ ему и его наследникамъ право владѣть безпрепятственно, впредь до уплаты суммы всей пожалованной суммы.

**Жнигмионтъ Божю милостью Король Польскии
Великии Князь Литовскии Рускии Князя Прусское
Жоноинскии и инихъ**

Чинимъ знаменито сѣмъ нашимъ листомъ именнымъ и напо-
томъ будущимъ кому будетъ потребъ того вѣдати. Вбачивши есмо
великость заслугъ и не литованье горла противъ неприятелей на-
шихъ ради нашего высокое пана Юрья Николаевича старости
Городеньскаго иже его милость в пану напильгѣншую потребу
приехалъ намъ къ послузе навчи зъ собою великии почомъ слу-
жебникоу своимъ на свою шкоду и будучи противъ людей неприя-
тельскихъ в Прускахъ знаменитимъ послуги намъ пану своему и Ко-
роне Польской оказалъ. Мы хотячи тымъ новолнымъ а накладнымъ
послугамъ его милости нѣкоторую штилату вчинити з ласки на-
шое дали и записали есмо его милости тысяча конъ грошей на
дворехъ нашихъ Городеньскихъ на Скидели и на Шзерахъ которыми
дворы его милость еще первен сего масть шимъ насъ в заставе в
нѣкотори сумѣ грошей на штожъ и листы наши в себе масть къ
котори же первон сумѣ и туу теперешню тысяча конъ грошей
привлащамъ. масть его милость намъ Юрьи и его пани и дѣти
иже тии дворы наши Скидель и Шзера в той первон сумѣ и в
той то тысячи копахъ грошей держати подле первыхъ листовъ на-

них заставных со всем. И коли акиже туу первую суму подле
листоу наших и туу тысяча кон грошев нынешнюю его милости
заплатитъ тож с тых дворов плати всяки мають на нас даваны
быти которых и перед тым штоль на нас даваны (?) А не шт-
давши тых пвязен первое сумы и тое тысячи кон грошем не
маем тых дворов у его милости и в панее и детей его або в
потомков его з рух выимовати а на твердость того и печать
наму казали есмо завѣстити к сему нашему листу. писам в Ку-
левском Брѣстѣм гѣта Божего тысяча пять сот двадцать третего
месеца Генваря двадцат шским индикта девятим (?). Sigismundus
Rex subscripsit.

Грамота изрѣзана, писана на литовско-русскомъ языкѣ на
пергаментѣ большаго формата (дл. 51 цент. — шпр. 30 цент.).
Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, собственоручная латинская
подпись короля. Документъ мѣстами затертъ; чернила вылиняли
и, сверхъ того, отъ ветхости образовались дырочки въ сгибахъ
пергамента, который крошится, вслѣдствіе чего цѣлыя слова
должны мало-по-малу исчезнуть; такимъ образомъ грамота, уже
нынѣ весьма трудно разбираемая, будетъ въ недалекомъ буду-
щемъ совершенно недоступною для чтенія. На оборотѣ документа,
внизу, съ правой стороны, помята: «То третии на Скидсѣ и на
Шзера придатокъ тысяча кон грошев за ся дали которую был
перво спусти». Печать отрѣзана.

Подтвердительная грамота польскаго короля Сигизмунда I Стараго, пожалованная королевскому дворянину Карпу Есифовичу и его наследникамъ на владѣннѣ Забьльскимъ и Ятвезскимъ войтовствами, мельницею на р. Березовой, угломъ лѣса, который касается Забьльскихъ и Ятвезскихъ уволокъ и, наконецъ, остаткомъ земли отъ Забьльскихъ уволокъ—по случаю брака его, Есифовича, съ Палагеею, урожденною Гримковною, вдовою боярина Мирдаса Вологича.

**Живогимонъ Божю милостью Король Польскии
Великии Князь Литовскии Рускии Княжа Прусско
Жоховицкии и иных.**

Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ хто на него посмотритъ або чтучи его услышитъ вынешнимъ и напотомъ будучимъ кому будетъ потребаъ того вѣдати Билъ намъ чоломъ дворянинъ нашъ Карпъ Есифовичъ и повѣдилъ передъ нами штожъ повѣялъ боярину в Ганезьскомъ повѣтѣ Мардасовую Вологича Палагеею Гримковну зо всеми што первымъ мужъ ее Мардасъ ей записалъ што купилъ у Матея Маншика войтовство Забьльское и Ятвезьское котороежъ войтовство братъ нашъ король его милость Александръ тому Маншику былъ далъ и привилномъ на вѣчность подтвердилъ и томъ привилемъ Маншико мужу ее небожьчику Мардасу далъ И Мардасъ былъ чоломъ брату нашему королю его милости Александру aby тое войтовство ему подтвердилъ и к тому просилъ млына на Березовомъ котрымъ же придалъ былъ король его милость Александръ Моншику (?) к тому войтовству и угла лѣсу по копецъ Забьльскихъ и Ятвезскихъ волокъ и тое земли остатка Забьльскихъ волокъ на которомъ же былъ поселился Стапко Моншиковъ сынъ и братъ нашъ король его милость Александръ то ему далъ и при-

вѣнцемъ своимъ на вѣчность подтверди. И первымъ изъ нихъ его милость Ганезъ былъ Михаилу Глинскому далъ и шна в себѣ с тѣмъ Мардасомъ (?) детемъ не маючи ему мужу своему по своимъ живото то все записала и записъ мужа своего первого што емъ то все записалъ и привилія твердости ему дана на штоже шн записъ небожничка мужа ее первого и ее записъ што ему записала и теже привилія Матей Монника нжъ ему тое вѣнчичество было подтвержено и привиліемъ брата нашего короля его милости Александра штоже мужу ее первому братъ нашъ король его милости Александръ то все подтверди. И передъ нами въказывалъ и былъ намъ чоломъ абыхно ему на то дали нашъ листъ и то подтвердили ему нашимъ листомъ на вѣчность. Ино имъ вѣнчичество нжъ коли тотъ Мардас вперъ в себѣ детемъ не маючи а тое веру писаное писемъ подле тѣхъ привиліевъ жоне съвоемъ (?) записалъ на вѣчность въглянувши есмо в записъ Мардасовъ котормъ на тое писемъ емъ жоне своемъ далъ а шна подле того запису ему мужу своему записалъ в ласки наше на его чоломъ бытъ то есмо вчинили тую куплю и выслугу первому мужу ее подтвержаемъ симъ нашимъ листомъ вѣчно ему самому и его жоне и ихъ детемъ и напотомъ будущимъ и ихъ падкомъ со всеми землями нашими и бортиными и съ севожатыми и з лови звериными и пташьими и со всеми (?) плати и кожички котормъ кольже писемъ могутъ названн або менени быти и нехъ шпъ и его потожи тое писемъ держать со всеми с тѣмъ какъ ся тое писемъ здавна само въ собѣ и в границахъ ся своихъ есть. И какъ тотъ Мардас держалъ водлу тастаменту мужа ее первого и листу записного жоны его А намъ с того службу земскую служить и водемъ шн тахъ прибавити и розширити и людемъ всадити и къ своему лепшому и вжиточному шбернути такъ какъ самъ на лепомъ розумемъ А на твердость того и печать нашу казали есмо привесити къ себу нашему листу. При томъ были воевода Троцкии гетманъ навичини староста Брянсккии и Венцикии князь Костянтинъ Ивановичъ Штросеккии а воевода Виленсккии державца Мозырсккии панъ Шльбратъ Мартиновичъ Кгантовъ а воевода Кнѣвсккии панъ Амдръи Нехировичъ а воевода Полоцккии панъ Петръ Станиславовичъ. Писанъ у Вилни подъ

лети Божьего нароженя тысяча пять сотъ двадцать третего месеца
Июня 31 день Индъикъта десятии (?). Sigismundus Rex subscri-
psit. Конопъ Васковичъ маршалокъ и писарь.

Грамота писана на литовско-русскомъ языкѣ на пергаментѣ
большаго формата (дл. 45 цент. — шпр. 35 цент.); скрѣплена
меньшею великокняжескою Литовскою печатью, пригвѣшенною
на шелковомъ шнурѣ малиноваго цвѣта. Внизу документа, съ
лѣвой стороны, собственноручная латинская подпись короля, а
съ правой — господарскаго русскаго писаря. На оборотѣ грамоты
идется помята, сдѣланная господарскимъ русскимъ писаремъ,
76 лѣтъ спустя, при королѣ Сигизмундѣ III: «Году 1570 месеца
«Штебра двадцать сегого дня, у Неполовпца тотъ привилемъ
«в канцляремъ его королевское милости великого князства
«Литовского былъ покладанъ и до книгъ великого князства Ли-
«товского канцляремскихъ естъ вписаныи. Яромъ Воловичъ Пи-
«сарь». См. примѣч. къ печати, актъ — $\frac{№ 21}{218}$.

Сигизмундъ II Августъ, Король Польскій, Великій Князь Литовскій и проч., созвавъ въ 1569 году на генеральный сеймъ, въ городъ Люблинъ, представителей земель, воеводствъ и уѣздовъ королевства Польскаго и великаго княжества Литовскаго, а также столичныхъ городовъ Кракова и Вильно, завершилъ соединеніе Литвы съ Польшею.

Состоявшееся такимъ образомъ окончательное соединеніе этихъ двухъ государствъ оба народа увѣковѣчили письменнымъ актомъ, подъ названіемъ „Уніа“, даннымъ со стороны королевства Польскаго великому княжеству Литовскому и, взаимнѣ, со стороны Литвы — коронѣ Польской. Такъ какъ при сличеніи напечатанныхъ въ разныхъ изданіяхъ болѣе или менѣе сходныхъ копій затеряннаго акта „Уніа“, даннаго Польшею Литвѣ, и ниже слѣдующей выписи, сдѣланной нами съ единственнаго подлиннаго акта „Уніа“, писаннаго на пергаментѣ, даннаго со стороны Литвы Польшѣ и хранящагося въ Литовской Метрицѣ Правительствующаго Сената, видно, что въ обоихъ актахъ прописаны одиѣ и тѣже постановленія Люблинскаго сейма, — то мы приводимъ здѣсь вкратцѣ главнѣйшія ихъ черты.

Два народа, т. е. Литва и Польша, соединяются на вѣчныя времена и составляютъ одну нераздѣльную республику, подъ скипетромъ одного короля, избраннаго общей подачей голосовъ и коронованнаго въ Краковѣ. Оба народа обязаны заключать союзы и договоры съ иностранными державами не иначе, какъ только съ обоюднаго согласія, притомъ имѣть сеймы и совѣщанія общіе. Сенаторы, какъ духовные, такъ и свѣтскіе обоихъ народовъ будутъ засѣдать въ сенатѣ въ опредѣленномъ для нихъ порядкѣ, а великіе государственные сановники, т. е. сенаторы — министры, поровну съ каждой стороны, какъ-то: Коронный и Литовскій великіе маршалы, Коронный и Литовскій великіе канцлеры, Коронный и Литовскій подканцлеры, Коронный и Литовскій

великіе подскарбіи ■ Коронний ■ Литовскій надворные маршалы войдуть въ составъ того-же сената. Боролю Сигизмундъ II Августъ отказался отъ правъ наслѣдованія въ Литвѣ.

- *) **W YMIĘ PANSKIE AMEN** * *Kv Wiecznej pamiętce sprawy niżej opisanej. My Prclacy i Panowie Rada, tak Dūchowna iako Swiczcza Xiążęta Stany wszystkie Wielkiego Xięstwa Litewskiego ktemi poslowie Ziemszczy na tym walnym a s Panj Radamy i posly, a Stany wszystkiei Korony Polskiej spolnem Liübel || skiem Segmie będące. THO iest WALERIAN Biskūp Wglienski przes umoczowanego swego. GIRZY Pieczkowycz Biskūp Zmoidzky. HREHORI Alexandrowicz CHODTKOWicz Pan Wglienski Hetman Nawiszj Wielgiego Xięstwa Litewskiego Starosta Grodziensky Dzierzawca Mohiliewsky. STEFAN ZBaraski Koribūtowicz Woiewoda Troczky. OSTAFIEI WOLOWICZ pan Troczky Podkanczlerzj Wielgiego Xięstwa Litewskiego, Starosta || Brzesczky i Kobrinsky. IAN CHODTKIEWICZ Hrabia na Szklowie i Myssj Starosta Zmoidzky Marszałek Naiwissy Wielgiego Xięstwa Litewskiego Administrator y Hetman ziemi Liflanczky Starosta Kowiensky dzierzawca Plotelsky i Telschowsky. WASILIEI Tiskowicz Woiewoda Smoliensky Starosta Mienski i Pinsky przes umoczowanego swego. PAWEL Jwanowicz Sapieha Woiewoda Nowogrodzky. GIRZI Wasyliewycz Tiskowycz || Woiewoda Brzesczky Starosta Wolkowisky. GABRIEL Jwanowicz Hornostai Woiewoda Mienski Starosta Kamienieckj. MALCHER Schemiott Kastellan Zmoidzky Czynn Bierrzansky(?) przes umoczowanego swego. HREHORI Trisna Kastellan Smoliensky. HREHORI Wolowicz Kastellan Nowogroczky Starosta Slonimsky. JAN Mikolajowicz Haiko Kastellan Bierezczieiskj Koniuszj Gro-*

*) Число означаетъ строку подлиннаго акта «Унія», хранящагося въ Литовской Метрицѣ.

*dzienski dzierzawcza Trabski MIKOLAI Talwosz Ka- ||
 • stellan Mienski Starosta Dinembürskij. MIKOLAI Na-
 rüssewicz Podskarby Ziemskij Wielkiego Xięstwa Litew-
 skiego Pisarz IE^o Kroliewski Mczy dzierzawca Markow-
 ski Miudzielski Vspolski i Pienianskij MIKOLAI CHri-
 stoff Radziwił Xięze na Olicze i na Niesswyzü Mar-
 schalek Dwornij Wielkiego Xięstwa Litewskiego. JAN
 KISSKA Kraiczi Wielkiego Xięstwa Litewskiego. MIKO-
 LAI Oliechnowicz Dorohostaiski Stolnik Wielkiego Xię-
 • stwa Li || tewskiego Dierzawca Wielionskij Boisugolskij.
 Czcion wlosci Zmoidzkiei Gądzinskiei LAWRIN woina
 podskarby Dwornij Wielkiego Xięstwa Litewskiego pi-
 sarz IE^o Kroliewski Mci, Dierzawca Krasniczki i Kwa-
 sowski A Marschalkowie JE^o Kroliewskij miłosci w Wiel-
 gim Xięstwie Litewskim XIADZ LVKAS Bolie-
 sławowicz Swirzskij Dierzawca Krewskij MIKOLAI Sa-
 pięha. JAN Wolczek koniüssij Wilienskij i Podko-
 • niüssij ziemskij || Dierzawcza Wasiliskij Kalienieczkij Tis-
 skowicz. JAN Boliesławowicz Swirskij z Wylienskiego.
 MALCHER Snowskij sędzia Ziemskij Nowogrodzkij
 Dierzawca Kürenieczkij z nowogrodzkiego. PAWEL
 Ostrowiczskij z osmińskiego powiatow poslowie. ALE-
 XANDER Wahunowskij. JAN Paluskij dzierzawca Nie-
 monoiczekij Marschalkowie, pisarze JE^o Kroliewskij miłos-
 ci. MICHAŁO Harabürda Dierzawca Swijsłoczskij. Ba- ||
 • ziliüs Drzewinskij. Muciei Sawiczskij Starosta Mielnyczkij
 Woiski Drohiczki STANisław Narüssewicz Czcion Wi-
 lienskij A mił poslowie ziem i powiatow tego Sluwnego
 panstwa Wielkiego Xięstwa Litewskiego na tenze spolny
 Sjem od ziem ij powiatow za zupelną mocą poslanij
 z Woiewodztwa Wilienskiego pospolii z wiszij mianowanem
 Marschalkiem Xiędzem JANem Swyrskijm Xiędz MAL-
 • CHER Matiuszowicz Giedroicz z || Woiewodztwa Troczkie-
 go ANDRZEI Dierzko podkomorzij. Kasper Raicczkij
 chorąży ziemie Troczkiei, a Michailo Wrona z ziemie*

z Moidzkiei. MIKOLAI Stankiewicz Bieliewiczza podkomorzy ziemie Zmoidzkiei Cziviūn Oirugolski, Jwan Ilgowski Cziviūn Wieswienski a Cziviūn teize ziemie Zmoidzkiei. Jan Gradowski z ziemie Smolienskiei Fiedor Kopecz a Jan Skirmonth z woiewodztwa Nowogrodzkie^o pospoli^o z wysszy pomicznio || nym Marschalkiem Malcherem Snowskijm.

ANDRZEI Icanowicz Secretarz IE^o Kroliewski m̄czy podkomorzy Nowogrodzki z woiewodztwa Witebskiego. ANDRZEI Kisiel Horodniczi Witebski A THImofiei Harko podsadek Witebski, z Woiewodztwa Biereszczienskigo Dominik Pacz Podkomorzy Brzesczki ADAM POCzciei pisarz ziemski Brzesczki z Woiewodstwa Msczyslawskiego.

11 ISai Szczolkan a Hreori (?) Makarowski || z woiewodztwa Mienskigo Wasiliei Rahosa chorazy Dwornij Wielgiego Xięstwa Litewskiego a ANDRZEI Stankiewicz a s powiatow k̄u temze Woiewodztwam naliezuczich z Woiewodztwa Wilienskigo s powiatu Osmianskiego z wisszy pomienionim Marschalkiem Pawlem Ostrowiczkiym Stanislaw Stanislawowicz s̄dzia Ziemijski Ossmianski s powiatu Wilkomirskiego MIKOLAI Koncza Kristow Razny-

11 sowicz s powiatu Lid || skiiego Szadzybor Dorgird a Szczesny Augustinowicz H̄ba A z woiewodztwa Troczkiego s powiatu Grodzienskigo Xiędz Jwan Masalski s̄dzia ziemski Grodzienski, a Jan Klukowski s powiatu Kowienskigo Andrzej Ilgowski Cziviūn Twierski a Kasper Giedroicz z Woiewodztwa Nowogrodzkiego s powiatu Slonimskiego MICHAŁO Sokolowski s̄dzia Slonimski a Mar-

11 czin Iuczynicz s powiatu Wolkowiskie^o || Ieronim Puksta chorazy Wolkowiskij a Piotr Skrobott z Woiewodztwa Witepskiego s powiatu Orssanskigo Bogiuss A Lickicowicz (?) Skolko Chorazy Orssenski a Fiedor Woropaj z Woiewodztwa Biresteiskigo s powiatu Pinskiego Stanislaw Szyrna Woiski Pinski Jwan Domanowicz podsadek Pinski, s' powiatu Mozirskiego Fiedor Lenkowicz a IAN

11 KŁopotu. z Woiewodztwa Minskigo s' powiatu || Re-

*cziczkiego ANDrzej CHaliczky pisarz Ziemsy Reczicz-
 ky a Ismaglo Zgenkowicz. I wssyotka ynssa Sliachta Obj-
 wutelie Wielgiego Xięstwa Litewskiego tak tu w Liubli-
 nie będącze iako i niebędące ktorych iednak wssytskich
 chęca i wolia do tych nyzei opisanijcu rzeczy iest nam
 dobrze z sejmikow powiatowjch, ktore ten Syem walny
 Liübelsky upredziły wiadoma tak iakoby się tisz tu wlas-
 nie imiona ich wssyjt || kycu wlozylj i pieczęczy zawiesy-
 ly, a potym tisz i z miasta Wylienskiego Stoljcznego
 Wielgiego Xięstwa Litewskiego poslowie FRancz Stani-
 slawowicz Dürnik, Fiedor Jaczkowicz Wielkowicz Bür-
 mistrze a Hieronjym OPachowsky pisarz Miasta Wilien-
 skiego. Oznaimüicmy tym to listem nassym wssem nijnie
 i na potim będączym liüdziom do ktorych iedno wiado-
 mosci ten list nasz przydzie. Jsz my maięcz ustawicz-
 nie przed || oczyma powinność nasse przeciw oicziźnie
 swei Wielgiemu Xięstwu Litewskiemu ktorciessmy wssyjt-
 kę poczęwroszcz ozdobę pozjtek pospolity a nawięczci umocz-
 nienie od niebespieczeństwa tak wnetrznego iako zewnetrz-
 nego opatrzycz powinny. Baczyc tisz przjtim i przed oczyma
 maięcz chęcalibny a oboiemu nurodowj barzo naliczyj
 zwięzek i spolecznosc przesz przodki sive niegdj z objwateł-
 myna on czas wssytskici Ko || ronyj Polskici na wieczne czasyj
 zaspólnym a listowenym obüidwü narodow zezwolieniem üczy-
 nionę i listi pieczęcziamy przysięgamy czcziamy oboiei
 strony umoczonę i przesz niemaly czas uprzejmocię
 a statecnoscię oboiei strony dzierzana. Licz potym za-
 zlymy a zawjśnemj czasy nieiako zatrudnionę zawzdys-
 my tak my iako przodkowie naszym o tym mislily, i pa-
 ny sive tak slawnei pamięczy ZIGMVNTA iako i szczę-
 sliwie || na ten czas obiema narodom Polskiemu i Liter-
 skiemu panüięczego pana, a pana ZIGMVNTIA Augü-
 sta Krolie Polskie przesz niemaly czas upominaly i prozbamy
 naszym do tego wiedly, aby nam s powinności sryj pan-
 sky a Kroliewski iako zwięczany a iedny obüidwü naro-*

dow panowie do executiey a skutki tak spisow spólnych
 iako i gnicz praw i przywilejow nassych ktore na ten zwią-
 10 zek i na tę spolecnosc s Panij i ziemia || myj Koronij Pol-
 skij ieszcze od pradziada IE^o Kro: Meczij, takze i za
 ALEXANDRA Krolia myj s Koroną Polską mamij z lu-
 skij a zwięzchnosci swij dopomocz. ato co się s tei spolecnoscii
 wylkroczyło w swą rzecz wstawijcz raczylj zwiódszj nasz s Pa-
 nię Radami i gniemj Koronij Polskiej stanij spólnie na ied-
 no miejsce do wykonania tei to chwalebnyj a oboiemu na-
 rodowey pozjteczney sprawy iako o tei sprawie Vnij acta
 20 i consti || tuciej declaracie i recessj sejmow po tuj czasij
 będączich iasnie omawiają. Iakoss iednak za luską my-
 lego Boga ktoryj spolecznosc i iednosc zmyliuc. A ktoryj
 Kroliestwa panstwa i rzeczypospolite po wssyjstkiem swiecie
 w osobnei swoici opieczce miecz raczj. A za luską tisz pana
 swego szczęslivie na ten czas nam panujączego Pana a Pana
 ZIGMONTIA Augusta Krolia Polskiego etc^o wjssci miuno-
 30 wanego || toszmyj nakoniecz za uprzejmym staraniem swijm
 odzierzeli. isz przodkiem w Wursawie nu Sejmie Roku
 tysiocz pięczset Schesdziesiat Trzeciiego zlozomim a po-
 tim w Parczewie Roku tisiocz pięczset Schesdziesiat
 Czwartego ziuchwessj się z Stanij Koronnemj niemalismij
 wstepek do naprawienia tego to ziednoczenia i tei po czę-
 sczj naruszonei Vnij uczyliłj namawiającz miedzj szo-
 40 bą z obu stron. i utwierdza || ięcz articuli do tej Vnij na-
 liżącze, ktore articuli isz tam na on czas prze krotkosc
 czasii i prze insse gwaltownicisse potrzebij rzeczypospolitij
 oboiego narodu spólnimj spisij nassemj z Stanij Koron-
 nemj warowane bycz nie mogli. przeto tego wolnieiszego
 czasii ziucharessj się na ten Sejm spólnij do Lublina na
 dzien dwudziestij trzeciij miesiaca Grudnia w Roku
 50 przeszlym tisiocz pięczset Schesdziesiat Osmij || przess
 IE^o Krolieckij milosci za zezwoleniem oboich Rad Pol-
 skich i Literckich zlozomij i do tego czasii iednostainie
 dzierzany i continuowany. Takieszmyj niżej opisane trac-

*taty i namowcy między sobą uczyniły, ktoreśmij za laską Bożą do tego koncza i do tej conclusij za zgodnym i iednostajnym oboici stroną zezwoleniem i spolnim spisanyjm ni w czym niederogüiq recessowcy Warssawskiemü i gnszym || przywilieiom przywiedly s czego bądź panü Bogü w Trogcy iedynemü chwala wieczna a Kroliowj IE° Mczy z lasky Bozj Panü a panü ZIGMUNTOWI Augüstowj dzieka niesmiertelna, zacznei tisz Koronie Polskiei, i Wielgiemü Xięstwü Litewskiemü slawa i ozdoba na wieküiste czasj. NAPRZOD Isz aczkolwiek byly stare spisj przgacielstwa sprzymierzienia pomnozenie i liepszyj sposob rze-
 20 czypo || spolityj tak Korony Polskiei iako Wielgiego Xięstwa Litewskiego czyniaczi etc. Wssakoss isz się nieczo w nyjcn wgdzy byc roznego od dobrego i szczyrego braterstwa düfania. Przeto dla mocznieisszego spoieniu wspolny i wzajemny milosci bratersky i w wiecznei obronie obüdwü panstw społecznei niewatpliwei wiary bratersky czasj wiecznymj kü chwale Bozj IE° Kro: Mczy z wiecznim podziękowa- ||
 21 niem godnei slawie i tychze obüdwü nazacznieiszjch Polskiego i Litewskiego narodow i tisz kü rozsyżrzeniü niesmierzonei i wiecznei czczyj ozdobie okrasie zmoczeniü üccziwosci zacznosci i Maiestatü spolnego wiecznemü ros-
 22 syżrzeniü one stare sprzymierzienia ponowily i ümiarkowaly w tym wssyżtkim iako nyzej opisano. ISZ iuss Kroliestwo Polskie y Wielgie Xięstwo Litewskie iest iedno ||
 23 nierozdzielne y nierozne czialo. A takze nierozna alie iedna a spolna Rzeczpospolita ktora się z dwü panstw i narodow w ieden liüd zniosla i spojla. A Temü oboiemü narodowj zebj iüssz wiecznymj czasj iedna glowca ieden pan i ieden Krol spolny roskazowal, ktory spolnymj glosy od Pgliakow i od Litwy obran. A mieiscze obierania w Polsce, a potim na Kroliestwo Polskie pomazan i Korono- ||
 24 wan w Krakowie bädzie ktoremü obieraniü wedlyg przywilieiu ALEXANDROWEGO niebytnoscz ktorei strony przekazacz niema abowiem powinnie et ex debito Rady i*

wszystkie stany Korony Polskiej i Wielkiego Xięstwa Li-
 tewskiego wzięwane być mają. OBieranie y podnoszenie
 Wielgie^o Xiędza Litewskiego, które przedtym osobno by-
 20 walo w Litwie aby iusz tak ustalo zeb^y || i znak zaden al-
 bo podobieństwo napotim niebylo. S którego by się okazo-
 walo abo znaczylo podnoszenie albo inau^gurati^a Wielkiego
 Xiędza Litewskiego. A isz tytuł Wielkiego Xięstwa Li-
 tewskiego i urzędy zostawiać, tedy przy obieraniu i Ko-
 ronacji ma być obwołan zurus Kroliem Polskiem i tenze
 Wielkim Xiędzem Litewskiem Ruskim Pruskim Mazo-
 20 weckim Zmuckim Kiiowskim Wolinskim Podlia || skiem
 i Liflanczkim. Successio IE^o Kro: M^ci naturalis et haer-
 editaria Jesliby IE^o Kroliewskij M^ci i kom^ukolwiek s przy-
 czyni iakieikolwiek w Xięstwie Litewskim sluzila, niema
 iusz wiecznej czasj przeszkadzacz tego spolku i ziedno-
 czenia oboiga narodow i obierania spolnego iednego p^una,
 ktorei IE^o Kroliewska M^cz Koronie wiecznej czasj od-
 21 stajil niewatpiac w tym i to tisz sobie waruiacz || zebysmy
 any samei osoby IE^o Kroliewskij m^czy ani potomstwa
 wlasnego iesliby IE^o Kroliewski m^czy ktore pan BOG
 dacz raczil niesgoloczily, alie zeb^y poczciwe a stanowij
 iego przystoine od rzeczypospolityj opatrzenie mialo iesliby
 na Kroliestwo niebylo wziete A wssakoss nieczyniacz zad-
 nei Dismembracji Koronnei o czym w declaratj IEgo Kro-
 22 liewski m^czy i w recessie seimu Walnego Warszaw || skiego
 dostatecznie iest opisano i obwarowano, a przy Koronacji
 nowego Krolia maj^a być przez Krolia Koronowanego poprzy-
 s^zezone i zaras confirmowane na iednim liscie i iedny-
 my slowj na wiezne czasj prawa przywilieie, i wolnosci
 poddanych wssytkkich oboiga narodow i panstw tak zla-
 czonych. SEjm^y i Radj ten obojy narod ma zawsze miecz
 23 spolne Koronne pod Kroliem Polskim pa || nem swym i za-
 siadacz tak panowie mi^udzij panj osobam^y swem^y iako
 poslowie mi^udzij posly i radzicz o spolnych potrzebach tak
 na Seymiech iako i bes Seymow w Polsce i w Litwie.

Tisz aby iedna strona drugiej byla Radą i pomoczą, aby
 IE° Kroliewska Mcz prawa przywilieie tak wssem zie-
 miam y narodom tak Koronij Polskiej iako i Wielgiego
 Xizstwa Litewskiego i ziemiam do nych || naliezającym wsze-
 liakym pismem nadane przywilieia i prawa od wszech
 przodkow IE° Kroliewskij Mci, i od IE° Kroliewskij mczy
 samego z dawnych czasow y od poczęcia Vnij wssem wo-
 bec i kazdemu z osobna iakiemkolwiek sposobem nadane i wol-
 nosci dostoięstwa prerogativi urzędy wszystkie oboiga
 narodü czale i nieporüssone zachowal wszystkie prawa sądy
 wgsady Stany || Kziężęcze i familie Sliacheczkie przerze-
 czonich narodow uchwały sądowe zdawna do tego czasu
 zachowacz kazdemu stanü moczenie i nieporüssenie. PRZy-
 sięgę Rad Dignitarzow urzędnikow Starosth narodü Li-
 tewskiego i przednieissijcn domow Liudzyj ktorzyby ie czy-
 nicz mieli przy mocy zostacz maią, iakosmy tisz i samy
 spolnie tak przywilieimiy iako spolnym spisaniem || na Sej-
 mie Warszawskym spolnym sobie zostawily, tim wykla-
 dem isz napotim wssyjskie takowe przysięgę Kroliwij Ko-
 ronowanemu y Koronie Polskiej czynione bycz maią. Takze
 okolo przysięgę trzymania spiskow pospolitych zachowacz
 się maią i statecznie sobie trzymacz wedlia przywilieiu ALE-
 Xandrowego. Tisz we wssyjskich przeciwnosciach spolną
 pomocząmy || oboiego narodu Prelacy Xiązęta Rady Barones
 i wssyjskie stany pomagacz sobie mamy wssyjskiemy silamy
 i moznosciamiy iako spolnei Radzie pozytecznie i potrzebnie
 będzie się zdalo szczęslywe y przecztywne rzeczy za spolne
 rozumieiac i wiernie sobie pomagaiacz. Foedera aut pacta
 abo zmozwy i przymierza s postronnemy narodiy wedlia
 spolnei zgody Warszawskiej napotim || zadne czynione
 any stanowione, zadny tisz poslowie w rzeczach waznich
 do obczyen stron posylany bycz niemaią, iedno za wiado-
 moscią y Radą spolną obüdwu narodow a przymierza albo
 stanowienia s ktorymkolwiek narodem przedtym uczynione
 ktoreby byly skodliwe ktorei stronie dzierzane byc niemaią.

MONeta tak w Polsce iako w Litwie ma być za spólną
 „ Radą Vniformis et || aequalis in pondere et grano et nu-
 mero petiarum et inscriptione monetae. Co kù skutkowy
 przgwiész IE° Krolievska Mcz iest powinien i potomko-
 wie IE° Krolievsky milosci będą povinny. CZła mytha
 wssytskie w Polsce i w Litwie ziemskie i wodne iakym-
 kolwiek gmieniem nazwane, tak Krolievskie iako Sliachecz-
 kie Dúchowne y miesczkie IE° Krol: Mcz znosycz raczy
 „ iszbyiúsz zadnego exnunczlaniebra || no napotygm wiecznych
 czasow od Dúchownych od Swieczkych liúdzzy Sliachecz-
 kiego Stanu i od ich poddanych od rzeczy ktorzychkolwiek
 własnei roboty i wychowania niezakrywaiąc mitt Kúpiecz-
 kych ani się zmauiąc s kupczy kù skodzie a zataieniú
 Czł zdawna zwyklich Krolievskich tak w Polsce iako
 i w Litwie. STATUTA i ústawy wssytskie iakiékolwiek i s kto-
 reikolwiek przyczynny przeciw narodowy Polskiemú w ||
 „ Litwie ústawione i úchwalone okolo nabývania i dzier-
 zenia gmienia w Litwie Poliakovy iakokolwiek by go kto
 dostal, i dostawal chocia po zenie albo z wyslúgy albo
 za kúpnym darownim obyčajem zamianą i ktorzymkolwiek
 nabiciem wedlia zwyčajú i prawa pospolýtego the wssyts-
 kie statúta aby zadnei mocy niemialy iako prawú spra-
 wiedliwosci i tisz spolnei braterskiei milosci i únij a zied-
 „ noczeniú spolnemú przeczýcne, alie || aby wolno bylo zaw-
 zdy tak Poliakovy w Litwie, iako Litwiny w Polsce
 kazdym slúsznim obyčajem dostawacz imienia i dzierzecz-
 ie wedlia prawa w ktorým liezy ono gmienie. A Czo się
 tycze gnszych articulow przycýliciu ALEXANDRA Kro-
 lia ktore ieszcze nie są na Warszawským Seýmie declaraty
 Krolia IE° Mci any spolną zgodą declarowane, alie na
 ten teraznieússy spolny Liúbelski z warszawskie° Seýmú
 „ odkladem spolnim || zawcýsly ty wssytskie iako są w przy-
 wglieciach i w spýsaniu spolnym, a ostatecznie w ALE-
 XANROWIM przycýliciu i tú w Liúbinte od Krolia
 IE° Mci poprzod w tej sprawie Vnij daným opisane w

mocyj zupełny na czasj wieczne zostawacz maig, a wszak-
 ze ku obiasnieniu lepssemu to przykladatcz isz przy
 tytule Wielgie Xięstwo Litewskie i dostoięstwach i urzę-
 dziech wszystkich i zacznosci Stanow wedlia opisania
 „ przywój || licii Kroliu ALEXANDRA czalie a nienarusze-
 nie zostacz ma, gdisz to ziednoczenia i spolecznosci tej
 rostargnienia i rozdzialu nieczyni. Sejmow gnich zad-
 nych osobnych stanom Koronnym i Litewskym od tego
 czasü Krol JE^o Męz skladacz niebędzie, iedno zawzdij
 spolne Sejmij temu oboiemu narodowj, iako czialu iedne-
 mu w Polsce skladacz będzie, gdzie się JE^o Kroliewski
 „ Męi i Radam Koronnym i Litewskim naslūs || sniei zdacz
 będzie. Dignitarstwo i urzędow iesly ktore vaciū albo va-
 cowacz w Wielgym Xięstwie Litewskiem napotym będą
 Krol JE^o Męz nicma dacz nickomu, aszby pircci JE^o Kro-
 liewskij Męz i potomkom icgo Kroliom Polskym Korono-
 wanem i temu nierozdzielnemu czialu Koronie Polskiej
 przysięgę uczynil. Opatruiemj tisz dostatecznie, i wa-
 rūiemj Stany i Osoby Wielgiego Xięstwa Litewskie^o aby
 „ Execütia || nasz samych i potomkow naszych, nietylko wed-
 lia statutu ALEXANDRA Kroliu, alie anj wedlia zad-
 nych przywójlicio w listow Constitucii uchwal Sejmowjch
 w Koronie Polskiej uczynionjch danjch uchwalionjch ia-
 kichkolwiek przeslych okolo dobr stolu IE^o Kroliewskij
 męzy w Wielgym Xięstwie Litewskym od wssech przod-
 kow IE^o Kroliewskij Męi, i JE^o Kroliewskij Męi samego
 „ od zaczęczia Vnij w Wiel || gym Xięstwie Litewskym
 komuszkolwiek rozdanejch zadnego stanu niedoliegla, alie
 wszystkie prawa przywójlicie od wssech przodkow IE^o Kro-
 liewskij Męzy, i JE^o Kroliewskij męzy samego od zaczę-
 czia Vnij w Wielgim Xięstwie Litewskym narodom Li-
 tewskym Ruskiem Zmüczkiem i ynim narodom i Obywa-
 teliom Wielgiego Xięstwa Litewskie^o i tisz ziemiam po-
 „ wiatom familiam y osobam do tych czasow || dane czalie

zupełne i nuczym nienaruszone zostaly. Takze wiecznosc
 fenda albo lienna frimarkij zamiany dozjwociu zastawy
 wsseliakie na Sejmie i bes Sejmow uczynione wedlia kaz-
 dego przywilieiu wiecznymj czasj dzierzane bycz maig,
 nieprzywodząc ich w zadną wątpliwosc ktorymkolwiek obi-
 czuiem albo wjkludem, takze tisz nadanie na Dignitar-
 20 stwa urządj ktore zdawna i wlasnie na || nie nalezaly za-
 stawy i summy wsseliakie w zupełnym prawie swym zo-
 stawione bycz maig niebędącz powinnj zadnei częscj docho-
 dow zwyklych swjch iakiemkolwiek obiczaiem nazwanjch
 gdzie gudziej i na czo gnego nad teraznieisze dzierze-
 nie i przywilieie albo listj swe do tego czasu odzierzane
 okrom pozjtku swego obraczacz. A ktoby s przodkow
 21 swjch niemaiąc listow, co grüntow y ka || zdj poseszj iakiem-
 kolwiek gmieniem nazwanjch trzymal pozjwal, takowj
 tż takowj swojć wlasnosc i bes listow iako i za listj ma
 wiecznie trzymacz wedlia statutu Litewskiego starego i no-
 wego i zwgzaion dawnych. Iakosz panowie Rady i wszyst-
 kie Stany i poslowie wssyjtkich ziem tym teraznieiszym
 postanowienym zamgkaię sobie i potomkom swym mocz
 22 stanowienia i cznuciania || jakemkolwiek Xtaltem takiesz
 wspomynania y wsseliakiego wjnaliasku wzniesienia exe-
 cūcy na wyslugj i insze maigtnosci przesle. A isz iusz
 od tego czasu rozdawanie dobr stolu w Wielgym Xięstwie
 Litewskym ustacz ma, wszakoss gmiiona ktorekolwiek z
 domow Xięzczych i Sliacheckich i panskich ku Stolo-
 wu JE° Kroliewskj mczj potym przypadacz będą, te ta-
 23 kowe gmiiona JE° Kro || liowska Mcz wedlia woli i laskj
 swj Kroliewskj rozdawacz ma tak Polskiego iako
 i Litewskiego Sliacheckiego narodu liudziam, aby
 się tym sluzba ziemsku woicnna nie zmniciszala.
 Takiesz w rocperaty od nieprzygacziela Moskiewskie°
 zamkow gmiion poseszj i dobr wsseliakich będzie powi-
 nien JE° Kroliewska Mcz tym wraczacz czuie to oicziyny
 24 i poseszie przedtym byli przed osiągnięciem || od nieprziia-

*czela A iesliby na to miejsce dano komu czo, to się do
 stolę Krolia IE^o Mczy wroczac będzie. Ktore wssyjskie
 articuly My Prelacy i Panowie Rady Xiążęta poslowie
 ziemscy i gne wszystkie stany Wielkiego Xięstwa Li-
 tewskiego znaiacz byc chwaliebne potrzebne i oboiemu te-
 mu narodowy tak Korony Polskiej iako Wielkiemu Xię-
 „ stwu Litewskiemu iako iusz iednei spolny || a nierozdziel-
 nei Rzeczypospolity pozytywne a spolnego naszego z Sta-
 ny tej Slawny Korony Polsky z zezwolenia w ten list
 na ten ztalt spisane, radzy i z dobra wolią, y z dobra
 bractwą chęcią i miłoscią tak Prelatom Panom Radam
 poslom ziemskym iako i gnyim wszystkim Stanom i Oso-
 bam Koronnym tym listem naszym na wieczne czasy z
 strony naszej przyznawamy i one pieczęciamy przy-
 „ sięgamy poczywosciamy swymy i potomstwa swego
 wszeliakiego waruimy utwierdzamy i umacniamy wa-
 runkiem utwierdzeniem y umocnieniem takim iakie
 nam nawiętsze i namocniejsze bądź z osob bądź
 z mieysz i urzędow naszych tak osoblycim iako
 i pospolitim obyczaiem nalezy sliubniac i obiecniacz
 przed panem Bogiem dobrim uczynim Sliacheczkiem y
 „ Chrzesczyan || skym slowem naszym, isz to wssyjsko co się
 tu napisalo znac trzymacz i dzierzecz wypelniacz sa-
 my i s potomky swemy na wieczne czasy będziemy, bes
 forteliow wszeliakich nieprzywodzac nyczego s tych rzeczy
 na wieky w zadną wtplynosc uny odmiane nicodstrze-
 luiacz się tisz w nyczym od tej jednosc i w ktorasmy się
 z narodem tej Slawny Korony Polsky związaly wedlia
 „ opisania tego to listu naszego || y articulo w tym liscie
 związalych i obiasnionych wiecznymy i wiekūistymy czasy.
 Iaky tisz nam Panowie Poliaczy dali, ktore spolne nasze
 spisy, Krol JE^o Mcz przerzeczony, iako pan nasz zwi-
 chny wladzā swā Krolieckā Confirmowacz nam raczył.
 A IESliby ktora strona przywylieciow i spisow o spolnosczy
 uczynionich miedzy tymi narody tak nam iako sobie trzy-*

*« macz niechciala | albo ieden zosobna trzymacz niechcial
 przeciw takiej stronie i kazdemu zosobna iako przeciwko
 nieprzyjacielowiy naszymu i narodow spólnych powstacz s po-
 tomky naszymy przy panie naszym Krolu Polskiem bę-
 dziemy powinny. Co wszystko czynicz i wypełnicz mocanie
 dzierzecz w skutku wszystkim zawzdy pod naszą przy-
 sięgą siebie i potomki nasze obociążuicemy. A te wszyst-
 kie rze || czy tu postanowione i obicarowane, anj przez
 IE° Kroliewską Mcz, anj przez panj Rady i gne wszyst-
 kie Stany i posly ziemskie oboiga narodü za spólnym
 zawoliengym, anj pojedinkiem od ktorei częsczy i stronj
 niemają nigdy wiecznymy czasj być wzruszane y odmie-
 niane, alie wieczne czale y mocne zachowane być mają.
 A Kż lepssemu świadectwu i wiecznej pamięczy rzeczy ||
 wiszej opisanych, My przerzeczony wiszej opisany Pre-
 lacy, i Panowie Rada, tak Dūchowna iako Świeczka Xią-
 żęta my Poslowie Ziemsczy i gne Stany na tym walnym
 a spólnym Sejmie Liübelskim będący zawiesylysmy na
 ten list pieczęczy nasze. Pisan y Dan na tymże spólnym
 Sejmie LIVBELSKIM pierwszego dnia Miesiāca Lipcza,
 Roku Bozego Tysięcz pięczset Schesdziesięt Dziewiętego.*

Актъ писанъ по польски на пергаментъ большого формата (дл.
 71 цент., шир. 53,5 цент.); скрѣпленъ семьюдесятью восемью пе-
 чатями представителей великаго княжества Литовскаго и литов-
 скаго столичнаго города Вильно, привѣшенными на шелковыхъ
 шнурахъ краснаго и зеленаго цвѣтовъ. Пергаментъ акта тусклый,
 грязноватый, съ пятнами желтоватаго цвѣта, отъ ветхости сталъ
 пропитаться, вслѣдствіе чего на сгибахъ образовались дырочки;
 чернила мѣстами вылиняли, нѣкоторыя буквы почти исчезли
 и многія слова разбираются съ трудомъ.

Примѣчаніе. Такъ какъ одни изъ изучавшихъ актъ «Уніа»
 Польши съ Литвою превозносили его до смѣшнаго, другіе,
 какъ-бы наперекоръ первымъ, осуждали его до абсурда, —
 то эти оппоненты, любители крайностей, уклонившись отъ
 принципа солидарности съ истинною, столь священною въ

сверъ научныхъ изысканій, довольно грубо и напрасно покривили душой, тѣмъ болѣе, что безосновательныя мнѣнія и натянутыя доказательства, по существу своему, не могли ни возвысить, ни унижить этотъ если не единственный, то во всякомъ случаѣ знаменательный въ славянствѣ памятникъ, созданный сляніемъ двухъ сосѣдственныхъ и соплеменныхъ народовъ безъ жестокостей, мятежа и кровопролитія.

Печатавъ въ настоящее время актъ «Уніа», данный Литвою Польшѣ, списанный съ имѣющагося, повторяемъ, единственнаго оригинала, хранящагося въ Лѣтовской Метрицѣ Правительствующаго Сената, считаемъ себя нѣкоторымъ образомъ обязанными, опираясь на историческія данныя Метрики, высказать о немъ и о создавшихъ его обстоятельствахъ нѣсколько соображеній и доводовъ, чуждыхъ предвзятой мысли, неумѣстныхъ симпатій или антипатій, а главное, безъ сензаций и жалкаго человѣконенавистничества, совершенно непріятныхъ тамъ, гдѣ дѣло касается истины.

Завершенная королемъ польскимъ, великимъ княземъ литовскимъ Сигизмундомъ II Августомъ политическая «Уніа» издавна и постепенно готовилась его царственными предками. Всѣ они отлично знали и видѣли, что, при бытовыхъ интересахъ и политическихъ стремленіяхъ обоихъ народовъ, вышнія отношенія Польши и Литвы, обуславливаемые ихъ географическимъ положеніемъ, осложняются еще антагонизмомъ римскаго и греческаго исповѣданій и вліяніемъ гусситизма, утраквистизма и таборизма—и что порождаемые такимъ вѣковымъ броженіемъ умовъ раздоры угрожаютъ самостоятельности обоихъ государствъ. Для послѣднихъ же двухъ Ягеллоновъ стало наглядно ясно, что въ виду такихъ данныхъ и проникающихъ во всѣ общественные слои ученій Мартина Лютера, Іоанна Кальвина, Лелія и Фауста Социновъ, обостренныхъ распри съ анабаптистами и другими религиозными мыслителями и фанатиками того времени—отдѣльное, т. е. независимое существованіе Польши и Литвы, которое въ XV столѣтіи было едва возможное, впоследствии сдѣлается немисланнымъ. Истину такого возрѣнія могутъ подтвердить элементарныя свѣдѣнія изъ области политической географіи и всеобщей исторіи.

Не трудно сообразить, что при дѣйствіи всегда проннца-
 тельной, но коварной и пагубной для единства славянъ по-
 литики Римско-германской имперіи на западѣ, при взаим-
 номъ недружелюбіи и вѣчномъ антагонизмѣ съ восточными
 славянами, раздуваемыхъ по инициативѣ тѣхъ же римско-
 германскихъ императоровъ и поддерживаемыхъ тайными про-
 нисками и явнымъ вмѣшательствомъ хитрыхъ меченосцевъ на
 сѣверѣ и страшныхъ крестоносцевъ на сѣверо-западѣ, а
 также при постоянныхъ набѣгахъ хитрыхъ татарскихъ ордъ,
 нападеніяхъ южныхъ славянъ, деморализованныхъ игомъ
 ислама, и при губительныхъ, совершенно бесполезныхъ вой-
 нахъ съ Турціею на югѣ,—Польшѣ и Литвѣ оставалось толь-
 ко одно—отбиваться отъ такого сонма враговъ общими, на-
 приженными силами. Къ этому дѣйствительно безъисходному
 положенію присоединилась еще зависть и негодование евро-
 пейскихъ государей за то, что королямъ польскимъ и вели-
 кимъ князьямъ литовскимъ предлагались чужеземныя короны:
осенрцами—Владиславу II Ягелло и Ядвигѣ—въ 1395 году
 и ему же—въ 1402 году; Владиславу III Варненскому—въ
 1440 году; Казимиру IV Ягеллону—въ 1458 году; Сигизмун-
 ду I Старому—въ 1529 году; *чехами*—Владиславу II Ягелло—
 въ 1402 году; великому князю литовскому Витовту—въ 1422
 году; Казимиру IV Ягеллону—въ 1458 и 1467 годахъ. За
 исключеніемъ Владислава III Варненскаго, принявшаго въ
 1440 году венгерскую корону, другіе короли польскіе и ве-
 ликіе князья литовскіе по возможности уклонялись отъ этихъ
 почетныхъ предложеній, возбуждавшихъ опасенія и усиливав-
 шихъ ненависть,—въ видахъ сохраненія общаго мира и во
 избѣжаніе, если не разоряющихъ исполнѣ, то всегда волну-
 ющихъ и истоцающихъ страну войнъ. При всемъ этомъ слѣ-
 дуетъ еще имѣть въ виду, что часть *Пруссіи*, принадле-
 жавшая крестоносцамъ, отдалась добровольно подъ власть
 Казимира IV Ягеллона—въ 1454 году, а *Швеція* дважды
 предлагала корону Сигизмунду I Старому; наконецъ *Ливонія*,
 въ царствованіе добродушнаго Сигизмунда II Августа, при-
 соединилась сама собою сперва къ прилежащей Литвѣ въ
 1561 году, а въ 1563 году и къ Польшѣ.

При такихъ условіяхъ, осложненныхъ еще и династиче-

скими связями Ягеллоновъ, единственнымъ и надежнѣйшимъ якоремъ спасенія для обоихъ народовъ была «Унія», къ которой въ теченіи ста пятидесяти шести лѣтъ, въ виду шаткости отдѣльнаго существованія обоихъ государствъ, они стремились взаимно различными путями, несмотря на свой особый бытъ, нравы и обычаи. Такое полуторавѣтковое, постепенное единеніе Литвы съ Польшею уже само собою отрицаетъ всякую возможность наслія и служить неоспоримымъ доказательствомъ бывшей неизбежной политической потребности ихъ окончательнаго сліянія въ одно нераздѣльное цѣлое, для совместнаго стройнаго существованія, равноправности, единства цѣлей, защиты и силы.

Только одна верховная власть, эта гордыня обоихъ народовъ, вѣчно алкавшая государственнаго преобладанія (*suprematie*), была постояннымъ яблокомъ раздора, питавшимъ бесплодно столько времени нравственную борьбу великаго княжества Литовскаго съ королевствомъ Польскимъ, которая кончилась торжествомъ послѣдняго, благодаря общему естественному закону,—высшей интеллигенціи, а съ нею бѣльшему политическому развитію и дипломатическому такту.

Взаимную солидарность обоихъ народовъ въ стремленіи къ «Уніи» и нравственную борьбу Литвы съ Польшею за государственное преобладаніе, эту болячку, отдававшую только день неизбежнаго и окончательнаго соединенія обоихъ народовъ, подтверждаютъ досконально два факта.

1) Великій князь литовскій Витовтъ, не имѣвшій дѣтей, слѣдовательно прямыхъ наслѣдниковъ, проживъ въ мирѣ и согласіи съ Польшею до преклонныхъ лѣтъ короля польскаго Владислава II Ягелло, вдругъ на тридцать седьмомъ году своего великокняженія, пользуясь интригою императора германскаго Сигизмунда II Люксембургскаго, пожелалъ короны и титула короля Литвы. Владиславъ II Ягелло, зная гордость, настойчивость и жажду господства своего двоюроднаго брата, лично, самъ отъ себя, не оспаривая домогательства Витовта, послалъ къ нему краковскаго епископа Збигнѣва Олесницкаго и краковскаго воеводу Яна Тарновскаго съ предложеніемъ короны польской, взаимъ литовской. При такой дипломатической комбинаціи и громаднѣмъ уваженіи,

которымъ доблестный Витовтъ всегда пользовался у поляковъ, корона Польши, завѣщанная ему престарѣлымъ и любимымъ королемъ Владиславомъ II Ягелло, даже независимо отъ короны литовской, навѣрно увѣчала бы маститыя сѣдины гениальнаго старца-богатыря, если бы смерть не пресѣкла дней его живота. Въ виду такихъ данныхъ, неизбежная «Унія», признанная въ зародышѣ самимъ Витовтомъ на сеймѣ въ Городлѣ и скрѣпленная печатью съ его изображеніемъ (*majestaticzna*), привѣщенной въ его присутствіи къ городельскому акту, въ которомъ значится: *«incorporamus, immisceramus, appropriamus et unimus terras Lithvaniae ei Russiae regno Poloniae»*, была бы имъ завершена для естественнаго обезпеченія единственныхъ законныхъ и прямыхъ наследниковъ обоихъ государствъ, малолѣтнихъ сыновей короля Владислава II Ягелло, королевичей: Владислава и Казимира.

Видѣть послѣ вышеприведеннаго въ домогательствѣ Витовта только прямое желаніе разъединить Литву съ Польшею, при помощи раздавателя коронъ того времени, германскаго императора Сигизмунда II Люксембургскаго, этого вѣчнаго врага Литвы и злаго генія Польши, которому тайно содѣйствовалъ его лучшій совѣтникъ, заимодавецъ и плательщикъ, великій магистръ ордена крестоносцевъ Павелъ Русдорфъ, было бы совершеннымъ незнаніемъ характера могущественнаго властителя Литвы и весьма невзрачной исторіи двухъ германскихъ государственныхъ дѣятелей. Витовтъ, какъ опытный политикъ и царственный вождь Литвы, глубоко ненавидѣвшій императора Сигизмунда II Люксембургскаго за коварство, козни и интриги, по причинѣ которыхъ литовская кровь неоднократно лилась потоками въ битвахъ съ алкавшими его гибели крестоносцами, вполне сознавалъ, что титулъ короля литовскаго не измѣнитъ ни географическаго положенія, ни враждебной политики завистливыхъ сосѣдей Литвы. Предложеніемъ же императора, относительно литовской королевской короны, Витовтъ хотѣлъ воспользоваться, какъ надменный великій князь литовскій, исключительно для государственнаго преобладанія Литвы, видя дряхлость, безпечность и старческую апатію престарѣлаго брата

своего Владислава II Ягелло. Подтверждение вышеприведенного видно еще и изъ послѣднихъ словъ Витовта, сказанныхъ верховному (supremus) князю литовскому, королю польскому Владиславу II Ягелло, въ торжественную минуту смерти: *«Молю Тебя, заботься о Литвѣ и не измѣняй установленныхъ въ ней положеній и даней»*, т. е. не измѣняй литовскаго ленничества, этого неизсякаемаго обогащенія вельможъ, знатныхъ бояръ и князей, или яснѣе, не измѣняй въ Литвѣ исконнаго служенія низшихъ и бѣдныхъ—высшимъ и богатымъ, для перевѣса аристократіи, этого неизбѣжнаго устоя въ борьбѣ Литвы съ Польшею за государственную верховность власти.

Русдорфа и всю его монашествующую братію непримиримый Витовтъ презиралъ, какъ чистокровный литовецъ, зоркій, бдительный стражъ Литвы и Жмуди—и какъ душевно скорбящій отецъ о потерѣ своихъ сыновей, ничѣмъ не повинныхъ малютокъ, которые были безжалостно умерщвлены жестокосердыми крестоносцами.

2) Политика королевича польскаго Казимира (IV Ягеллона), котораго старшій братъ король польскій Владиславъ III (Варненскій) назначилъ въ 1440 году великимъ княземъ литовскимъ, является еще болѣе рельефнымъ доказательствомъ домогательства государственнаго преобладанія (suprematie) Литвы и ея стремленія къ «Уніи» съ Польшею.

Послѣ смерти короля польскаго и венгерскаго Владислава III, павшаго въ 1444 году подъ Варною, въ бою съ турецкимъ султаномъ Амуратомъ II, и прозваннаго поляками «Варненскимъ», государственные чины и земскіе послы Польши, съѣхавшіеся въ 1446 году на сеймъ въ Піотрковъ и ждавшіе лишь прибытія изъ Литвы вышеупомянутаго Казимира, для окончательнаго избранія его королемъ польскимъ, были удивлены пріѣздомъ только его пословъ: Василія Феодоровича Краснаго—князя Острожскаго, Юрія Семеновича—князя Гольшанскаго, и бояръ: Ивана Немировича Овача—старосты Брестскаго, Андрюшки Довойновича и Михаила Монтовтовича, при чемъ князь Василій Красный заявилъ сенаторамъ и рыцарству въ общемъ собраніи сейма:

„Государь, Великій Князь Литовскій Казиміръ, возведенный на великокняжескій престолъ литовцами, не вследствие назначенія ея въ Литву королемъ польскимъ и радю коронною, но по наследственному праву своихъ предковъ, не имѣя по настоящее время върныхъ свидѣній о смерти короля (польскаго и венгерскаго Владислава III Варненскаго), вовсе не домогается польской короны, но предостерегаетъ коронные чины, чтобы нѣтъ или имѣла поспѣшность въ избраніи короля Польши не повела къ войнамъ и инымъ замшательствамъ, такъ какъ онъ „Казиміръ“ не въ состояніи будетъ отнестись хладнокровно къ тому, если на принадлежащій ему наследственный престолъ королевства польскаго будетъ избранъ иной юсударь“. (*)

Въ виду такого категорическаго заявленія послѣвъ, можно ли усомниться, что Казиміръ (IV Ягеллонъ), какъ истый евангеликъ литовець, пользуясь двуглѣтною неурядицею междуцарствія, равно и совершеннымъ истощеніемъ финансовъ и лучшихъ силъ Польши въ бесплодной войнѣ за венгерскую корону и въ двукратномъ походѣ въ Турцію, гдѣ послѣдовалъ разгромъ польской рати и палъ самъ король — искалъ, подражая Витовту, того же преобладанія Литвы надъ Польшею и кончилъ, судя по даннымъ Литовской Метрики, весьма интересною и, сдается намъ, малонзвѣстною грамотою. См. актъ—№¹⁴⁷₆₃

Викинувъ критически въ эти положительныя, историческія данныя сто шестидесяти шестилѣтняго періода царствованія Ягеллоновъ, кто станетъ оспаривать настоящую необходимость единенія двухъ сосѣдственныхъ народовъ, сдѣлавшихся братьями по оружію, запечатлѣнному кровью на поляхъ чести и брани въ защиту родныхъ очаговъ и общихъ интересовъ обоихъ государствъ? Кто можетъ, оставаясь логичнымъ и послѣдовательнымъ, отрицать историческое значеніе и важность этого замѣчательнаго письменнаго памятника средневѣковаго славянства, который болѣе двухъ вѣковъ спасалъ единственныхъ еще свободныхъ на западѣ славянъ отъ стыда германскаго порабощенія? Въ самомъ

(*) J. Dlugosi. Historiae Polonicae.

дѣль, когда и Венгрія, и Чехія, и Пруссія, и Ливонія добровольно искали единенія съ Польшею и Литвою, оставался ли этимъ послѣднимъ, бывшимъ подъ давленіемъ со всѣхъ сторонъ враждебныхъ элементовъ, другой болѣе естественный и надежный путь, кромѣ политическаго слиянія подъ верховною властію одного національнаго вождя-скиптроносца, что *de jure* и *de facto* уже существовало и раньше, въ теченіи почти ста семидесяти трехъ лѣтъ, по день окончательнаго завершенія «Уніи». Вотъ, казалось бы, тѣ легальныя побужденія, которыя завершили единеніе, начатое историческо-юридическимъ письменнымъ актомъ на генеральномъ Городельскомъ сеймѣ въ октябрь 1413 года, въ личномъ присутствіи короля польскаго, верховнаго (*supremus*) князя литовскаго Владислава II Ягелло и брата его, великаго князя литовскаго Витовта, при участіи государственныхъ чиновъ обоихъ народовъ, которые для вѣчнаго соединенія земли «Жомойтской», въ то время отчасти еще идопополонической, и Литвы съ Польшею, признали и утвердили, между прочими постановленіями сейма, вольности литовскаго дворянства, съ уравненіемъ ихъ правъ и привилегій съ привилегіями, вольностями и правами дворянства польскаго, при чемъ состоялось и принятіе литовскими дворянскими родами, т. е. вельможами, князьями, боярами, владѣтелями поземельныхъ имуществъ и княжествъ — сорока семи гербовъ польскихъ фамилій.

Послѣ кончины великаго князя литовскаго Витовта, единеніе Литвы съ Польшею было возобновлено и скрѣплено дополнительными договорами при томъ же королѣ Владиславѣ II Ягелло, въ декабрь 1432 года, и наследовавшими ему королями польскими и великими князьями литовскими, — наконецъ, завершено окончательно въ 1569 году, т. е. сто пятьдесятъ шесть лѣтъ спустя, послѣднимъ изъ царствовавшихъ Ягеллоновъ и природными потомками обоихъ государствъ — безъ волненій, кровавыхъ драмъ и насилій.

Оказавшаяся же въ такомъ поистинѣ великомъ дѣлѣ, какъ мирное слияніе во одно двухъ отдѣльныхъ государствъ, оппозиція нѣсколькихъ сенаторовъ, именно: князя Николая Юрѣвича Радзивила Рудаго, воеводы Виленскаго и канцлера

великаго княжества Литовскаго; Яна Геронимовича Ходкевича, старосты «Жомойтскаго»; Астафія Богдановича Воловича каштеляна Троцкаго и подканцлера великаго княжества Литовскаго, наконецъ Стефана Андреевича Збаражскаго-Корибутовича воеводы Троцкаго, была въ сущности далеко не исключительнымъ явленіемъ, вслѣдствіе субъективности взглядовъ и различныхъ точекъ зрѣнія въ средѣ людей интеллигентныхъ и свободно-мыслящихъ, притомъ вопліи сознававшихъ, что день завершенія «Уніи» будетъ для Литвы началомъ агоніи того *vni generis* литовскаго феодализма, котораго они были послѣдними представителями. Наконецъ и сама оппозиція нѣсколькихъ вельможъ, непризнанная бѣднымъ литовскимъ дворянствомъ, видѣвшимъ въ «Уніи» нѣкоторую равноправность и значительныя льготы, какъ извѣстно, послѣ глубоко прочувствованной, убѣдительно рѣчи и мудрыхъ совѣтовъ короля, выразилась въ минуту торжественной присяги всеподданиѣйшимъ напоминаніемъ Сигизмунду II Августу со стороны каждаго магната о своемъ родѣ, заслугахъ своихъ предковъ и службѣ своей «не только великому княжеству литовскому, но и этому славному королевству польскому», при чемъ просили короля помнить, въ какой великой чести и уваженіи они были не только у его царственныхъ предковъ, но и у него самого, — а потому держать ихъ «въ прежнихъ вольностяхъ, свободѣ и уваженіи, на тѣхъ же мѣстахъ, безъ всякаго въ чемъ либо уменьшенія».

Что же касается въ частности Воловича и князя Збаражскаго, то передъ присягою, данною ими 26 мая 1569 года, они клялись королю Сигизмунду II Августу, призывая во свидѣтели Всемогущаго, что сами «*сильно желали*» завершенія этого славнаго единенія двухъ народовъ; если же протестовали и не приступали къ «Уніи», то единственно «*по недоразумѣнію и незнакомію настоящей воли короля*» (**).

Вотъ условія, при которыхъ происходили бурные, горячіе и продолжительные споры *pro* и *contra* «Уніи», гарантиро-

---

(**) *Diariusz Lubelskiego sejmii unii. Rok 1569.*

важные политическою свободою каждаго члена сейма налагать словесно и письменю не только свои воззрѣнія и мнѣнія, но даже и задушевные желанія. Вотъ тѣ двигатели, съ помощью которыхъ путемъ разумныхъ убѣжденій, взаимныхъ уступокъ и согласія интеллигентнаго большинства обоихъ народовъ, это великое дѣло было наконецъ приведено къ желанной цѣли.

Послѣ всего вышесказаннаго, трудно пройти молчаніемъ тотъ прискорбный фактъ, объясняемый впрочемъ общей злою ошибкою грубой современности, что на громадномъ Люблинскомъ съездѣ лучшихъ людей обоихъ государствъ не нашлось никого, кто замолвилъ бы слово за улучшение быта и облегченіе участи несчастнаго *холоптава*, крестьянъ соединенной республики. Нельзя не пожалѣть, что и самъ король Сигизмундъ II Августъ, пользовавшійся съ дѣтства глубокой привязанностью литовцевъ и поляковъ за свою гуманность и добродушіе, желая ознаменовать счастливое завершеніе «Уніи» свидѣтельствомъ особаго уваженія къ ученому сословію, пожаловалъ, съ общаго единодушнаго согласія сейма 11 Августа 1569 года, профессорамъ единственной въ республикѣ Краковской академіи замѣчательную грамоту на дворянское званіе, котораго впоследствии съ такимъ трудомъ добивались иностранные бароны, графы и князья,—и въ то же время не вспомнилъ крестьянъ, положеніе которыхъ было крайне жалкое.

Для подробнаго ознакомленія съ актомъ «Уніи», даннымъ Литвою Польшѣ болѣе трехъ сотъ лѣтъ тому назадъ и писаннымъ средневѣковымъ польскимъ языкомъ, который по характеру своему, особенностямъ рѣчи, частому повторенію сказаннаго, синонимамъ, громадности періодовъ, при отсутствіи знаковъ препинанія и вслѣдствіе правописанія, свойственнаго языкамъ старо-чешскому и лужицко-сербскому, не очень понятенъ лицамъ, не занимавшимся археографіей, мы нашли полезнымъ: а) отступить нѣсколько отъ орфографіи подлинника, строго удержанной при сохраненіи сколько было возможно даже формы буквъ и вида письма въ выше напечатанномъ нами спискѣ, в) вторично перепечатать весь актъ, сколько дозволилъ текстъ, современнымъ

языкомъ польскимъ и с) для большей ясности поставитъ знаки препинанія.

Притомъ для удобнѣйшаго отыскиванія приведенныхъ въ актѣ лицъ, мы выставили сначала ихъ фамиліи, а потомъ уже имена съ прибавленіемъ отчества и должности. Наконецъ сдѣлали, насколько сумѣли, подстрочный переводъ акта «Уніи» на русскій языкъ, и, для облегченія повѣрки, раздѣлили самый актъ на отдѣльные періоды и самостоятельныя статьи, обозначивъ каждую изъ нихъ цифрами, по своему усмотрѣнію, примѣняясь въ нашемъ трудѣ къ изданію акта «Уніи», даннаго Польшею Литвѣ, напечатаннаго въ Варшавѣ въ книгѣ польскихъ законовъ «Volumen Legum» (изд. 1733 года Т. 2 л. 766), и перепечатаннаго въ С.-Петербургѣ (изд. 1859 года Т. 2 л. 87).

W imię Pańskie, Amen. Ku wiecznej pamiętce sprawy niżej opisanej. My—prafaci i panowie rada, tak duchowna jako świecka, książęta, stany wszystkie wielkiego księstwa Litewskiego, ku temu posłowie ziemscy, na tym walnym, a z pany radami i posły a stany wszystkiej korony Polskiej, spólnym Lubelskim sejmie będący, to jest:

(Szuszkowski Protaszewicz) Waleryan, biskup Wileński, przez umocowanego swego.

Pieczkowiec Jerzy, biskup Zmudzki.

Chodkiewicz Grzegorz Aleksandrowicz, pan Wileński, hetman najwyższy wielkiego księstwa Litewskiego, starosta Grodzieński, dzierżawca Mohilewski.

Zbarański Korybutowicz Stefan, wojewoda Trocki.

Wołowicz Eustachy, pan Trocki, podkanclerzy wielkiego księstwa Litewskiego, starosta Brzeski i Kobryński.

Chodkiewicz Jan, hrabia na Szklowie i Myszy, starosta Zmudzki, marszałek najwyższy wielkiego księstwa Litewskiego, administrator i hetman ziemi Lifflandzkiej, starosta Kowieński, dzierżawca Plotelski i Telszewski.

Tyszkiewicz Bazyli, wojewoda Smoleński, starosta Miński i Piniński, przez umocowanego swego.

Sapieha Paweł Iwanowicz, wojewoda Nowogródzki.

Во имя Господне, Аминь. Да будет во вѣки памятно ниже описанное дѣло. Мы—прелаты и члены совѣта, духовные и свѣтскіе, князья, всѣ чины великаго княжества Литовскаго и земскіе послы, присутствующіе съ членами совѣта, послани и всѣми чинами королевства Польскаго на этомъ генеральномъ, общемъ Люблинскомъ сеймѣ, то есть:

(Шушковскій Проташевичъ) Валеріанъ, епископъ Виленскій, черезъ своего уполномоченнаго. Печковичъ Юрій, епископъ Жомойтскій.

Ходкевичъ Григорій Александровичъ, кастелянъ Виленскій, гетманъ наивысшій великаго княжества Литовскаго, староста Гродненскій, державца Могилевскій.

Збаражскій — Корбутовичъ Стефанъ (Андреевичъ, князь), воевода Троцкій.

Воловичъ Астафій (Богдановичъ), кастелянъ Троцкій, подканцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Брестскій (Литовскій) и Кобринскій.

Ходкевичъ Янъ (Іеронимовичъ), графъ на Шаловѣ и Мышп, староста «Жомойтскій», маршалъ наивысшій великаго княжества Литовскаго, администраторъ и гетманъ земли Лифляндской, староста Ковенскій, державца Плотельскій и Тельшевскій.

Тышкевичъ Василій (Гимнофеевичъ), воевода Смоленскій, староста Минскій и Пинскій, черезъ своего уполномоченнаго.

Сапѣга Павелъ Івановичъ, воевода Новогородскій.

Tyszkiewicz Ierzy Bazylewicz, wojewoda Brzeski, starosta Wolkowyski.

Hornostaj Gabryel Iwanowicz, wojewoda Miński, starosta Kamieniecki.

Szemiot Melchior, kasztelan Zmudzki, ciwun Birżański, przez umocowanego swego.

Tryzna Grzegorz, kasztelan Smoleński.

Wołowicz Grzegorz, kasztelan Nowogródzki, starosta Słonimski.

Hajko Jan Mikołajowicz, kasztelan Brzeski, koniuszy Grodziencki, dzierzawca Trabski.

Talwosz Mikołaj, kasztelan Miński, starosta Dyneburgski.

Naruszewicz Mikołaj, podskarbi ziemski wielkiego księstwa Litewskiego, pisarz jego królewskiej miłości, dzierzawca Markowski, Miadzielski, Uzpolski i Pieniański.

Radziwiłł Mikołaj Krzysztof, książę na Olyce i na Nieświżu, marszałek dworny wielkiego księstwa Litewskiego.

Kiszka Jan, krajczy wielkiego księstwa Litewskiego.

Dorohostajski Olechnowicz Mikołaj, stolnik wielkiego księstwa Litewskiego, dzierzawca Wieloncki, Bejsagolski, ciwun włości Zmudzkiej Gondzińskiej.

Wojna Wawrzyniec, podskarbi dworny wielkiego księstwa Li-

Тышкевичъ Юрій Васильевичъ, воевода Брестскій (Литовскій), староста Волковискій

Горностаѣ Гаврилъ Ивановичъ, воевода Минскій, староста Каменецкій.

Шеміотъ Мельхіоръ (Станиславовичъ), каштелянъ «Жомойтскій», тивунъ Биржанскій, черезъ своего уполномоченаго.

Тризна Григорій (Іосифовичъ), каштелянъ Смоленскій.

Воловичъ Григорій (Гринковичъ), каштелянъ Новогродскій, староста Слонимскій.

Гайко Янъ Николаевичъ, каштелянъ Брестскій (Литовскій), конюшій Гродненскій, державца Трабскій.

Тальвощъ Николай (Станиславовичъ), каштелянъ Минскій, староста Динабургскій.

Нарушевичъ Николай (Павловичъ), подскарбій земскій великаго княжества Литовскаго, писарь его величества короля, державца Марковскій, Мядзельскій, Ужюльскій и Пенянскій.

Радзивицъ Николай Христофоръ (Николаевичъ «Сиротка»), князь на Олыкѣ и Нѣсвижѣ, маршалъ дворный великаго княжества Литовскаго.

Кiszka Янъ (Станиславовичъ), кравчій великаго княжества Литовскаго.

Дорогостайскій — Олехновичъ Николай (Петровичъ), стольникъ великаго княжества Литовскаго, державца Веленскій, Бейсагольскій и тивунъ Гондзинской «Жомойтской» волости.

Война Лавринъ (Матвѣевичъ), подскарбій дворный великаго кня-

lewskiego, pisarz jego królewskiej miłości, dzierżawca Krasnicki i Kwasowski.

A marszałkowie jego królewskiej miłości w wielkiem księstwie Litewskim:

Swirski Lukasz Bolesławowicz, książę, dzierżawca Krewski.

Sapieha Mikolaj.

Wółczek Jan, koniuszy Wileński i podkoniuszy ziemski, dzierżawca Wasiliski.

Tyszkiewicz Kalenicki.

Powiatów posłowie:

Swirski Ian Bolesławowicz — z Wileńskiego.

Snowski Melchior, sędzia ziemski Nowogródzki, dzierżawca Kurzeniecki — z Nowogródzkiego.

Ostrowicki Paweł — z Oszmiańskiego.

Marszałkowie:

Wahanowski Aleksander.

Paluski Ian, dzierżawca Niemojcki.

Pisarze jego królewskiej miłości:

Haraburda Michał, dzierżawca Swisłoczski.

Drzewiński Bazylusz.

Sawicki Maciej, starosta Mielnicki, wojski Drohicki.

Naruszewicz Stanisław, ciwun Wileński.

A my, posłowie ziem i powiatów tego sławnego państwa,

жества Литовскаго, писарь его величества короля, державца Красницкий и Квасовский.

Великаго княжества Литовскаго королевские маршалы:

Свирский Лука Болеславовичъ, князь, державца Кревский.

Сапѣга Николай (Павловичъ) (староста Велижский и Суражский).

Волчѣъ Янъ (Юрьевичъ), конюшій Виленский и подконюшій земский, державца Василешский.

Тышкевичъ — Каленицкий (Васильевичъ).

Послы отъ уѣздовъ:

Свирский Янъ Болеславовичъ — изъ Виленскаго.

Сновский Мельхиоръ (Сигизмундовичъ), судья земский Новогородский, державца Куренецкий — изъ Новогородскаго.

Островицкий Павелъ (Каспаровичъ) — изъ Ошмянскаго.

Маршалы:

Вагановский Александръ.

Палуский Янъ (Довгирдовичъ, подкоморій Ошмянский), державца Ниемонойцкий.

Королевские писары:

Гарабурда Михаилъ (Богдановичъ), державца Свислочкин. Држевинский Василий.

Савицкий Матвѣй, староста Мельницкий, войский Дрогичинский.

Нарушевичъ Станиславъ (Павловичъ), тивунъ Виленский.

И мы — послы земель и уѣздовъ этого славнаго государства,

wielkiego księstwa Litewskiego, na tenże spólny sejm od ziem i powiatów za zupełną mocą posłani z województwa Wileńskiego, pospołu z wyżej mianowanym marszałkiem, księciem Ianem Swirskim.

Gedrojć Melchior Matusowicz, książę,—z województwa Trockiego.

Dzierżko Andrzej, podkomorz.

**Rajecki Kasper, chorąży ziemi Trockiej, a
Wrona Michał.**

Z ziemi Zmudzkiej:

Bielewicz Nikołaj Stankiewicz, podkomorz ziemi Zmudzkiej, ciwun Fjragolski.

Hgowski Iwan, ciwun Wieszwiański, a

Gradowski Ian, ciwun tejże ziemi Zmudzkiej.

Z ziemi Smoleńskiej:

**Kopeć Teodor, a
Skirmont Ian.**

Z województwa Nowogródzkiego, pospołu z wyżej pomienionym marszałkiem Melchiorem Snowskim:

Iwanowicz Andrzej, sekretarz jego królewskiej miłości, podkomorz Nowogródzki.

Z województwa Witebskiego:

Kisiel Andrzej, horodniczy Witebski, a

великаго княжества Литовскаго, посланные съ неограниченными полномочиями отъ земель и уѣздовъ на этотъ-же общій сеймъ изъ воеводства Вилеискаго съ вышепоименованнымъ маршаломъ, княземъ Яномъ (Болеславовичемъ) Сявскимъ.

Гедройць Мельхiorъ Матусовичъ, князь,—изъ Троцкаго воеводства.

Держко Андрей, подкоморій (Троцкий).

**Раецкій Каспартъ, хорунжіи земли Троцкой, и
Врона Михаилъ.**

Изъ «Жомойтской» земли:

Бѣлевичъ Николай Станковичъ, подкоморій земли «Жомойтской», тивунъ Эйрагольскій.

Игловскій Иванъ, тивунъ Вѣшвянскій, и

Градовскій Янъ, тивунъ (Дырвянскій) въ той-же землѣ «Жомойтской».

Изъ Смоленской земли:

**Копецъ Федоръ, и
Скирмонтъ Янъ.**

Изъ Новогородскаго воеводства, вхѣстѣ съ вышепоименованнымъ маршаломъ Мельхiorомъ (Спигзундовичемъ) Сновскимъ:

Ивановичъ Андрей, секретарь его королевской милости, подкоморій Новогородскій.

Изъ Витебскаго воеводства:

Кисель Андрей, городничій Витебскій, и

Hurko Tymoteusz podsedek
Witebski.

Z województwa Brzeskiego:

Pac Dominik, podkomorzy
Brzeski.

Pociej Adam, pisarz ziemski
Brzeski.

Z województwa Mściwawskiego:

Szołkan Izajasz, a
Makarowski Grzegorz.

Z województwa Mińskiego:

Rahoza Bazyli, chorąży dwor-
ny wielkiego księstwa Litew-
skiego, a

Stankiewicz Andrzej.

A z powiatów ku témże wo-
jewództwom należących.

Z województwa Wileńskiego,
z powiatu Oszmiańskiego, z wy-
żej pomienionym marszałkiem
Pawłem Ostrowickim:

Stanisławowicz Stanisław, sęd-
zia ziemski Oszmiański.

Z powiatu Wilkomirskiego:

Konicza Mikołaj.

Razmysowicz Krzysztof.

Z powiatu Lidzkiego:

Dowgird Szadzibor, a

Huba Szcześnie Augustyno-
wicz.

A z województwa Trockiego,
z powiatu Grodzieńskiego:

Masalski Iwan, książę, sędzia
ziemski Grodzieński, a

Klukowski Jan.

Z powiatu Kowieńskiego:

Гурко Тимосей, подсеудокъ
Витебскій.

Изъ Брестскаго (.Литовскаго) вое-
водства:

Паць Доминикъ, подкоморій
Брестскій.

Поцкій Адамъ, писарь земскій
Брестскій.

Изъ Мстиславскаго воевод-
ства:

Шолякъ Исая, и
Макаровскій Григорій.

Изъ Минскаго воеводства:

Рагоза Василій, хорунжіи
дворный великаго княжества Лит-
товскаго, и

Станкевичъ Андрей.

Изъ принадлежащихъ къ этимъ
же воеводствамъ уѣздовъ.

Изъ Виленскаго воеводства,
Ошмянскаго уѣзда, съ вышеупо-
мянутымъ маршаломъ Павломъ
(Каспаровичемъ) Островицкимъ:

Станиславовичъ Станиславъ,
судья земскій Ошмянскій.

Изъ Волкомирскаго уѣзда:

Коньча Николай.

Размысовичъ Христофоръ.

Изъ Лидскаго уѣзда:

Довгирдъ Шадзиборъ, и

Губа Феліксъ Августиновичъ.

Изъ Троцкаго воеводства,
Гродненскаго уѣзда:

Масальскій Иванъ (Феодоро-
вичъ), князь, судья земскій Грод-
ненскій, и

Клюковскій Янъ.

Изъ Ковенскаго уѣзда:

Hgowski Andrzej, ciwun Twer-
ski, a

Giedrojc Kasper.

Z województwa Nowogródz-
kiego, z powiatu Słonimskiego:

Sokołowski Michał, sędzia
Słonimski, a

Iacynicz Marcin.

Z powiatu Wołkowyskiego:

Paksza Heronim, chorąży
Wołkowyski, a

Skrobot Piotr.

Z województwa Witebskiego,
z powiatu Orszańskiego:

Skofko Bogusz Alekiejowicz(?),
chorąży Orszański, a

Woropaj Teodor.

Z województwa Brzeskiego,
z powiatu Pińskiego:

Szyrma Stanisław, wojski Pini-
ski.

Domanowicz Iwan, podsędek
Piński.

Z powiatu Mozyrskiego:

Lenkowicz Teodor, a

Kłopot Ian.

Z województwa Mińskiego, z
powiatu Rzeszyckiego:

Chalecki Andrzej, pisarz ziem-
ski Rzeszycki, a

Ziankowicz Izmajło.

I wszystka insza szlachta, oby-
watele wielkiego księstwa Litew-
skiego, tak tu, w Lublinie będą-
cy, jako i nie będący, których
jednak wszystkich chęć i wola,
do tych niżej opisanych rzeczy
jest nam dobrze z sejmików po-
wiatowych, które ten sejm wal-
ny Lubelski uprzędziły wiadoma,
tak jakoby się też tu właśnie

Игловскій Андрей, тивунъ Твер-
скій (Жюмоитскій), и

Гедройцъ Каспаръ.

Изъ Новгородскаго воеводства,
Слонимскаго уѣзда:

Соколовскій Михаилъ, судья
Слонимскій, и

Яцыничъ Мартинъ.

Изъ Волковискаго уѣзда:

Пукшта Иеронимъ, хорунжій
Волковискій, и

Скrobotъ Петръ.

Изъ Витебскаго воеводства,
Оршанскаго уѣзда:

Сколко Богущъ Алекѣевичъ
(Алекѣевичъ), хорунжій Оршан-
скій, и

Воронай Федоръ.

Изъ Брестскаго (Литовскаго)
воеводства, Пинскаго уѣзда:

Шырма Станиславъ, войскій
Пинскій.

Домановичъ Иванъ, подсудокъ
Пинскій.

Изъ Мозырскаго уѣзда:

Ленковичъ Федоръ (подсудокъ
Мозырскій), и

Клопотъ Янъ.

Изъ Минскаго воеводства, Рѣ-
чицкаго уѣзда:

Халецкій Андрей (Юсифовичъ),
писарь земскій Рѣчицкій, и

Зенковичъ Измайлъ.

И всѣ прочіе дворяне, гражда-
не великаго княжества Литов-
скаго, здѣсь, въ Люблинѣ, при-
сутствующіе и отсутствующіе,
воля и желаніе которыхъ отно-
сительно нижесписаннаго дѣла
однако-жъ такъ хорошо намъ из-
вѣстны изъ уѣздныхъ сеймиковъ,
предшествовавшихъ этому гене-
ральному Люблинскому сейму.

imiona ich wszystkich włożyły
i pieczęci zawiesiły.

A potem też i z miasta Wi-
leńskiego stołecznego, wielkiego
księstwa Litewskiego — posłowie:

Durnik Franciszek Stanisła-
wowicz, Wielkowicz Teodor Iac-
kowicz, burmistrze, a

Opachowski Heronim, pisarz
miasta Wileńskiego.

Oznajmujemy tym to listem
naszym wszem ninie i napotém
będącym ludziom, do których
jedno wiadomości ten list nasz
przyjdzie: iż my mając ustawicz-
nie przed oczyma powinność
naszą przeciw ojczyźnie swej
wielkiemu księstwu Litewskie-
mu, którejsmy wszystkiej pocz-
ciwość, ozdobę, pożytek pos-
polity, a najwięcej umocnienie od
niebezpieczeństwa, tak wewnątrz-
nego jako zewnętrznego opatrzyć
powinni. Bacząc też przytém i
przed oczyma mając chwalebny
a obojemu narodowi bardzo na-
leżny związek i społeczność,
przez przodki swe, niegdy z
obywatelami na on czas wszyst-
kiej korony Polskiej na wieczne
czasy, za spólném a listowném
obydwu narodów zezwoleniem
uczynioną, i listy, pieczęciami,
przysięgami, czciami obojej stro-
ny umocnioną i przez niemający
czas uprzejmością a statecznością
obojej strony dzierzaną, lecz po-
tém za złémi a zawisnemi czasy
niejako zatrudnioną: zawzdysmy,
tak my, jak przodkowie nasi o
tém myslili, i pany swe, tak

как будто здѣсь помѣщены
всѣхъ ихъ имена и привѣщены
печати.

Также великаго княжества Ли-
товскаго, столичнаго города Виль-
но — послы:

Дурникъ Франць Станиславо-
вичъ, Вельковичъ Федоръ Яцко-
вичъ, бургомистры, и

Опаховскій Геронимъ, писарь
города Вильно.

Объявляемъ этияъ нашимъ
актомъ всѣмъ людямъ настоя-
щаго и будущаго времени, до
которыхъ только онъ доидеть:
что имѣя постоянно въ виду
долгъ нашъ предъ отечествомъ
нашимъ великимъ княжествомъ
Литовскимъ, котораго честь, до-
стояніе, общую пользу, а болѣе
всего внутреннюю и вѣшнюю
безопасность мы обязаны упро-
чить и обезпечить, и приипмая
при этомъ во вниманіе и соблю-
дая достохвалныя и для обоихъ
народовъ весьма важныя союзы
и единеніе, учиненныя нѣкогда
предками нашими съ тогдашні-
ми гражданами всей короны
Польской на вѣчныя времена,
съ общаго письменнаго согласія
обоихъ народовъ, скрѣпленныя
грамотами, печатами, присягою
и честью обоихъ сторонъ и со-
блюдавшіеся ими немалое время
съ готовностію и постоянствомъ,
и только впоследствии нѣсколько
ослабленныя вследствие злыхъ и
исполненныхъ зависти временъ:
всегда объ этомъ мы и предки
наши думали, нерѣдко напоми-
нали и просьбами склоняли сво-

sławnej pamięci Zygmunta, jako i szczęśliwie na ten czas obiema narodom, polskiemu i litewskiemu, panującego pana a pana Zygmunta Augusta, króla Polskie, przez niemały czas upominali, i prośbami naszymi do tego wiedli, aby nam z powinności swej pańskiej a królewskiej, jako zwierzchni a jedni obudwu narodów panowie, do exekucyi a skutku, tak spisów spółnych, jako innych praw i przywilejów naszych, które na ten związek i na tę społeczność z paną i ziemiami korony Polskiej jeszcze od pradziada J. K. mōści, także i za Aleksandra króla, my, z koroną Polską mamy, z łaski a zwierzchności swej dopomodz; a to co się z tej społeczności wykroczyło w swą rezę wstawić raczyli, zwiódłszy nas z pany radami i innemi korony Polskiej stany spólnie na jedno miejsce, do wykonania tej to chwalebnej a obojemu narodowi pożytecznej sprawy, jako o tej sprawie Unii, akta i konstytucye, deklaracye i recessy sejmów po te czasy będących, jasnie omawiają.

Jakoż jednak za łaską miłego Boga, który społeczność i jedność miłuje, a który królestwa, państwa i rzeczypospolite po wszystkim świecie w osobnej swojej opiece mieć raczy, a za łaską też pana swego, szczęśliwie na ten czas nam panującego pana a pana Zygmunta Augusta, króla Polskiego etc. wyżej mianowanego, tośmy nakoniec za uprzejmém staraniem swém

иъ монарховъ, какъ славной памяти Сигизмунда (I Старого), такъ и нынѣ надъ обоими народами, польскимъ и литовскимъ, благополучно царствующаго короля польскаго Сигизмунда (II) Августа, чтобы, по государеву и королевскому долгу свосну, они, верховные и единые обонхъ народовъ государи, милостью и властью своею помогли намъ привести въ надлежащее исполненіе нашимъ общіе договоры и другія права и привилегіи, которыя мы имѣемъ на этотъ союзъ и единеніе съ вельможами и землями короны Польской еще отъ прадѣда его величества и отъ времени короля Александра; соблаговолили ввести въ свою колену то, что отошло отъ этого единенія, собравъ насъ въ одно мѣсто, обще съ членами совѣта и прочими чинами короны Польской, для исполненія именно этого похвальнаго и для обонхъ народовъ полезнаго дѣла «Unii», какъ это ясно оговорено въ бывшихъ по настоящее время актахъ, конституціяхъ, заявленіяхъ и recessахъ (совѣщаніяхъ) сеймовъ.

А потому по милости (милого) Бога, который любитъ общеніе и единеніе и особливо печется о всѣхъ въ мірѣ королевствахъ, государствахъ и республикахъ, какъ равно и по милости государя нашего, нынѣ благополучно надъ нами царствующаго, вышеупомянутаго короля Польскаго и проч. Сигизмунда (II) Августа, наконецъ, благодаря взаимнымъ усиленнымъ стараніямъ, намъ уда-

odzierzeli, iż przodkiem w Warszawie na sejmie roku 1563 złożonym, a potem w Parczowie roku 1564 zjechawszy się z stanami Koronnemi, nie mieliśmy wstępku do naprawienia tego to zjednoczenia i tej po części naruszonej Unii uczynili, namawiając między sobą z obu stron i utwierdzając artykuły do tej Unii należące.

Które artykuły, iż tam na on czas przez krótkość czasu i przez inne gwałtowniejsze potrzeby Rzeczypospolitej obojgo narodu spólnemi spisami naszymi z stanami Koronnemi warowane być nie mogły, przeto, tego wolniejszego czasu zjechawszy się na ten sejm spólny do Lublina, na dzień 23 miesiąca grudnia w roku przeszłym 1568 przez jego królewską miłość za zezwoleniem oboich rad, Polskich i Litewskich, złożony, i do tego czasu jednostajnie dzierzany i kontynuowany, takieśmy niżej opisane traktaty i namowy między sobą uczynili, któreśmy za łaską Bożą do tego końca i do tej konkluzji za zgodnym i jednostajnym obojgich stron zezwoleniem i spólnym spisaniem, ni w czem nie derogując recessowi Warszawskiemu i inszym przywilejom, przywiedli.

Z czego bądź Panu Bogu w Trójcy jedynemu — chwala wieczna; a królowi jego miłości z łaski Bożej panu a panu Zygmunutowi Augustowi — dzięki nieśmiertelna; za cenę też koronie Polskiej i wielkiemu księstwu

лось достигнуто: что, съѣхавшись съ чинами Короны сперва на сеймъ, созванный въ Паршавѣ въ 1563 году, а потомъ въ Парчовѣ въ 1564 году, сдѣлали печаловажный начинъ къ исправленію, какъ самаго соединенія, такъ и частью уже нарушенной «Унии», приходя къ обоюдному соглашенію сторонъ и утвержденію принадлежащихъ ей статей.

Статьи эти, по краткости времени и при другихъ неотложныхъ государственныхъ нуждахъ оboихъ народовъ, не могли быть въ то время скрѣплены общими нашимъ и чиновъ Короны договоромъ. А потому, пользуясь теперь болѣе свободнымъ временемъ и съѣхавшись 23 декабря чинувшаго 1568 года въ г. Люблинъ, на этотъ общій сеймъ, созванный его королевскимъ величествомъ, съ согласія оboихъ советовъ, польскаго и литовскаго, и до сихъ поръ безостановочно дѣйствовавшій и продолжавшійся, — мы учинили между собою ниже описанные «трактаты» и условия, которые по милости Божіей мирнымъ и единодушнымъ съ оboихъ сторонъ соглашеніемъ и общимъ договоромъ привели къ концу и заключенію, ни въ чемъ не нарушая Варшавскаго recessa (сеймоваго постановленія) и другихъ привилегій.

Да будетъ за это единому во св. Троицѣ Господу Богу — вѣчная хвала; Божією милостію государю и королю Сигизмунду (II) Августу — безсмертная благодарность; знаменитому же королевству Польскому и великому

Litewskiemu — sława i ozdoba na wiekiwieki czasy.

1. Naprzód: iż aczkolwiek były stare spisy przyjaźni, sprzymierzenia pomnożenie i lepszy sposób Rzeczypospolitej, tak korony Polskiej, jako wielkiego księstwa Litewskiego czyniące etc. wszakoż iż się nieco w nich widzi być różnego od dobrego i szczerego braterstwa dufania, przeto, dla mocniejszego spójnienia wspólnej i wzajemnej miłości braterskiej i w wiecznej obronie obydwu państw, społecznej, niewątpliwej wiary braterskiej czasy wiecznymi, ku chwale i chwałce jego królewskiej miłości z wiecznym podziękowaniem godnej sławie i tychże obydwu najzaciejszych polskiego i litewskiego narodów, i też, ku rozszerzeniu niezmiernie wielkiej czci, ozdobie, okrasie, umocnieniu, uczciwości, zacności i majestatu wspólnego wiecznemu rozszerzeniu, ony stare sprzymierzenia ponowili i umiarkowali w tym wszystkim, jako niżej opisano jest.

2. Iż już królestwo Polskie i wielkie księstwo Litewskie, jest jedno nierozdzielne i nieróżne ciało, a także nieróżna, ale jedna a wspólna Rzeczypospolita, która się z dwu państw i narodów w jeden lud zniosła i spoiła. A temu obojemu narodowi, żeby już wiecznymi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden król wspólny rozkazywał, który wspólnymi głosi od Polaków i

księstwu Litewskiemu — честь и слава во вѣки.

1. Во первыхъ: Хотя и были старые дружественные договоры объ усиленіи союза и улучшеніи устройства республики какъ короны Польской, такъ и великаго княжества Литовскаго и проч., но такъ какъ въ нихъ проглядывало нечто чуждое доброты и искреннему братскому доверію, то, для вѣншаго скрѣпленія общей и взаимной братской любви, вѣчной обороны обоихъ государствъ и общей на вѣки вѣчные несомнѣнной братской вѣрности, для хвалы Божіей и достойной вѣчнаго благодаренія славы его королевскаго величества и этихъ же обоихъ честнѣйшихъ народовъ польскаго и литовскаго, а также для распростраенія безмѣрной и вѣчной славы, красоты, блеска, могущества, чести, достоинства и для вѣчнаго расширенія общаго величія, — мы возобновили и уладили эти старые союзы во всемъ такъ, какъ описано ниже.

2. Такъ какъ королевство Польское и великое княжество Литовское представляютъ собою уже одно нераздѣльное и неотдѣлимое тѣло, а также неотдѣлимую, по одну общую республику, которая соединилась и слалась въ одинъ народъ изъ двухъ государствъ и народовъ, то необходимо чтобы этии двумя народами на вѣчныя времена повѣтовала одна глава, одинъ го-

Litwy obran. A miejsce obierania w Polsce, a potem na królestwo Polskie pomazany i koronowany w Krakowie będzie. Któremu obieraniu według przywileju Aleksandrowego, niebytność której strony przeszkadzać nie ma, albowiem powinno, *et, ex debito*, rady i wszystkie stany korony Polskiej i wielkiego księstwa Litewskiego wzywane być mają.

3. Obieranie i podnoszenie wielkiego księcia Litewskiego, które przed tem osobno bywało w Litwie, aby już tak ustalo, żeby i znak żaden albo podobieństwo napotem nie było, z któregoby się okazywało albo znaczyło podnoszenie albo inauguracya wielkiego księcia Litewskiego. A iż tytuł wielkiego księstwa Litewskiego i urzędy zostawają, tedy przy obieraniu i koronacyi ma być obwołany zaraz królem Polskim, i tenże, wielkim księciem Litewskim, Ruskim, Pruskim, Mazowieckim, Zmudzkiem, Kijowskim, Wołyńskim, Podlaskim i Liflandzkim.

4. *Successio* jego królewskiej miłości *naturalis et hereditaria* jeśli by jego królewskiej miłości i komukolwiek, z przyczyny jakiegokolwiek w księstwie Litewskim służyła,

сударь, одинъ общій король, избранный общими голосами Польши и Литвы. Место-же избрания его въ Польшу, — а на королевство Польское онъ будетъ затѣмъ муропомазанъ и коронованъ въ Краковѣ. Согласно привилегии короля Александра, такому избранию не можетъ препятствоватьъ отсутствие которой либо изъ сторонъ, потому что сами по себѣ обязаны и *ex debito* должны быть созываемы для этой цѣли совѣты и всѣ чины короны Польской и великаго княжества Литовскаго.

3. Существовавшее до сего въ Литвѣ отдельное избраніе и возведеніе на княженіе великаго князя Литовскаго должно быть отменено такъ, чтобы впоследствии не было никакого знака или подобія, которое-бы указывало или намекало на возведеніе или посвященіе великаго князя Литовскаго. Но такъ какъ остаются титулъ и должности великаго княжества Литовскаго, то избранныкъ, при избраніи и коронованіи, долженъ быть тотчасъ-же провозглашенъ королемъ Польскимъ и великимъ княземъ Литовскимъ, Русскимъ, Прусскимъ, Мазовецкимъ, «Жомойтскимъ», Киевскимъ, Волынскимъ, Подляскимъ и Лифляндскимъ.

4. Естественное и наследственное преемство его королевской милости въ (великомъ) княжествѣ Литовскомъ, если бы оно принадлежало королю, или кому бы то ни было и по какой бы

nie ma już wiecznemi czasy przeszkadzać tego spółku i zjednoczenia obojga narodów i obierania spółnego jednego pana, której j. k. mość Koronie wiecznemi czasy odstąpił, nie wątpiąc w tém, i to też sobie warunkując, żebyśmy ani samej osoby j. k. mości, ani potomstwa własnego, jeśli by j. k. mości które Pan Bóg dać raczył, nie zgołocili; ale żeby poczciwe a stanowi jego przystojne od rzeczypospolitej opatrzenie miało, jeśli by na królestwo nie było wzięte, a wszakoż nie czyniąc żadnej dysmembracyi Koronnej, o ckiem w deklaracyi j. k. mości i w recessie sejmu walnego Warszawskiego dostatecznie jest opisano i obwarowano.

5. A przy koronacyi nowego króla mają być przez króla koronowanego poprzysiężone i zaraz konfirmowane na jednym liście i jednemi słowy na wieczne czasy prawa, przywileje i wolności poddanych wszystkich obojga narodów i państw tak złączonych.

6. Sejmy i rady ten obojg naród ma zawsze mieć spółne Koronno, pod królem Polskim, panem swym, i zasiadać tak panowie między pany osobami swemi, jako posłowie między posły i radzić o spółnych potrzebach,

ни было причинѣ, уже не должно впредь никогда препятствовать этому общенію и соединенію оboихъ народовъ и избранію одного общаго государя, потому что его величество король переуступилъ это наследство Коронѣ на вѣчныя времена, совершенно искренно, выговоривъ для себя, — чтобы мы ни его королевскую особу лично, ни его царственное потомство, если Господу Богу угодно будетъ даровать ему не оставили безъ средствъ; но чтобы республика назначила его потомству приличное и званію подобающее обезпеченіе, въ случаѣ неизбранія его на королевство, что впрочемъ не должно причинить никакого раздробленія Короны, какъ это достаточно обусловлено и гарантировано декларацией его королевскаго величества и въ рещесѣ Варшавскаго генеральнаго сейма.

5. Новый король долженъ во время своего коронованія подтвердить присягою и тотчасъ же конфирмовать одною грамотою и въ одинаковыхъ выраженіяхъ на вѣчныя времена права, привилегіи и вольности всѣхъ соединенныхъ такимъ образомъ подданныхъ обоихъ народовъ и государствъ.

6. Оба народа будутъ имѣть всегда сеймы и совѣты общіе Коронныя, въ присутствіи своего государя, короля польскаго, а члены совѣта и послы (литовскіе) будутъ засѣдать лично между членами совѣта и послами (поль-

так на сеймах jako i bez sejmów, w Polsce i w Litwie.

7. Też, aby jedna strona drugiej była radą i pomocą. Aby jego królewska miłość prawa, przywileje, tak wszem ziemiom i narodom tak korony Polskiej jako i wielkiego księstwa Litewskiego i ziemiom do nich należącym wszelakiem pismem nadane; przywileje i prawa od wszech przodków j. k. mości i od jego królewskiej miłości samego z dawnych czasów i od poczęcia Unii wszem w obec i każdemu z osobna jakimkolwiek sposobem nadane, i wolności, dostojenstwa, prerogatywy, urzędy wszystkie obojga narodu, całe i nieporuszone zachował. Wszystkie prawa, sądy, wysady, stany książęce i familije szlacheckie przerzeczonych narodów, uchwały sądowe zdawna do tego czasu zachować każdemu stanu mocnie i nieporuszenie.

8. Przysięgi rad, dygnitarzów, urzędników, starost narodu litewskiego i przedniejszych domów ludzi, którzyby je czynić mieli, przy mocy zostać mają, jakośmy też i sami spółnie tak przywilejami jako spółném spisaniem na sejmie Warszawskim spółnym sobie zostawili, tym wykładem, iż napotém wszystkie takowe

скини) и совѣщаться объ общихъ нуждахъ на сеймахъ и безъ сеймовъ, въ Польшѣ и Литвѣ.

7. Равно, чтобы одна сторона была совѣтницею и помощницею другой. Чтобы его величество король сохранилъ всецѣло и ненарушимо какъ права и привилегіи, пожалованныя разнаго рода гражданами всеѣхъ землямъ и народамъ короны Польской и великаго княжества Литовскаго и землямъ имъ принадлежащимъ, такъ равно права и привилегіи на вольности, высокие шосты, прерогативы и все должности, съ давнихъ временъ и отъ начала «Унии» дарованныя какими либо способомъ всеѣмъ вообще и каждому въ отдѣльности всеѣмъ предками его величества и пожалованныя обонимъ народамъ самимъ его королевскимъ величествомъ, съ сохраненіемъ во всей неприкосновенности всеѣхъ законоположеній, судовъ, назначеній, княжескихъ достоинствъ, дворянскихъ родовъ и судебныхъ рѣшеній, искони по настоящее время любящихъ нерушимую силу для каждаго сословія уюнянутыхъ народовъ.

8. Присяги членовъ совѣта, сановниковъ, должностныхъ лицъ, старостъ литовскаго народа и лицъ первенствующихъ домовъ должны оставаться въ силѣ, какъ это мы съ общаго согласія сами предоставили себѣ привилегіями и общими договорами на генеральномъ Варшавскомъ сеймѣ, съ поясненіемъ, что впослед-

присяги королю коронованему и короне Польской czynione być mają. Także około przysiąg trzymania spisków pospolitych zachować się mają i statecznie sobie trzymać wedle przywileju Aleksandrowego.

9. Też we wszystkich przeciwnościach spólną pomocą, mi, obojogo narodu prałaci, książęta, rady, *barones* i wszystkie stany, pomagać sobie mamy wszystkimi siłami i możnościami, jako spólnej radzie pożytecznie i potrzebnie będzie się zdało, szczęśliwe i przeciwne rzeczy za spólne rozumiejąc i wiernie sobie pomagając.

10. *Foedera aut pacta*, albo zmowy i przymierza z postronnemi narody, wedle spólnej zgody Warszawskiej, napotém żadne czynione ani stanowione, żadni też posłowie w rzeczach ważnych do obcych stron posyłani być nie mają, jedno za wiadomością i radą spólną obydwu narodow. A przymierza albo stanowienia z którymkolwiek narodem przedtém uczynione, któreby były szkodliwe której stronie, dzierżane być nie mają.

11. *Moneta*, tak w Polsce, jako w Litwie ma być za spólną radą *uniformis et aequalis in pondere et gravitate et numero pectiarum et inscriptione monetarum*. Co ku skutkowi przywieść jego królowka mi-

стѣмъ всѣ эти присяги должны быть приносимы коронованному королю и коронѣ Польской. Въ подтвердительной-же присягѣ на сохранение государственныхъ договоровъ сообразоваться и поступать неуклопно, согласно привилегіи короля Александра.

9. Мы, обоихъ народовъ прелаты, князья, советы, бароны и всѣ чины, должны также помогать другъ другу во всѣхъ невзгодахъ всеми силами и средствами, какія общему совету покажутся полезными и нужными, считая счастливыми и злополучными дѣла общими и поддерживая другъ друга чистосердечно.

10. По общему Варшавскому договору никакіе союзы, трактаты и мирныя условія не должны впродѣ совершаться и заключаться съ другими народами и никакія посольства не должны быть посылаемы по важнымъ дѣламъ въ чужія страны, безъ общаго вѣдома и совета обоихъ народовъ. Учиненныя-же до сего мирныя договоры или постановленія съ какимъ либо народомъ, буде окажутся вредными для какой либо изъ двухъ сторонъ, не должны быть сохраняемы.

11. Монета, какъ въ Польшѣ, такъ и въ Литвѣ должна быть съ общаго совета однообразна и тождественна во вѣсу, пробѣ, счету, цѣнности и по нарицательной стопности, что привести въ исполненіе обязаны его

Łość jest powinien i potomkowie jego królewskiej miłości będą powinni.

12. Cła, myta wszystkie w Polsce i w Litwie, ziemskie i wodne, jakiegokolwiek imieniem nazwane, tak królewskie jako szlacheckie, duchowne i miejskie, j. k. mość znosić raczy, iżby już żadnego *ex nunc* cła nie brano napotém wiecznych czasów od duchownych, od świeccich ludzi szlacheckiego stanu i od ich poddanych, od rzeczy którejkolwiek własnej roboty i wychowania; nie zakrywając myt kupieckich, ani się zniżając z kupcy ku szkodzie a zatajeniu ceł zdawna zwykłych królewskich, tak w Polsce jako i w Litwie.

13. Statuta i ustawy wszystkie, jakiegokolwiek i z którejkolwiek przyczyny, przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustanowione i uchwalone około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie polakowi, jakiegokolwiekby go kto dostał i dostawał, chociaż po żonie, albo z wysługi, albo za kupnem, darownym obyczajem, zamianą i któremkolwiek nabyciem wedle zwyczaju i prawa pospolitego, te wszystkie statuta aby żadnej mocy nie miały, jako prawu, sprawiedliwości i też spólnej braterskiej miłości i Unii, a zjednoczeniu spólnemu przeciwne. Ale aby wolno było zawždy, tak polakowi w Litwie, jako litwinowi w Polsce każdym szusznym oby-

walichestwo korolъ и его потомки.

12. Король благоволилъ уничтожить въ Польшѣ и Литвѣ все сухопутныя и водяныя пошлыны и мыта, какъ бы они ни звались: королевскія, дворянскія, духовныя и городовскія, чтобы уже отнынѣ и впредь на вѣчныя времена они не взымались съ духовенства и лицъ свѣтскихъ дворянскаго рода, съ ихъ крѣпостныхъ и со всехъ предметовъ собственнаго ихъ производства и ухода, не упрядняя однакоже мытъ купеческихъ и не дозволяя стачекъ съ купцами во вредъ и для утайки старыхъ обычныхъ королевскихъ пошлынъ въ Польшѣ и Литвѣ.

13. Все, какіе бы то ни было статуты и уставы, по какой бы причинѣ они ни были введены или одобрены въ Литвѣ противъ польскаго народа, относящіяся до приобрѣтенія и владѣнія поземельнымъ имуществомъ, доставшимся поляку въ Литвѣ какими бы то ни было способомъ, хотя бы по женѣ, или за выслугу, или покупкою, дарственнымъ порядкомъ, итѣю. или согласно обычному и государственному праву, — все эти статуты, какъ противныя вообще праву, справедливости, взаимной братской любви и «Unii», равно какъ и общему соединенію, никакой силы имѣть не должны. Но какъ полякъ въ Литвѣ, такъ литовецъ въ Польшѣ,

czajem dostawać imienia i dzierżać je wedle prawa, w którym leży ono imienie.

14. A co się tyczy innych artykułów przywileju Aleksandra króla, które jeszcze nie są na Warszawskim sejmie deklaracją króla jego miłości ani spólną zgodą deklarowane, ale na ten terazniejszy spólny Lubelski z Warszawskiego sejmu odkładem spólnym zawisły; te wszystkie, jako są w przywilejach i w spisanu spólném, a ostatecznie w Aleksandrowym przywileju, i tu, w Lublinie, od króla jego miłości, poprzód w tej sprawie Unii danym opisane, w mocy zupełnej, na czasy wieczne zostawać mają. A wszakże ku objaśnieniu lepszemu to przykładając: iż przy tytule wielkie księstwo Litewskie i dostojenstwach i urządach wszystkich i zacności stanów, wedle opisanja przywileju króla Aleksandra, całe a nienaruszenie zostać ma, gdyż to zjednoczenia i społeczności tej rozstargnienia i rozdziału nie czyni.

15. Sejmów innych żadnych osobnych stanom Koronnym i Litewskim od tego czasu król jego miłość składać nie będzie, jedno zawždy spólne sejmy temu obojemu narodowi, jako ciału jednemu, w Polsce składać be-

szę wольны приобрести честнымъ способомъ имѣнія и владѣть ими на основаніи права (дѣйствующаго въ той странѣ), гдѣ эти имѣнія находятся.

14. Что же касается другихъ статей привилегіи короля Александра, которыя на Варшавскомъ сеймѣ ни декларациею короля, ни общимъ соглашеніемъ еще не разъяснены, но для этой цѣли съ общаго согласія стороны препровождены съ сейма Варшавскаго на этотъ настоящій общій Люблинскій сеймъ, — то все эти статьи, прописанныя въ привилегіяхъ и общихъ договорахъ, и окончательно въ Александровой привилегіи, равно въ прежде пожалованной его королевскимъ величествомъ по этому же дѣлу «Unia» здѣсь, въ Люблинѣ, должны оставаться во всей силѣ на вѣчныя времена. Однако же, для лучшаго разъясненія присовокупляется: что, согласно тексту привилегіи короля Александра, великое княжество Литовское остается всецѣлю и ненарушимо при своемъ титулѣ, сановникахъ, всехъ должностяхъ и почетныхъ званіяхъ, какъ не причиняющихъ настоящему соединенію и общенію ни расторженія, ни раздѣла.

15. Отнынѣ король не будетъ созывать никакихъ другихъ отдѣльныхъ сеймовъ для членовъ Короны и Литвы, но всегда лишь общій сеймъ для этихъ обоихъ народовъ, какъ для одного тѣла, въ Польшѣ, (тамъ) гдѣ его ве-

dzie, gdzie się jego królewskiej miłości i radom Koronnym i Litewskim najsluszniej zdać będzie.

16. Dygnitarstw i urzędów, jeśli które wakują albo wakuwać w wielkiem księstwie Litewskiem napotém będą, król jego miłość nie ma dać nikomu, azby pierwej jego królewskiej miłości i potomkom jego królom Polskim koronowanym i temu nierozdzielnemu ciału, koronie Polskiej, przysięgę uczynił.

17. Opatrujemy też dostacanie i warujemy stany i osoby wielkiego księstwa Litewskiego, aby ekzekucya nas samych i potomków naszych, nietylko wedle statutu Aleksandra króla, ale ani wedle żadnych przywilejów, listów, konstytucyi uchwał, sejmowych, w koronie Polskiej uczynionych, danych, uchwalonych, jakichkolwiek przeszłych około dóbr stołu jego królewskiej miłości w wielkiem księstwie Litewskiem od wszęch przodków jego królewskiej miłości, i jego królewskiej miłości samego, od zaczęcia Unii w wielkiem księstwie Litewskiem komuzkolwiek rozdanych, żadnego stanu nie doległa; ale, wszystkie prawa, przywileje od wszęch przodków j. k. mości i jego królewskiej miłości samego, od zaczęcia Unii w wielkiem księstwie Litewskiem narodom Litewskiemu, Ruskiemu i Zmuzdkiemu i innym narodom

lichestwu korolowi i členamъ совѣта покажется наиболее удобными.

16. Высшіе посты и служебныя должности въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, вышѣ не занятые или впоследствии вакантные, король не пожалуетъ никому, кѣмъ не будетъ принесена прежде присяга его величеству, потомкамъ его коронованнымъ королемъ Польскимъ и этому нераздельному телу, — король Польской.

17. Также надлежащимъ образомъ обезпечиваемъ и гарантируемъ чинамъ и лицамъ великаго княжества Литовскаго, что экзекуція королевскихъ столовыхъ имуществъ въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, пожалованныхъ кому либо отъ начала «Уни» въ Литвѣ всѣми предками короля и самимъ его величествомъ не коснется ни насъ самихъ, ни потомковъ нашихъ, и никакого имущества, нисколько согласно статуту короля Александра, но и ни по какимъ другимъ привилегіямъ, грамотамъ, конституціямъ и сеймовымъ постановленіямъ, совершеннымъ въ прошломъ, даннымъ и одобреннымъ въ Польскомъ королевствѣ. Напротивъ того всѣ права, привилегіи, жалованія отъ начала «Уни» по сіе время въ великомъ княжествѣ Литовскомъ всѣми предками короля и самимъ его королевскимъ величествомъ народамъ — Литовскому, Русско-

i obywatelom wielkiego księstwa Litewskiego, i też: ziemiom, powiatom, familiom i osobom do tych czasów dane, safe, zupełnie i niwczém nie naruszone zostały.

18. Także wieczności, feuda albo lenna, frymarki, zamiany, dożywocia, zastawy wszelakie, na sejmie i bez sejmów uczynione, wedle każdego przywileju wiecznemi czasy dzierżane być mają, nie przywodząc ich w żadną wątpliwość którymkolwiek obyczajem albo wykładem.

19. Także też nadanie na dygnitarstwa, urzędy, które zdawna i właśnie na nie należały, zastawy i summy wszelakie w zupełnym prawie swém zostawione być mają, nie będąc powinny żadnej części dochodów zwykłych swych, jakimkolwiek obyczajem nazwanych, gdzie indziej i na co innego nad terazniejsze dzierżenie i przywileje albo listy swe do tego czasu odziedzane, okrom pożytku swego obracać.

20. A ktoby z przodków swych nie mając listów co gruntów i każdej possessyi, jakimkolwiek imieniem nazwanych, trzymał, pożywał; takowy tę takową swoją własność i bez

му, «Жонойтскому» и другимъ народностямъ и гражданамъ великаго княжества Литовскаго, а также: землямъ, уѣздамъ, родамъ и лицамъ, должны оставаться неприкосновенными и ни въ чемъ ненарушаемыми.

18. Вѣчныя пожалованія, феодальныя или ленныя владѣнія, промѣны имуществъ, замѣны имѣній, пожизненныя владѣнія и разнаго рода закладныя, совершенныя на сеймахъ и безъ сеймовъ, должны также согласно (разуму) каждой привилегіи оставаться на вѣчныя времена въ (надлежащей) силѣ, безъ проведенія въ нихъ какиихъ либо способомъ или толкованіемъ какаго либо соимѣнія.

19. Равно пожалованія, залоги и всякаго рода суммы, издавна и собственно высшимъ чинамъ и должностямъ принадлежащія, должны оставаться въ полной силѣ, и они не будутъ обязаны употреблять какую бы то ни было часть изъ своихъ обыкновенныхъ доходовъ, предоставленныхъ имъ по сіе время привилегіями и грамотами, какъ бы эти доходы ни именовались, на что либо другое, кромѣ своихъ теперешнихъ владѣній и собственной пользы.

20. А если бы кто послѣ своихъ предковъ владѣлъ и пользовался какою либо землею и какими либо угодьями, какъ бы они ни назывались, не имѣя документовъ, то, согласно старому

listów, jako i za listy, ma wiecz-
nie trzymać wedle statutu Li-
twskiego, starego i nowego, i
zwyczajów dawnych.

21. Iakoż panowie rady i
wszystkie stany i posłowie
wszystkich ziem, tém terazniej-
szém postanowieniem zamykają
sobie i potomkom swoim moc sta-
nowienia i wznawiania jakimkol-
wiek kształtem, takóж wspomina-
nia i wszelakiego wynalazku
wzniesienia ekzekucyi na wys-
tugi i insze majątności przeszłe.

22. A iż już od tego czasu
rozdawanie dóbr stołu w wielkiém
księstwie Litewskiém ustać ma,
wszakóж imiona, którekolwiek z
domów książęcych i szlachec-
kich i pańskich ku stołowi jego
królewskiej miłości potóm przy-
padać będą, te takowe imiona,
jego królewska miłość wedle woli
i łaski swej królewskiej rozdawać
ma, tak polskiego, jako i litew-
skiego szlacheckiego narodu lu-
dziom, aby się tém służba ziem-
ska wojenna nie zmniejszała.

23. Takóж w rekuperacyi
od nieprzyjaciela Moskiewskiego
zamków, imion, possessy i dóbr
wzslakich będzie powinien jego
królewska miłość tym wracać
czyje to ojczyzny i possessye
przedtém były przed osiągnię-
ciem od nieprzyjaciela. A jes-

и новому Литовскому статуту и
давнимъ обычаямъ, ему и безъ
документовъ предоставляется вла-
дѣть такого рода своею собствен-
ностію вѣчно, какъ бы за гра-
мотами.

21. Этими настоящимъ поста-
новленіемъ члены совета, всѣ
чины и послы всѣхъ земель ли-
шаютъ себя и своихъ потомковъ
права дѣлать какія либо поста-
новленія или же возобновлять
подъ какими либо видами, а так-
же вспоминать и какими либо
способомъ поднимать вопросъ объ
экзекуціи выслуженныхъ, или въ
прошломъ приобрѣтенныхъ имѣній.

22. Хотя отнынѣ жалованіе
(королевскихъ) столовыхъ ину-
ществъ въ великомъ княжествѣ
Литовскомъ должно прекратитъ-
ся, однако, въ виду того, что
впоследствии нѣкоторые изъ та-
кихъ имѣній отойдутъ отъ родовъ
княжескихъ, дворянскихъ и вель-
можныхъ въ королевскія столо-
выя инущества, то для того
чтобы земская (и) военная служба
не пострадала, король можетъ по
волѣ и милости своей жаловать
такого рода имѣнія лицамъ дво-
рянскаго происхожденія изъ поль-
скаго и литовскаго народа.

23. Взятые обратно отъ неприя-
теля (великаго князя) Московскаго
замки, имѣнія, владѣнія и разнаго
рода инущества его величество
король будетъ обязанъ возвра-
тить тѣмъ, кому эти вотчины и
владѣнія принадлежали до завла-
дѣнія ими неприятелемъ. А если

liby na to miejsce dano komu
co, to się do stołu króla jego
miłości wracać będzie.

24. Które wszystkie artykuły,
my, prafaci i panowie rady, ksią-
żęta, posłowie ziemscy i inne
wszystkie stany wielkiego księ-
stwa Litewskiego znając być
chwalne, potrzebne i obojemu
temu narodowi, tak korony Pol-
skiej jako wielkiemu księstwu
Litewskiemu, jako już jednej
spólnej a nierozdzielnej rzeczy-
pospolitej pożyteczne, a, spólnego
naszego z stany tej sławnej
korony Polskiej z zezwolenia,
w ten list na ten kształt spisa-
ne; radzi i z dobrą wolą, i z
dobrą bracką chęcią i miłością,
tak prafatom, panom radom,
posłom ziemskim, jako i in-
nym wszystkim stanom i oso-
bom Koronnym, tym listem na-
szym na wieczne czasy z stro-
ny naszej przyznawamy, i ony
pieczęciami, przysięgami, pocz-
ciwościami swemi i potomstwa
swego wszelakiego warujemy,
utwierdzamy i umacniamy,—wa-
runkiem, utwierdzeniem i umoc-
nieniem takim, jakie nam naj-
większe i najmocniejsze bądź
z osób, bądź z miejsc i urzę-
dów naszych, tak osobliwym ja-
ko i pospolitym obyczajem na-
leży. Słubując i obiecując przed
Panem Bogiem, dobrém, uczci-
wém, szlacheckim i chrześciań-
skim słowem naszym, iż to
wszystko co się tu napisało znać,
trzymać i dzierżyć, wypełniać
sami i z potomki swemi na

by (линившися вѣннѣи) были
уже пожалованы взаимѣи другія,
то они подлежатъ возвращенію
къ королевскому столу.

24. Мы, прелаты и члены
совѣта, князья, земские послы и
все прочіе чины великаго кня-
жества Литовскаго, признаемъ съ
общаго нашего и чиновъ этого
славнаго королевства Польскаго
согласія, что все статьи впи-
санныя такимъ образомъ въ этотъ
актъ—достойны хвалы, необхо-
димы и полезны для этихъ обо-
ихъ народовъ, какъ короны Поль-
ской такъ и великаго княжества
Литовскаго, составляющихъ уже
одну общую и нераздельную рес-
публику. Радуюсь добровольно съ
добрымъ братскимъ расположе-
ніемъ и любовью, какъ прелатамъ,
членамъ совѣта и зем-
скимъ посламъ, такъ и всемъ
прочимъ чинамъ и особамъ ко-
ролевства Польскаго, мы, съ
нашей стороны, признаемъ этотъ
нашнй актъ все заключаю-
щіяся въ немъ статьи на вѣч-
ныя времена и обезпечиваемъ,
подтверждаемъ и скрѣпляемъ ихъ
печатями, клятвами, честью своею
и всего потомства нашего, — и
такими гарантіями, утвержде-
ніемъ и скрѣпленіями, какія,
какъ наибольшія и самыя проч-
ныя, принадлежать намъ спе-
циально по общему обычаю, по
личности нашей, а также по мѣ-
стамъ и должностямъ нашимъ.
Клянемся и обѣщаемъ передъ
Господомъ Богомъ, нашимъ до-
брымъ, честнымъ, дворянскимъ
и христіанскимъ словомъ: что

wieczne czasy będziemy, bez fortelów wszelakich. Nie przywodząc niczego z tych rzeczy na wieki w żadną wątpliwość, ani odmianę, nie odstrzelając się też w niczym od tej jedności, w którąśmy się z narodem tej sławnej korony Polskiej związali, wedle opisanja tego to listu naszego i artykułów w tym liście związałych i objaśnionych wiecznemi i wiekuistemi czasami, jaki też nam panowie polacy dali. Które spólne nasze spisy, król jego miłość przrzeczony, jako pan nasz zwierzchny, władzą swą królewską konfirmować nam raczył.

25. A jeśliby która strona przywilejów i spisów o spólności uczynionych między temi narody, tak nam jako sobie trzymać nie chciała, albo jeden z osobna trzymać nie chciał; przeciw takiej stronie i każdemu z osobna, jako przeciwko nieprzyjacielowi naszemu i narodów spólnych powstać z potomki naszymi przy panie naszym, królu Polskim, będziemy powinni.

26. Co wszystko czynić i wypełnić mocno, dzierżać w skutku wszystkim zawždy, pod naszą przysięgą siebie i potomki nasze obowiązujemy.

27. A te wszystkie rzeczy ta postanowione i obwarowane

все здѣсь изложенное мы сами съ потомками нашими будемъ знать, держать, охранять и исполнять на вѣчныя времена безъ всякаго коварства, никогда не подвергая ничего изъ этихъ дѣлъ никакому сомнѣнью и отяжнѣ; равно ни въ чемъ не отчуждаясь отъ этого единенія, которымъ мы связали себя на вѣчныя времена съ народомъ этой славной короны Польской, согласно содержанию этого акта и статей въ немъ помѣщенныхъ и объясненныхъ, что гласитъ таковой же актъ данный намъ господями поляками. Все нами вышеупомянутыя общія договоры его величество король, какъ нашъ верховный повелитель, соизволяетъ намъ конфирровать своею королевскою властью.

25. А еслибы между этими народами, какая либо изъ сторонъ или кто либо одинъ въ отдельности не хотѣлъ сдержать взаимно заключенныхъ привилегій и договоровъ по дѣлу единенія, — противъ такой стороны и каждаго порознь, мы, съ нашими потомками, должны возстать при нашемъ государѣ, король Польскомъ, какъ противъ врага нашего и соединенныхъ народовъ.

26. Все это твердо соблюдать и исполнять и всегда и вѣсьмъ въ силѣ содержать мы — обязуемъ клятвою нашею себя и потомковъ нашихъ.

27. Все здѣсь постановленное и оговоренное ни его вели-

ani przez jego królewską miłość, ani przez pany rady i inne wszystkie stany i posły ziemskie obojga narodu, za spólném zezwoleniem, ani pojedynkiem od której części i strony, nie mają nigdy wiecznemi czasy być wzruszane i odmieniane, ale wiecznie całe i mocne zachowane być mają.

28. A ku lepszemu świadectwu i wiecznej pamięci rzeczy wyżej opisanych, my — przegrzeczeni, wyżej opisani prafaci i panowie rada, tak duchowna jako świecka, książęta, my — posłowie ziemscy i inne stany, na tym walnym a spólnym sejmie Lubelskim będący, zawiesiliśmy na ten list pieczęci nasze. Pisan i dan na tymże spólnym sejmie Lubelskim, pierwszego dnia miesiąca Lipca, roku Bożego tysiąc pięćset sześćdziesiąt dziewiątego.

чество король, ни члены советовъ, ни все прочіе чины и земскіе послы обоихъ народовъ никогда во вѣки не могутъ нарушать и отъѣнять, ни съ общаго согласія, ни единолично, съ какой бы то ни было части или стороны, но должны во вѣки охранять неуприкосновенно и твердо.

28. Для вѣщаго же удостовѣренія и вѣчной памяти выше изложеннаго дѣла, мы, поименно выше прописанные прелаты, члены совета духовные и свѣтскіе, князья, мы — земскіе послы и другіе чины присутствующіе на этомъ генеральномъ и общемъ Люблинскомъ сеймѣ, привѣсили къ этому акту наши печати. Писанъ и данъ на этомъ же общемъ сеймѣ въ Люблинѣ, перваго дня мѣсяца іюля, лѣта Божьяго 1569.

Сколько намъ извѣстно, имѣются уже три изданія акта «Учин», даннаго литовцами полякамъ въ 1569 году, на общемъ Люблинскомъ сеймѣ. Не входя въ подробное слѣченіе каждаго изданія порознь съ напечатаннымъ здѣсь актомъ «Пергаментнаго отдѣла» Литовской Метрики, такъ какъ все они блѣднѣютъ передъ этимъ единственнымъ и настоящимъ подлинникомъ, писаннымъ на пергаментѣ, мы считаемъ необходимымъ, сохранивъ правописаніе и пунктуацию каждаго изданія, составить только общую краткую выписку. Разсматривая и сравнивая при этомъ случаѣ все три разновремен-

ныя изданія, мы нашли болѣе вѣрности въ изданіи П. Дубинскаго, а болѣе пропусковъ у К. Вл. Войццкаго. Что же касается посмертнаго изданія И. Н. Даниловича, то напечатанный въ немъ не безъ пропусковъ актъ «Ушн», значительно пополненный изъ Дубинскаго и Войццкаго, является безспорно болѣе обновленнымъ и законченнымъ, но за то совершенно несходнымъ со своимъ оригиналомъ, т. е. съ рукописью Императорской Публичной Библіотеки, писанной на тетради спитой изъ 10-ти листовъ бумаги, въ которой, между копіями нѣсколькихъ писемъ, находится и сказанный актъ, озаглавленный копіею по древнему хрстіанскому обычаю тремя литерами «I. N. D.», т. е. In Nomine Domini.

Главнѣйшіе пропуски, прибавленія и измѣненія, взятые изъ всѣхъ трехъ изданій, для сравненія съ соответствующими строками подлиннаго акта Метрики обозначенными цифрами, приводимъ въ нижеслѣдующей таблицѣ вмѣстѣ съ 39 выносками, указывающими только важнѣйшія отступленія въ изданіи П. Н. Даниловича отъ рукописи хранящейся въ Императорской Публичной Библіотекѣ.

С р а в н и т е л

I.

Въ актѣ «Уни», данномъ Литвою Польшѣ и хранящемся въ пергаментномъ отдѣлѣ «Древнихъ актовъ» Литовской Метрики, сказано:

*) 1. *Ky Wieczney pamiątce sprawy.*

2. *GIRZY Pieczkowicz.*

— *HREHORI Alexandrowicz CHODTKOWicz Pan Wylienski.*

— *STEFAN ZBaraski Korbūtowicz.*

— *Starosta Brzesczky i Kobrynsky (Астафій Богдановичъ Воловичъ).*

3. *IAN CHODTKIEWICZ Hrabia na Szklowie i Myssy.*

*) Число означаетъ строку подлинника Литовской Метрики.

II Dbn.

Въ изданіи Влѣнскаго бургомистра Петра Дубинскаго «Zbior Praw i Przywileiow». Wilno. r. 1788, на стр. 121 сказано: «R. 1569. Dnia 1 Julii. Extrakt Unii Korony Polskiej, z Wielkim Księstwem Litewskim, przez Króla Jmci Zygmunta Augusta na Seymie Lubelskim zawarty, a z Metryki W. X. Litt.: za Króla Jmci Zygmunta III. D. 29 Marca R. 1590 wydany».

*) 122, 5. *Ku wieczney pamiątce sprawy.*

— 11. *Jerzy Pieckowicz.*

— 12. *Hryhory Alexandrowicz Chodkiewicz, Pan Wilenski.*

— 14. *Stefan Zbaraski (**)*...

— 16. *Starosta Brzeski i Kobrynski.*

— — *Jan Chodkiewicz Hrabia na Szklowie i na Bychowie...*

*) Первое число означаетъ страницу, второе строку.

**) Точки во всѣхъ трехъ изданіяхъ означаютъ пропуски.

Н А Я Т А Б Л И Ц А.

III Wck.

Во второмъ изданіи К. Вл. Войцци-
каго «Biblioteka Starożytna pisarzy pol-
skich». Warszawa. T. VI, r. 1854,
на стр. 225 сказано: «Privilegium
unionis Magni Ducatus Lithuaniae cum
Regno ex Parte Litanorum datum».

*)225, 1. Ku wiecznej pamięci sprawy.

- 8. Jerzy Pieczkowicz.
- 9. Hrehory Alexandrowicz Chod-
kiewicz Pan Wileński.
- 11. Stefan Zbaraski...
- 13. ...Brzescejski y Koliyński.
- 14. Jan Chodkiewicz Hrabia na
Szkłowie Bychowie y Missy.

IV Dnł.

Въ изданіи профессора Игнатія Ни-
колаевича Даниловича «Skarbiec diplo-
matów». Wilno. T. II, r. 1862, на
стр. 330 сказано: «Przywilej panow
litewskich na Unją, daną r. 1569».

*)330, 1. Ku wiecznej pamięci sprawy.

- 9. Jerzy Pieckiewicz.
- — Hrehory Alexandrowicz Hot-
kiewicz, pan wileński ¹⁾.
- 12. Stephan Zbarawski...
- 14. starosta brzeski y kobryński.
- 15. Jan Chotkiewicz hrabia na
na Szkłowie i na Bychowie...

*) Первое число означаетъ страницу, вто-
рое строку, а римская цифра похъ линей-
кою—столбецъ.

Въ рукописи Императорской Публич-
ной Библиотекки:

¹⁾ 1, 11. Вмѣсто Wileński—Wielonski.

*) Первое число означаетъ страницу, вто-
рое строку.

I.

3. *Hetman ziemi Lifsanczkiej Starosta Kowcienski dzierzawca Plotelski i Telschowski. (Янъ Іеронимовичъ Ходкевичъ).*

— GIRZI Wasyliwicz Tyszkowicz Woiewoda Brzeszki.

4. *MALCHER Schemiott Kastellan Zmuidzkiej Czicun Bierrzanski przez imo-
czowanego swego.*

— *Starosta Slonimski. (Григорій Гришковичъ Воловичъ).*

— *JAN Mikolajowicz Haiko Kastellan Bierrzanski Koniuszy Grodzinski dzierzawca Trabski.*

— *MIKOLAJ Talwosz Kastellan Mienski Starosta Dinemburski.*

5. *MIKOLAJ Oliechnowicz Dorohostajski Stolnik Wielkiego Xięstwa Litewskiego Dzierzawca Wielonski Boisagolski Czicun wlosci Zmuidzkiej Gadzinskiej.*

II Dba.

122, 18. *Hetman Ziemi Inflantskiej, Starosta Kowienki, Dzierzawca Plotelski, i Telszewski.*

— 22. *Jerzy Wasilewicz Tyszkowicz Woiewoda Brzeski.*

— 24. *Пропущень.*

— 25. *Starosta Slonimski.*

— 26. *Jan Mikolajowicz Hayko, Kasztelan Brzeski, Koniuszy Grodzinski, Dzierzawca Trabski.*

— 27. *Mikolaj Talwosz, Kasztelan Mienski, Starosta Dyneborski.*

— 31. *Mikolaj Oliechnowicz Dorohostajski, Stolnik W. X. Litt: Dzierzawca Wielanski, i Beysagolski, Ciwun Wlosci Zmudzkiej Gondynskiej.*

III Wck.

225, 16. Hetman Ziemie Inflantskiej, Starosta Kowienski Dzierżawca Plotelski y Thelsowski.

266, 2. Jerzy Wasylewicz Tyszkowicz Woiewoda Brzesciejski.

— 4. Ппронумеръ.

226. 6. Starosta Słomiński.

— — Jan Mikolajowicz Hajko Kasztelan Brzesciejski, koniuszy Grodzieński Dzierżawca Trabski.

— 8. Mikołaj Thatwosz Kasztelan Mienski, Starosta Dymemborski.

— 14. . . . .
. . . . . Dzierżawca Wilenski y Bojsagolski, Cywun włości Zmudzkiej Gondynskiej.

IV Dnł.

330, 17. hetman ziemie inflandskiej, starosta kowienski, dzierżawca plotelski y telzowski.

— 22. Jerzy Wasilewicz Tyszkiewicz, woiewoda brzeski.

— 25. Ппронумеръ.

— 27. starosta słonimski.

— — Jan Mikołajowicz Hayko, kasztelan brzeski, koniuszy grodzieński, dzierżawca trabski.

— 29. Mikołaj Talwoysz, kasztelan miński, starosta dynemborski).

— 36. Mikołaj Olechnowicz Dorostajski, stolnik W. X-a litew. dzierżawca wieloński y bojsagolski, ciwon włości zmoydzkiej gondyński.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

№ 2, 9. Dynemborski.

I.

6. LAWRYN *woina podskarby Dworny Wielkiego Xięstwa Litewskiego pisarz IE^o Kroliewski Mci, Dzierzawca Krasniczki i Kwasowski.*
- LVKAS *Boleslawowicz Swirzky Dzierzawca Krewsky.*
- MIKOLAI *Sapieha.*
- JAN *Wolczek Koniuszy Wiliensky i Podkoniuszy ziemsky Dzierzawca Wasiliskij.*
7. JAN *Boleslawowicz Swirsky.*
- PAWEL *Ostrowiczky.*
- JAN *Palusky dzierzawca Niemonoiczky.*
- BAZILIUS *Drzewinsky.*
8. *za zupełną mocą posłanij z Woiewodztwa Wilienskiego pospoli z wiszy mianowanem.*
- MALCHER *Matuszowicz Giedroicz.*

II Dba.

- 122, 33. *Wawrzyniec Woyna, Podskarbi Dworny W. X. Litt: Pisarz J. K. Mości Dzierzawca Kuznicki i Kwasowski.*
- 36. *Lukasz Boleslawowicz Swirski, Dzierzawca Kiiowski.*
- 37. *Nikołaj Pawłowicz Sapieha.*
- — *Jan Wolczek, Koniuszy i Podkomorzy Wileński, Dzierzawca Wasiliski.*
- 39. *Jan Boleslawowicz Swirski.*
- 41. *Paweł Ostrowicki.*
- 42. *Пропыментъ.*
- 43. *Bazyli Drzewnicki.*
- 123, 3. *za zupełną mocą posłani, z Woiewodztwa Wileńskiego, pospolu z wyżey mianowanym.*
- 5. *Malcher Matuszewicz Giedroic.*

III Wck.

- 226, 15. Wawrzyniec Wojna Podskarbi Dworny W° X° Litt°
Pisarz J. K. Mości Dzierżawca Karsnicki y Kwaszowski.
- 18. Lukasz Bolesławowicz Swirski Dzierżawca Krewski.
- 19. Mikołaj Pawłowicz Sapieha.
- 20. Jan Wołczek Koniuszy y Podkoniuszy, Wileński Dzierżawca, Wasyliński.
- 24. Jan Bolesławowicz Swirski.
- 26. Paweł Ostrowicki.
- — Пропущенъ.
- 27. Basilius Drzewiński.
- 227, 3. za zupełną mocą posłani z Województwa Wileńskiego, pospołu z wyżey mianowanymi.
- 6. Malcher Matuszewicz Giedroyc.

IV Dnł.

- 330, 39. Wawrzyniec Wojna, podskarbi nadworny W. X-a Lit. pisarz J. K. Mci, dzierżawca krasnicki y kwasowski.
- i.
- 42. Lukasz Bolesławowicz Swierski dzierżawca krewski °).
- 43. Mikołaj Pawłowicz Sapieha.
- 44. Jan Wołczek koniuszy y podkoniuszy wileński, dzierżawca wasiliski °).
- 46. Jan Bolesławowicz Swierski.
- 330, 3. Paweł Ostrowicki.
- II.
- 5. Пропущенъ.
- 6. Bazylisus Drzewiński.
- 12. za zupełną mocą °) z województwa wileńskiego posłani pospołu z wyżey mianowanym °).
- 15. Malcher Matuszewicz Gedroyć.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

°) 2, 21. Kiiowski.

°) 2, 24. Wasyliński.

°) 3, 12. Пропущено мочą.

°) 3, 13. Вхѣто pospołu z wyżey mianowanym—pospołu y wyyszzym mianowanym.

I.

9. **ANDRZEI Dzierako podkomorzyj.**
 — *Kasper Raieczky chorąży ziemie Troczkici, a Michailo Wrona.*
 — **MIKOLAI Stankiewicz Bieliewiczza podkomorzyj ziemie Zmuidzkiei Cziwün Oiragolski.**
 — **Jwan Ilgowski Cziwün Wieswienskyj a Cziwün teize ziemie Zmuidzkiei. Jan Gradowski.**
 — *z ziemie Smolienskiei Fiedor Kopecz a Jan Skirmonth.*
10. **ANDRZEI Kisiel.**
 — **Dominik Pacz Podkomorzyj Brzeszckij.**
 — **ADAM POCzciei pisarz ziemski Brzeszczki.**
 — *z Woiewodstwa Msczyslawskiego Isai Szcolkan a Hreori Makarowski.*
11. *z Woiewodstwa Wilienskiego z powiatü Osmianskiego.*

II Dba.

- 123, 6. **Andrzej Dzierzsko podkomorzyj.**
 — — **Kasper Raieczki Chorąży Ziemi Trockiej, a Michajlo Wrona.**
 — **7. Mikołaj Stankiewicz Bieliewicz Podkomorzy Ziemi Zmuidzkiej Ciwun Eyrogolski.**
 — **9. Jwan Ilgowski Ciwun Wiszwienski, a Ciwun teyże Ziemi Zmudzkiej Dzirwanski Jan Gradowski.**
 — **10. Пронучаъ.**
 — **13. Piotr Kiszal.**
 — **15. Dominik Pac Podkomorzy Brzeski.**
 — — **Adam Pociy Pisarz Zimski Brzeski.**
 — **16. z Woiewództwa Mścislawskiego Isay Szcolkan a Hrehory Makarowsky.**
 — **19. z Woiewodztwa Wilienskiego z Powiatu Oszmiańskiego.**

III Wck.

- 227, 7. Andrzej Dziezsko Podkomorzy.
- 8. Kasper Rajceki Chorąży ziemi Trockiej a Michało Wojna.
- 9. Пропущень.
- — Jwan Ilgowski Cywun Wsznieniski, a Cywun teyże ziemi Zmudzkiej, Dzierwańskiej, Jan Gradowski.
- 11. Пропущень.
- 13. Piotr Kisiel.
- 17. Dominik Pac Podkomorzy Przemyski.
- 18. Adam Pocięj Pisarz Ziemski Brzeskiej.
- 19. z Wojewodstwa Macisławskiego Izai Szczetkan, a Hrehory Makarowski.
- 23. Z Województwa Wileńskiego z Powiatu Aszmianskiego.

IV Dnł.

- 330, 16. Пропущень.
II.
- — Пропущень.
- — Michayło Wojna ¹⁾).
- 17. Mikołay Stankiewicz Bielewicz, podkomorzy ziemie żmoydzkiej. ciwon cyragolski.
- 18. Jwan Ilgowski ciwon wisliński ²⁾), a ciwon teyże ziemie żmoydzkiej, dyrwianiński, Jan Gradowski.
- 20. Пропущень.
- 24. Piotr Kisiel.
- 27. Dominik Pac, podkomorzy brzeski.
- — Adam ³⁾) Pocięj pisarz ziemski brzeski.
- 28. Пропущень.
- 31. z woiewodztwa wileni. ⁴⁾) z powiatu oszmianskiego.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

- ¹⁾ 3, 16. Wrona.
²⁾ 3, 19. Wiatinski.
³⁾ 4, 1. Пропущень Adam.
⁴⁾ 4, 6. Пропущень Wileńskiego.

I.

11. *Pawłem Ostrowiczym.*
— *Kristow Razmysowicz.*
12. *Szadzybor Dowgird a Szczęsny Augustynowicz Hūba.*
— *Marczin Iaczynicz.*
13. *Piotr Skrobot.*
— *Bogüss A Liekciowicz (?) Skolko.*
— *Jwan Domanowicz.*
— *Fiedor Lenkowicz.*
14. *ANDrzej CHalieczky.*
— *Ismagło Zgenkowicz.*
15. *z miasta Wylieńskiego Stołycznego Wielkiego Xięstwa Litewskiego posłowie FRancz Stanisławowicz Durnik, Fiedor Jackowicz Wielkowicz Burmistrze a Hieronim OPachowski pisarz Miasta Wilińskiego.*

II Dba.

- 123, 21. *Pawłem Ostrowskim.*
— 23. *Krzysztof Romuzowicz.*
— 24. *Sadzibor Dowgird, a Szczęsny Augustynowicz Hūba.*
— 29. *Marcin Jaczynicz.*
— 31. *Piotr Skrobot.*
— 32. *Bogusz Alexiciewicz Skolko.*
— 34. *Jwan Domanowicz.*
— 35. *Fiedor Lenkowicz Pohodzki, Podaćdek Nozyrski.*
— 37. *Andrzej Chalecki.*
— — *Zmayło Zienkiewicz.*
— 44. . . . . *Miasta Wilińskiego Stołycznego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego Posłowie, Fronc . . . . . Durnik, Fiedor Jackowicz . . . . . Burmistrze, a Jeronim Opachowski, Pisarz Miasta Wilińskiego.*

III Wck.

- 227, 25. Pawłem Ossowskim.
- 27. Krzysztof Rasmuszowicz.
- 28. Sadziber Dowgird a Szczesny Augustynowicz Słuba.
- 228, 7. Marcin Jaczymicz.
- 8. Piotr Skorboth.
- 10. Bohusz Alexiejewicz Sko-
skotho.
- 13. Jwan Domarowicz.
- 14. Fiedor Lenkowicz Pohoszcz-
ki Podsędek Mozyrski.
- 16. Andrzej Chalecki.
- 17. Zmaiło Zienkowicz.
- 24. z Miasta Wileńskiego Sto-
tecznego W° X° Litt° Pos-
łowie Franc, ... Dur-
nik, Freder Jaskowicz. . . .
Burmistrza (?), ... Hero-
nim Opachowski Pisarz mia-
sta Wileńskiego.

IV Dnł.

- 330, 33. Pawłem Ostrowskim.
- II.
- 35. Krzysztof Rasmuszewicz “).)
- 36. Zdadzibor Dougiert, a Szczes-
ny Augustynowicz Huba.
- 44. Marcin Jacynicz “).)
- 46. Piotr Skrobot.
- 47. Bogusz Alexielowicz Skotko.
- 51. Jwan Domanowicz.
- 52. Theodor Lenkewicz Pohostski,
podsędek mozyrski.
- 34. Andrzej Chalecki “).)
- 55. Zmaiło Zienkowicz.

- 331, 8. z miasta wileńskiego . . . .
- I.
- . . . . .
- . . . . .
- . . . . .
- . . . . .
- . . . . .
- . . . . .
- . . . . .

Въ рукописи Императорской Публичной
Библиотеки:
“) 4, 10. Rasmuszewicz.
“) 4, 19. Jacynus.
“) 5, 6. Бурно Чалеcki—Exalicki.

I.

15. *Jsz my mającz ustawicznie przed oczyma powinność naszą przeciw oicziźnie swej Wielkiemu Księstwu Litewskiemu któreiessmy wssyjstkę poczywoszcz ozdobę.*
16. *Bacząc tisz przjtim i przed oczyma mając.*
17. *czcziamy oboiei strony umoczoną i przess niemalę czas u przewymoszczą a statycznoszczą oboiei strony dzierzaną.*
19. *iako o tej sprawie Vnij acta i constituciej declaracie i recessy sejmow.*
20. *A za laską tisz pana swego szczęśliwie na ten czas nam panujączego.*
21. *isz przodkiem w Warszawie na Sejmie Roku tysiąc pięczesz Schesdziesiąt Trzeciiego zložonim a potim w Parczewie Roku tysiąc pięczesz Schesdziesiąt Czwaratego.*

II Dbą.

- 124, 4. *iz My mając ustawicznie przed oczyma powinność Naszą przeciw Oyczyźnie swej, Wielkiemu Księstwu Litewskiemu, któreiessmy wssyjstkę powinność, ozdobę.*
- 9. *będąc też przy tym i przed oczyma mając.*
- 14. *czcziami, oboiei strony . . . . . dzierzaną.*
- 29. *iako o tej sprawie Uniej Akta, i Konstytucye, i Deklaracye, i Recessy Sejmow.*
- 34. *a za Laską też Pana swego szczęśliwie na ten czas.... panujączego.*
- 37. *iz przodkiem w Warszawie na Sejmie Roku 1563. zložonym, a potim w Parczewie Roku 1564.*

III Wiek.

229. 1. iż My mając ustawicznie przed oczyma powinność naszą przeciwko Ojczyźnie swej W^o X^o Litt którejśmy wszystkie podsciwość ozdoby.

— 6. Bacząc też przytym y przed oczyma mając.

— 12. czciami obojej strony umocnioną y przez niemały czas uprzejmością a Statecznością Obojej Strony dzierzaną.

230, 5. jako o tej sprawie Unii Akta, y Konstytucye, deklaracye y Recessa Sejmów.

— 11. a za łaską też Pana swego, szczęśliwie naten czas nam Panującego.

— 14. iż przodkiem w Warszawie na Sejmie R^o 1563 złożonym a potym w Parczowie R^o 1564.

IV Dnl.

331, 11. iż my mając ustawicznie przed oczyma ⁴⁴⁾ powinność naszą przeciw oyczyźnie swej W. X-u Lit-u, któreśmy wszystkie poczciwość, ozdoby.

— 17. bacząc ⁴⁵⁾ też przytym i przed oczyma mając.

— 23. . . . . oboiej strony umocnioną y przez niemały czas uprzejmością a statecznością oboiej strony dzierzaną.

— 47. jako o tej sprawie Unii akta y konstytucye y deklaracye ⁴⁶⁾ y recessy seymów.

— 53. a za łaską też Pana Boga swego szczęśliwie nam na ten czas panującego.

331, 2. iż przodkom w Warszawie na seymie roku 1563 złożonym a potym w Parczowie r. 1564 ⁴⁷⁾.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

⁴⁴⁾ 5, 19. Пронуженьъ przed oczyma.

⁴⁵⁾ 5, 23. Бѣдѣ.

⁴⁶⁾ 7, 7. Jako Otey Sprawie akta y Constitucere y deklarare.

⁴⁷⁾ 7, 17. y przodkiem w Warszawie na Seymie Roku 1567. (?) a potym złożonym w Krakowie Roku 1564.

I.

21. *i tej po części naruszonci Vnij uczynili namawiając między sobą z obu stron, i utwierdzając artykuły do tej Vnij należące.*
22. *na ten Sjem spólny do Lublina.*
23. *ni w czym niederogując recessowij Warssawskiemu.*
24. *sprzymierzenia pomnożenie i lepszy sposób Rzeczypospolity tak Korony Polskiej jako Wielkiego Xięstwa Litewskiego czyniący etc. Wszakoss isz się nieczto w niych wyjdzy być rozneyo od dobrego.*
26. *ku rozszerzeniu niezamierzonej i wiecznej czci, ozdobie, okrasie, możnemu, uczciwemu znacności i Maiestatu spólnego.*

II Dba.

- 124, 40. *i tej po części naruszonej Uniej uczynili, namawiając między sobą z obu stron, i utwierdzając Artykuły do tej uniej należące.*
- 125, 2. *na ten Sjem, spólnie do Lublina.*
- 8. *niwczym niederogując Recessowi Marszałkowskiemu.*
- 15. *sprzymierzenia, pomnożenie i lepszy sposób Rzeczypospolitej tak Koronie Polskiej, jako Wielkiemu Księstwu Litewskiemu czyniące, wszakoż iz się nieczto w nich baczy być coś różnego od dobrego.*
- 23. *ku rozszerzeniu niezamierzonej (?) i wiecznej czci, ozdobie, okrasie, możnemu, uczciwemu znacności i Maiestatu spólnego.*

III Wck.

230, 18. y tej po części naruszonej Unii uczynili namawiając między sobą z Obudwu Stron, y Utwierdzając artykuły do téj Unii należące.

— 25. na ten sejm spólny do Lublina.

231, 5. niwczym niederogując Reccessowi Warszawskiemu.

— 12. sprzymierzenia pomnożenie y lepszy sposób Rzpltej tak Korony Polskiej jako i W^o Xe Litt^e czyniące etc wszakoz iż się nieco w nich widzi być różnego od Dobrego.

Пропускъ.

IV Dnf.

331, 6. y tey poczęści naruszonej Uniey uczynili ¹⁹⁾, namawiając między sobą z obu stron y utwierdzając artykuły do tey Uniey należące ²⁰⁾.

— 14. natenczas spolnie do Lublina.

— 22. ni w czym niederogując reccessowi warszawskiemu.

— 31. sprzymierzenia, pomnożenia y lepszy sposób Rzpltey tak w Koronie polskiej iako y Wiel. X-ie Litewskim czyniące, wszakosz iż się nieco w nich baczy . . . różnego od dobrego ²¹⁾.

— 42. ku rozszerzeniu niezamierzoney (?) y wieczney czci, ozdobie, okrasie, mocnemu y ucziwemu zacności Maiestatu spolnego ²¹⁾.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

¹⁹⁾ 7, 22. uniey uczynily.

²⁰⁾ 8, 2. do tey uniey należące.

²¹⁾ 9, 2. sprzymierzenia pomnożenia y Lepszy sposób Rzpltey tak w Koronie Polskiej jako y W^o X Litt^e Czynic y wszakosz iż nicen (?) w nich baczy różnego od Dobrego.

²¹⁾ 9, 12. ku rozszerzeniu niezamierzoney y wieczney Czci, Ozdobie (?) Okrasie (?) mocnemu i ucziwemu Zacności Maiestatu Spolnego.

I.

28. *niebytnosc ktorei strony przekazacz niema abowiem powinnie et ex debito Rady i wssytkie stanij Korony Polskiej i Wielgiego Xięstwa Litewskiego wzywane byc maia.*

— *OBieranie ij podnoszenie Wielgie Xiędza Litewskiego, ktore przedtym osobno bywalo w Litwie aby iusz tak ustaló.*

31. *a stanowy iego przystoine od rzeczipospolityj opatrzenie miało.*

32. *prawa przywileie, i wolności poddanyck wssytkich oboiga narodow.*

34. *urzędj wczytkie oboiga narodü czale i nieporüssone zachowal wssytki prawa sądy wysadyj.*

II Dba.

125, 35. *nie bytnosc i ktorey strony przeszkadzac nie ma, abowiem powinni et ex debito Rady i wssytkie stanij Korony Polskiej i W. X. Litt: uzywane (?) bydż majj.*

— 38. *obieranie i podnoszenie W. X. Litt: ktore przed tym osobne bywalo w Litwie, aby iusz tak ustaló.*

126, 9. *à przystoine stanowi iego od Rzeczydospolitey opatrzenie miało.*

— 16. *Prawa, Przywileie, i wolności Poddanyck wssytkich oboyga Narodow.*

— 28. *Urzędj wssytkie oboyga Narodow... nieporüssone zachowal, wssytkie Prawa, Sądy, Wysady.*

III Wck.

Пропускъ.

332, 4. niebytność której strony
I. przekazać niema, abowiem
powinnie et ex debito rady
y wszystkie stany Korony
y W. X. Lit. wzywane być
maią²³⁾.

Пропускъ.

— 8. Obieranie y podnoszenie W.
Xięcia Lit. które przedtym
osobne bywało w Litwie,²⁴⁾
aby już tak ustało.

Пропускъ.

— 30. a stanowi iego przystoynie
od rzpctey opatrzenie miało²⁵⁾.

Пропускъ.

— 39. prawa y przywileie y wol-
ności poddanych²⁶⁾ wszyst-
kich oboyg narodow.

Пропускъ.

332, 2. urzędy wszystkie oboyg
II. narodow całe²⁷⁾ y niepo-
ruszone zachował, wszystkie
prawa, sądy, wysądy.

Въ рyzкомъ Императорской Публичной
Библиотекы:

²³⁾ 10, 2. niebytność której strony prze-
kazać (?) niema, abowiem powinney ex de-
bito rady y wszystkie stany Korony y W^o
X Lit^o które przed tym Osobną bywało w
Litwie wzywane być maią.

²⁴⁾ 10, 7. Пропущено które przedtym
osobne bywało w Litwie.

²⁵⁾ 10, 24. a stanom iego Przystoynie od
Rzpctey miało.

²⁶⁾ 11, 8. Бутце y wolności poddanych—
y wolności даных.

²⁷⁾ 12, 1. Пропущено całe y.

I.

36. *Także około przysięg trzymania spiskow pospolitých.*
39. *et grano et numero petiarum et inscriptione monetarum.*
40. *od Důchowných od Swieczkych lůdzų.*
— *własnei robotų i wychowania niezakrywaiąc mitt Kůpieczkų ani się zmarwiałcz s kupczų ků skodzie.*
41. *przeciw narodowy Polskiemů w Litwie ũstawione i ũchwalione około nabywania i dzierzania gmienia w Litwie Poliakowy.*
— *albo za kůpnym darownim obyczaiem zamianę i ktorymkolwiek nabiciem wedlia zwyczaiů i prawa pospolitego.*
— *braterskiei miłosci i ũnij a ziednoczeniů spólnemů przeciwno.*

II Dbn.

- 126, 38. *Także około przysięg trzymania spiskow pospolitých.*
- 127, 9. *et grano et numero petiarum, inscriptione monetarum.*
- 15. *od Duchownych do Swieczkich Ludzi.*
- 17. *własney roboty, i wychowania, niezakrywaiąc Mykupieckich, ani się zmarwiałcz ku szkodzie.*
- 21. *przeciw Narodowi Polskiemu w Litwie ũstawione i uchwalone, około nabywania dzierzania Imienia w Litwie Polakowi.*
- 23. *albo zakupne, darownym obyczaiem, zamianę, i ktorymkolwiek obyczaiem wedle zwyczaju prawa pospolitego.*
- 27. *braterskiey miłosci i Uniey, a ziednoczenia spólnemu przeciwno.*

III Wck.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

IV Dnf.

332, 16. Także około przysięg trzymania środków pospolitych.
II.

— 37. et grano et numero peculiarum et inscriptione monetarum²⁷⁾.

— 45. od duchownych y od świeckich ludzi²⁸⁾.

— 48. własney roboty i wychowania²⁹⁾, niezakrywając myt kupieckich ani się zniżając ku szkodzie.

— 53. przeciw narodowi polskiemu w Litwie ustanowione y uchwalone około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie³⁰⁾ Polakowi.

333, 2. albo za kupnym, darowanym obyczajem, ...
I. . . . . wedle zwyczaju y prawa pospolitego³¹⁾.

— 5. braterskiej miłości y Uniey a siednoczeniu³²⁾ spólnemu przeciwno.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

²⁷⁾ 13, 8. et gravo et manere peculiar' inscriptionum monetarum.

²⁸⁾ 13, 16. od Duchownych do świeckich ludzi.

²⁹⁾ 13, 19. Пропущено i wychowania.

³⁰⁾ 13, 24. Пропущено ustanowione i uchwalone około nabywania i dzierżenia imienia w Litwie.

³¹⁾ 13, 25. albo Zakupnym Darowanym, Obyczajem, Zamianą y którym kolwiek Obyczajem wedle Zwyczaju Prawa Pospolitego.

³²⁾ 14, 5. Пропущено à siednoczeniu.

I.

42. *deklaracją Króla JE^o Mci anę spólną zgodą deklarowane.*
44. *iedno zawždy spolne Sejmij temü oboiemü narodowy, iako czialü iednemü w Polsce składacz będzie, gdzie się JE^o Kroliewski Mci i Radam Koronnym i Litewskim naslüsseniei zdacz będzie.*
49. *zastawy i summy wsseliakie w zupełnym prawie swym zostawione byc mają.*
50. *A ktoby s przodkow swych niemając listow, co gruntow g każdy poseszy iakiemkolwiek imieniem nazwanych trzymał.*
51. *rozdawanie dobr stoli w Wielgym Xięstwie Litewskym ustacz ma.*
52. *powinien JE^o Kroliewska Mcz tym wraczacz czüie to oiczizny i poseszie przedtym byli.*

II Dbn.

- 127, 32. *deklaracją Króla Imci, a spólną zgodą deklarowane.*
- 44. *iedno zawždy spolnie Sejmij, temu oboiemu Narodowi, iako ciału iednemu, Polsce składać będzie, gdzie się J. K. Mości Radom Koronnym i Litewskimi naysłuszniej zdać będzie.*
- 128, 25. *zastawy, i Summy wszystkie i wszelkie w zupełnym Prawie swym zostawione być mają.*
- 30. *A ktoby z Przodków swych niemając Listow do gruntow i każdej Possesyi iakiemkolwiek imieniem nazwanych, trzymał.*
- 39. *rozdawanie Dóbr Stołu W. X. Litt: ostać ma.*
- 129, 3. *powinien J. K. M. tym wracać, czyie to Oyczyzny Possesye przed tym były.*

III Wck.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

Пропускъ.

IV Dnl.

— 13. deklaracyą króla IMci ani spólną zgodą ²³⁾ deklarowane.

— 29. iedno zawsze spolne seymy temu oboiemu narodowi iako ciału iednemu w Polsce składać będzie gdzie się JKM ²⁴⁾ y Radom Koronnym y litewskim nasfusznicy zdać będzie.

333, 7. zastawy y summy wszelakie w zupełnym prawie swym zostawione być mają ²⁵⁾.

— 14. A ktoby z przodkow swych niemając listow, co gruntow y dalszey possessyi iakimkolwiek imieniem nazwanych trzymał y pożywał.

— 27. rozdawanie dobr stołu króla J. Mci w W. X. Lit. ustac ma ²⁶⁾.

— 37. powinien J. K. Mc tym wracać czyje to oyczyzny y possessye przedtym były ²⁷⁾.

Въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки:

²³⁾ 14, 13. Пропущено ani spólna zgodą.

²⁴⁾ 15, 5. Пропущено gdzie się J. K. Mości.

²⁵⁾ 16, 12. Zastawy y Summy Wszelakiem Sposobem y Zupelnym Prawie Swym zostawione być mają.

²⁶⁾ 17, 8. rozdawanie Dobr stołu W^o X- Lit^o Ostac ma.

²⁷⁾ 17, 17. powinien J^o K. Mc Im wracać, Czyje to do Oyczyzny y possessye przed tym były.

I.

56. *znacz trzymacz i dzierzecz
wypelniacz samy i s potom-
ky swemy na wieczne cza-
sy będziemy.*
58. *albo ieden zosobna trzymacz
niechcial przeciw takięj
stronie i kazdemu zosobnu
iako przeciwko nieprzygaczie-
liowcy naszemu.*
59. *strony niemaię nigdy wiecz-
nymy czasy byc wzruszane
g odmieniane.*

II Dbn.

- 129, 22. *znać, trzymać, dzierzec w
pełniać sami, i z Poto-
kami swemi, na wiecz-
czasy będziemy.*
- 33. *albo ieden zosobna . . .
. . . . .
. . . . . iako przec
Nieprzyiacielowi naszemu*
- 41. *strony niemaię nigdy wiec-
nemı czasy bydż narusz-
i odmienione.*

Всезу акта написано по латыни:
Leo Sapieha M. D. L. Cancellarius
Sigillum appressum M. D. L.

III Wck.

232, 11. . . . . trzymać i dzierżec
wypełniać sami y z Potom-
ki naszymi na wieczne cza-
sy będziemy.

— 25. albo jeden z osobna trzymać
niechciał, przeciw takiej
stronie y każdemu z osob-
na, jako . . . . Nieprzyja-
cielowi naszemu.

233, 7. Strony nie mają nigdy wiecz-
nemi czasy być wzruszone
y odmieniane.

Визу акта написано по польски:

Подлинникъ находится въ Пѣсвнж-
скомъ архивѣ; скрѣпленъ 106 печат-
ями.

IV Dnl.

334, 8. znać, trzymać, dzierżec y
wypełniać sami y z potom-
ki swemi ²⁸⁾ na wieczne
czasy będziemy.

— 24. abo ieden z osobna trzymać
niechciał, przeciw takiej
stronie y każdemu z osob-
na iako przeciw nieprzyjacie-
lowi naszemu.

— 36. strony niemają nigdy wiecz-
nemi czasy być wzruszane
y odmieniane ²⁹⁾.

Визу акта значится слово въ сло-
во по польски:

Подлинная писанная на пергаментѣ
привилегія, скрѣпленная 106 печат-
ями нановъ литовскихъ, хранится въ
Литовской Метрицѣ при 3 Департа-
ментѣ Сената. Волицкій въ «Biblio-
teca Starozytniej pisarzy polskich T. VI
p. 225», и Дубицкій въ «Zbiorze
praw i przywilejow N 75 p. 121»
напечатали эту привилегію съ значи-
тельными пропусками. Настоящій актъ
напечатанъ съ рукописи Император-
ской Публичной Библиотеки, значащей-
ся въ каталогѣ польскихъ рукописей
л. F IV, 21.

Въ рукописи Императорской Публичной
Библиотеки:

²⁸⁾ 18, 16. Провуцено wypełniać sami,
i z Potomkami swemi.

²⁹⁾ 19, 16. strony niemają nigdy niemają
wiecznemi Czasy być rozrzucone y odmie-
niane.

При чтеніи сравнительной таблицы всѣхъ трехъ изданій, невольно бросаются въ глаза: а) замѣна именъ, прозваній, званій и словъ въ текстѣ, б) прибавленію прозваній, должностей и словъ въ текстѣ, и с) пропускъ словъ, фразъ, періодовъ и цѣлыхъ статей текста. Первые цифры обозначаютъ здѣсь строки подлиннаго акта Литовской Метрики.

- 2. Въсто *GIRZY Pieczkowjcz* и проч. во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Императорской Публичной Библиотеки сказано: Jerzy и проч.
- 3.   » *GIRZI Wasgliewjcz* во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Jerzy и проч.
- 10.   » *ANDRZEI Kisiel.* во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Piotr и проч.
- 13.   » *Bogüss A.Lickieiwicz (?)* и проч. во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Bogusz Alexieiwicz и проч.
- 3.   » *Hetman ziemi Liflanczky* и проч. во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Hetman ziemi Inflantskiej и проч.
- 13.   » *Fiedor Lenkowycz.* во всѣхъ трехъ изданіяхъ и въ рукописи Н. П. Б. сказано: Fiedor Lenkiewicz Pohodzki или Pohoszczki или Pohostski, Podsedek Mozyrski.
- 6.   » *Dzierzawca Krewsky.* у Дубинскаго 122, 36. и въ рукописи Н. П. Б. 2, 21. сказано: Dzierzawca Kiiowski.
- 34.   » *prawa sądy wysady* и проч. у Дубинскаго 126, 28. у Даниловича $\frac{332}{H}$, 2. и въ рукописи Н. П. Б. 12, 2. сказано: prawa, sądy, wysady и проч.—у Войницкаго же пропускъ.
- 51.   » *Litewskym ustacz ma.* у Дубинскаго 128, 39. въ рукописи Н. П. Б. 17, 8. сказано: Litewskim ostać ma—у Войницкаго пропускъ.
- 6.   » *JAN Wolczek Koniiussy Wiliensky i Podkoniiussy ziemsky* и проч. у Войницкаго 226, 20. у Даниловича $\frac{330}{L}$, 44. и въ рукописи Н. П. Б. 2, 24.

сказано: Jan Wołczek Koniuszy u Podkoniuszy Wileński— у Дубинскаго же 122, 37. вмѣсто Podkoniuszy сказано: Podkomorzy Wileński.

40. » *ani się zjawiając z kupczy kii szkodzi* и проч.
у Дубинскаго 127, 18. у Даниловича ³³²/_{II}, 49. въ рукописи И. П. Б. 13, 20. сказано: ani się zjawiając ku szkodzi—у Войцицкаго пропускъ.
4. » MALCHER Schemiott и проч. }
7. » JAN Palüskij и проч. } Пропускъ общій.
9. » *ziemie Smolienskiei Fiedor Kopersz a Jan Skirmonth.* }

Приведенные 14 примѣровъ не только указываютъ на тождественность измѣненій, прибавленій и пропусковъ, но заставляютъ предполагать, что рукописи, которыми пользовались Войцицкій и Даниловичъ, вѣроятно были копіи одного образца, быть можетъ, даже копіи съ официальной выписи акта «Уніи», хранившагося въ Виленской ратушѣ и напечатанной въ 1788 году Виленскимъ бургомистромъ Петромъ Дубинскимъ. Это предположеніе становится даже правдоподобнымъ, если обратимъ вниманіе на сказанное у Дубинскаго, что выпись была списана по повелѣнію короля Сигизмунда III, съ книгъ канцеляріи великаго княжества Литовскаго, скрѣплена великокняжескою печатью, подписана Литовскимъ канцлеромъ Львомъ Сапѣгою и вслѣдствіе ходатайства депутатовъ отъ г. Вильно, бывшихъ на генеральномъ сеймѣ въ Варшавѣ, выдана имъ 29 марта 1590 года. Въ сожалѣнію, неимѣніе въ Литовской Метрикѣ книги съ отпускомъ этого акта «Уніи», даннаго со стороны литовцевъ и писаннаго на бумагѣ, какъ удостовѣряютъ слова: «Sigillum appressum», лишаетъ насъ возможности выяснитъ, какимъ путемъ вкрались эти отступленія и погрѣшности у Дубинскаго и Войцицкаго. Что же касается главнаго пропуска въ изданіи Войцицкаго, равняющагося почти двадцати пяти строкамъ подлинника Литовской Метрики, писаннаго на пергаментѣ, предлагаемъ желающимъ имѣть объ этомъ

пропускъ болѣе ясное понятіе выдѣлить изъ акта «Уніи» напечатаннаго здѣсь съ переводомъ на русскій языкъ 5 листовъ, начиная отъ статьи обозначенной числомъ 1, и словъ: «Przeło, dla nosniejszego srojenia» и кончая статью 24-ю, тогда окажется, что у Войццкаго пропущено по нашему переводу сряду двадцать двѣ отдѣльныя статьи. Такой громадный пропускъ наводитъ на мысль, что и оригиналъ, коимъ пользовался Войццкій, былъ также тетрадью составленною изъ нѣсколькихъ листовъ бумаги, середина которой вѣроятно утеряна. А какъ по своей рѣдкости изданіе Дубинскаго, о которомъ Войццкій умалчиваетъ, и подлинникъ Литовской Метрикъ не были этому заслуженному и серьезному писателю извѣстны, то, конечно *faute de mieux*, онъ напечаталъ и эти сохранившіеся остатки рукописи Несвижскаго архива, содержавшіе только начало и конецъ копій акта «Уніи», даннаго литовцами полякамъ.

Въ изданіи Войццкаго сказано, что при оригиналѣ акта «Уніи», хранящемся въ Несвижскомъ архивѣ, имѣется сто шесть печатей. О такихъ же 106 печатяхъ, помимо молчанія рукописи Императорской Публичной Библіотеки, упоминаетъ въ своемъ изданіи и Даниловичъ, съ тою только разницею, что у него вмѣсто оригинала Несвижскаго онъ приписаны къ акту «Уніи», писанному на пергаментѣ и хранящемуся въ Литовской Метрикѣ при 3-мъ Департаментѣ Правительствующаго Сената. Хотя показаніе одинаковаго числа печатей при двухъ оригиналахъ, хранящихся въ двухъ отдѣльныхъ архивахъ, двумя учеными, пользующимися въ литературѣ извѣстнымъ авторитетомъ, совершенно невѣрно, такъ какъ настоящаго акта «Уніи» хранящагося въ Литовской Метрикѣ они вѣроятно не видѣли; однакоже совпадающее названіе одной неофициальной копій «оригиналомъ», а другой — «рукописью», т. е. словами ничего не объясняющими, подаютъ поводъ къ предположеніямъ, что на Люблинскомъ сеймѣ могли быть одновременно заготовлены съ обѣихъ сторонъ дубликаты акта «Уніи» Литвы съ Польшею.

Въ отклоненіе такого мнѣнія, созданнаго недостаткомъ критическихъ изслѣдованій и неполнотою оговорокъ, счи-

таемъ долгомъ привести свидѣтельство исторіи: «Только въ четвергъ 29 іюня 1569 года, послѣ достиженія на Люблинскомъ сеймѣ всеобщаго соглашенія, каждая сторона начала списывать актъ «Уніи», а король Сигизмундъ II Августъ, желая ускорить подготовляемое, въ тотъ-же день повелѣлъ сенаторамъ и рыцарству явиться въ слѣдующее засѣданіе генеральнаго сейма уже съ печатами. Вслѣдствіе необходимыхъ при столь важномъ дѣлѣ и письменномъ трудѣ соображеній, только въ пятницу, 1 іюля, одинъ экземпляръ отъ имени королевства Польскаго, съ поименованіемъ сенаторовъ духовныхъ и свѣтскихъ, а также земскихъ и городскихъ пословъ, а другой — отъ имени великаго княжества Литовскаго, съ прописаніемъ литовскихъ сенаторовъ духовныхъ и свѣтскихъ, пословъ земскихъ и городскихъ, были окончены перепискою, отъ слова до слова свѣрены, скрѣплены печатами сенаторовъ и пословъ Польши и Литвы отдѣльно. За тѣмъ каждый экземпляръ былъ того же 1 іюля прочитанъ въ общемъ собраніи сейма, въ присутствіи короля, и торжественно врученъ по назначенію. Наконецъ, начиная съ духовенства, всѣ сенаторы и послы соединенныхъ государствъ принесли присягу на твердое и ненарушимое во вѣки блюденіе и охраненіе «Уніи» Литвы съ Польшею. Вообще поснѣшность съ которою видимо готовился актъ «Уніи», данный литовцами полякамъ, подтверждается фактически еще и тѣмъ, что даже буква «W», которою начинается заглавіе: («W») ŹMIĘ PANSKIE AMEN» и которую, по обычаю того времени, для большей торжественности, разукрашивали гербами, эмблемами, узорчатыми вышетами и проч., какъ была обозначена въ подлинникѣ карандашемъ, такъ и осталась неоконченною и забытою.

Считая важнѣйшія части извѣстныхъ намъ изданій и рукописи Императорской Публичной Библиотеки совершенно исчерпанными, намъ остается сказать о настоящемъ актѣ «Уніи» только послѣднее слово. Въ хранящемся въ Литовской Метрицѣ подлинникѣ, писанномъ на пергаментѣ, приведены всего семьдесятъ пять сенаторовъ и пословъ великаго княжества Литовскаго, а привѣшены семьдесятъ во-

семь печатей *). Этот загадочный излишек трех печатей, по нашему мнѣнію, не можетъ быть объясненъ съ положительною вѣрностью другимъ способомъ, какъ изученіемъ герба каждой печати отдѣльно и распредѣленіемъ ихъ по принадлежности; трудъ требующій времени, средствъ и лучшихъ руководствъ. Въ виду такого затрудненія, предоставляя это научное и интересное изслѣдованіе геральдикамъ болѣе свѣдущимъ въ литовско-польской сѣрагистикѣ, мы удовольствуемся объясненіемъ, что эти 78 печатей, привѣшанныя на шелковыхъ шнурахъ краснаго цвѣта, раздѣлены на десять отдѣльныхъ группъ, въ порядкѣ, изображенномъ въ нижеслѣдующей таблицѣ:

Число группъ.	Число привѣшенныхъ восковыхъ печатей каждой группы по старшинству цвѣтовъ.					
1	Красныхъ.	4	Зеленыхъ.	5	Бѣлыхъ.	Итого 78 восковыхъ печатей, изъ нихъ повреждены три.
2		13		6		
3		9		6		
4		4		6		
5		6		3		
6				3		
7						
8						
9						
10						
Всего:	Вельможъ	36	Дворянъ	39	Гражданъ	3

*) Валеріанъ епископъ Виленскій, Тимшевичъ Василій Тимоѣевичъ воевода Смоленскій и Шеніотъ Мельхиоръ каштелянъ «Жмойтскій» прислали на Люблинскій сеймъ своихъ доверенныхъ печатиприкладчиковъ съ неограниченными полномочіями. Быть можетъ эти три представителя вышеупомянутыхъ трехъ доверителей сенаторовъ, не вписавъ въ актъ «Уніа» своихъ именъ, привѣсили только свои три печати, вслѣдствіе чего и значится сенаторовъ духовныхъ и свѣтскихъ съ земскими посланца великаго княжества Литовскаго всего 75 человекъ, а печатей 78.

Ресстръ подлинныхъ грамотъ великаго княжества Литовскаго, врученныхъ польскою королевою Анною Ягеллонкою въ Варшавь, на всеобщемъ сеймѣ, подъ собственноручную росписку комиссарамъ, назначеннымъ отъ сейма.

Inventarium Privilegiorum à Sacra Reginali Magestate circa cessionem iuris sui in Conventu generali Regni Warsowiensi. Anno Domini M.D.LXXXI°. celebrato ad manus generosi Leonis Sapieha notary Cancellariae Magni Ducatus Lithwanie et ad eandem Conventionem generalem nuntij terrestri porrectorum die. 26. Mensis Marcij. Anno eodem quo supra. M.D.LXXXI°.

1. Privilegium in Pergameno sub sigillis duobus appensis. Cessionis Sacrae Reginalis Magestatis, de omni iure suo tam in Regno Poloniae quam Magno Ducatu Lithwanie in predicto Conventu generali factae ad Thesaurum Magni Ducatus Lithwanie datum.

Item. 2. Listhi na Grodno dane są do Krola Iego Milosczy rak.

Инвентарь привилегій, на которыя ея величество королева (Анна Ягеллонка) переступаетъ права свои и который 26 Марта 1581 года она передаетъ на генеральномъ сеймѣ въ Варшавѣ въ руки земскаго посла того же сейма, „канцлярійскаго“ писаря великаго княжества Литовскаго Льва Сапѣги.

1. Привилегія на пергаментѣ съ двумя висящими печатями, кою ея величество королева (Анна Ягеллонка) переступаетъ на вышеупомянутомъ генеральномъ сеймѣ всѣ права свои, какъ въ коронѣ Польской, такъ и въ Литвѣ, въ пользу казны великаго княжества Литовскаго.

2. Грамоты, врученныя королю (Стефану Баторію), на городъ Гродно.

Item. 3. Dwa listhi na Swiesloscz Original i Confirmatia Krolewska.

4. Donatia Pinska Rodka i Rochaczowa. etc. Krolowej lei Miloszi Bony.

5. Prziwiliei pargaminowu na tho.

Item. 6. Prziwiliei na Szeressow.

Item. 6 (y). Prziwiliei na Donaiow Kulikow Rudka Czernigiewcze Dawidkowcze Weha. Od Biskupa Poznanskiiego kupionych a ku Krzemienczu przilaczanych.

Item. 8. Prziwiliei na Kobryn.

Item. 9. Prziwiliei na Trzewaczice i Rusawy od Sanguszcowiczow przez Krolowu lei Miloscz kupionych.

Item. 10. Prziwiliei na Nowy dwor od Constantina Abraamowicza kupionu.

Item. 11. Listh na Indure ze sthermi pieczecziemi.

Item. 12. Prziwiliei na Kwasowke od Hincza (y) ku-

3. Два „листа“ на городъ Свислочь, именно—подлинникъ и королевская подтвердительная грамота.

4. Дарственная запись на Пинскъ, Родку, Рогачевъ и проч. королевы Бонны.

5. Привилегія по тому же предмету, писанная на пергаментъ.

6. Привилегія на Шерешовъ.

7. Привилегія на Донавъ, Буликъ, Рудку, Чериглевце, Давидковце и Велю, приобретенные отъ Познанскаго епископа (Ява или Януша, происходящаго отъ литовскихъ князей) и присоединенные къ городу Кременцу.

8. Привилегія на Кобрынъ.

9. Привилегія на Тржеваичу и Русаву, приобретенная королевою (Бонною) отъ Сангушвичей.

10. Привилегія на Новый дворъ, приобретенный отъ Constantina Abraamowicza.

11. Грамота на Индурю, скрѣпленная четырьмя печатами.

12. Привилегія на Квасовку, приобретенную отъ Иль-

pioną ze stsermi pieczęciami.

Item. 13. Drugi Prziwiliei na Nowy dwor.

Item. 14. Prziwiliei na Berzniki.

Item. 15. Prziwiliei na dwoie przedmieszcze w Krzemiencku przez Iannusa Biskupa Poznanskięgo Krolowej Iei Miłoszi darowane.

Item. 16. Prziwiliei na Kowel i na insze imiona Kniaza Kowelskiego.

Liew Sapięha Pisarz Ięgo Krolewskiej Miłoszi w Wielkim Xięstwie Litewskim manu propria.

Gaspar Sadlochnis Scholasticus Varsoviensis Sacrae Reginalis Magestatis Secretarius subscripsit.

Marczin Męzenskū Podkomorzū. Lomzianskū ręką własną.

нича, скръпленна четирьма печатами.

13. Вторая привилегія на Новый-дворъ.

14. Привилегія на Берзники.

15. Привилегія на два предмѣстья города Кременца, поступившія во владѣніе королевы (Юны) по дарственной записи Познанскаго епископа Януша.

16. Привилегія на Ковель и прочія имѣнія князя Ковельскаго (Сангушко).

Левъ Сапѣга, писарь его королевскаго величества въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, собственною рукою. (подписалъ).

Каспаръ Садлохнисъ, Варшавскій схоластикъ, ея королевскаго величества секретарь, подписалъ.

Мартинъ Менженскій, Ломжинскій подкоморій собственною рукою. (подписалъ).

Документъ писанъ по латыни и по польски на листъ бумаги и скръпленъ собственноручными подписями Сапѣги, Садлохниса и Менженскаго.

Подтвердительная грамота польскаго короля Сигизмунда III, пожалованная королевскому постельничему Яну Бояновскому на владѣніе Бобруйскою державою, т. е. городомъ, замкомъ, волостью и сѣлами: Хомичи, Кочериче, Добосна, Мисковичи, Титовичи, Тейковичи, Двораниновичи, Ящичи, Покаличи, Тужилловичи, Пузеевичи, Михалево, Здутисъ и Черковисъ, въ обезпеченіе слѣдующихъ ему, Яну Бояновскому 4,120 копъ грошей литовскихъ. Эта долговая сумма образовалась слѣдующимъ образомъ: Польскій король Сигизмундъ II Августъ до 1569 года взялъ въ заемъ у князя Слуцкаго Юрія Юрьевича Олельковича 12,000 копъ грошей литовскихъ и въ обезпеченіе этой суммы отдалъ ему городъ Бобруйска съ замкомъ и волостью. Польскій король Стефанъ Баторій, послѣ смерти заимодавца, князя Слуцкаго, отдалъ Бобруйскую державу въ той-же суммѣ въ пожизненное владѣніе его сыну, князю Слуцкому Юрію Юрьевичу Олельковичу, который многія села той волости заложилъ разнымъ лицамъ въ денежныхъ суммахъ и сверхъ того задолжалъ 3,000 копъ грошей литовскихъ вышепоименованному Яну Бояновскому. За тѣмъ князя Слуцкіе Янъ-Семенъ и Александръ, родные братья покойнаго князя Слуцкаго Юрія Юрьевича и прямые наследники всего оставшагося послѣ его смерти имущества, взяли у Бояновскаго въ заемъ еще 1,120 копъ грошей литовскихъ и отдали ему въ обезпеченіе вышеупомянутые городъ, замокъ, волость и 14 селъ, въ удостовѣреніе чего выдали ему закладную запись на сумму 4,120 копъ грошей литовскихъ. Сигизмундъ III, на основаніи этихъ данныхъ, подтверждаетъ Яну Бояновскому по-

жизненное владение Бобруйскою державою, съ правомъ выкупить села, заложенные покойнымъ Юриемъ Юрьевичемъ, и встать этимъ королевскимъ имуществомъ владеть безпрепятственно, впредь до уплаты ему сполна заемной и выкупной суммъ, которая по расчету будутъ причитаться.

Жикгиномъ Третимъ Божию Милостью Король Польскимъ Великимъ Князь Литовскимъ Русскимъ Прускимъ Жемонскимъ Мазовецкимъ Иолантскимъ и Королевства Шведского Наблизшимъ Дедичъ и Принцимъ Король,

Взнамнуемъ снгу Листомъ нашимъ, Поведилъ передъ нами, Ложичинъ нашъ урожонимъ Янъ Бояновскимъ, ш томъ нжъ продекъ нашъ славное памяти королъ его милость, Жикгиномъ Августъ еще передъ Униєю заставити рачилъ небожчику князю Юрю Юревичу Шлелковича княжати Слуцкому, замокъ Бобруйскимъ з местомъ и волостью до него належачою, в суме нъяземъ у дванадцати тысячахъ кодахъ грошемъ Литовскихъ, А потомъ продекъ нашъ королъ его милость Стеванъ томъ замокъ Бобруйскимъ з местомъ и з волостью, в томъ же суме нъяземъ правель доживотнымъ снгу его небожчику князю Юрю Юревичу Шлелковича Слуцкому дать рачилъ которымъ многие села тое волости рознымъ шсобамъ в сумасъ нъяземъ позаводилъ а нжъ тежъ ему три тысячъ копъ грошемъ Литовскихъ зосталъ былъ виненъ, тогда князъ Янъ Семившъ а князъ Александръ княжата Слуцкие братья роконая небожчика князя Юря Юревича Шлелковича Слуцкого будучи шпекунами прирожоними, потомка добръ и застности небожчика брата своего снгу Яну Бояновскому замокъ и место Бобруйское з остаткомъ селъ и волости пустили, и листомъ своимъ шбадва сполне варовали которымъ передъ нами господaremъ покладалъ. К тому покладалъ тежъ передъ нами томъ же Ложичинъ нашъ Листъ княжата Слуцкихъ, где шписано есть нжъ до тогжъ суми трехъ тысячъ копъ грошемъ Литовскихъ шнъ небожчика брата нжъ снгу Яну Бояновскому винное позычили шнъ шбадва сполне

у него шдннадцать сотъ и двадцать копъ грошем Литовскихъ
которымъ Листоуъ всю суму первую и шсташнюю, то есть чо-
тыри тисечи сто и двадцать копъ грошем Литовскихъ, на шдно
мощеце знесли до шмданья ее на рокъ в первомъ Листе в року
тисеча пять сотъ шемьдесятъ сшмом мессеца Мая девятюнадь-
цать днй на тры тисечи копъ грошем Литовскихъ, ему да-
номъ шписано и в томъ же Листе поменово села незаведенно
которыи шни при замку и мeste Бобруиску ему в держанье
пустили, меновито: село Хомичи, село Кочериче, село Добосна,
село Мисковичи, село Титовичи, село Темковичи, село Дворан-
ковичи, село Ящичи, село Покаличи, село Тужилевичи, село
Пузовичи, село Михалево, село Здутис, село Черковис, И просилъ
нас поменовымъ Ложничымъ нашъ Янъ Бояновскимъ, абы сшмо ему
тше Листи шм княжамъ Слуцкихъ на суму швъяземъ ему данне
ствердили и туу державу Бобруискую правоу доживотнымъ
дали, А такъ мы господарь нашъ ласкаемъ взглядъ на службы
его, которыи шнъ уставичне на дворе нашемъ за пановами на-
шого верне и учтине ласку нашу господарскую заслугуеу, А хо-
течи его и впередъ тмъ шхотнемшого до службъ нашихъ и
речи нсполитое уделати за причиноу теужь некоторыхъ пановъ
радъ нашихъ з ласки нашею господарьскою туу суму чотыри
тисечи копъ сто и двадцать копъ грошем Литовскихъ водлугъ
Листоуъ княжамъ Слуцкимъ ему подтвержаемъ и сншь листомъ
нашимъ позволяемъ вси села до державы Бобруискою належачне
шм княжати Слуцкого заведенне выкупить, И штобы еще по-
темъшомъ небожьчика княжати Слуцкого, и шнекуномъ брати его
княжатоу Слуцкимъ тое суми шмдати належало, И то нмъ шдъ-
дати и тше вси села шм Бобруиска заведенне выкупивши шнъ
с тмъ шстаткомъ сел шм княжати Слуцкимъ ему в суме поме-
новомъ заведенныхъ в томъ то суме чотыроу тисечамъ копъ сту и
двадцати конамъ грошем Литовскихъ и в томъ которую держат
нмъ за выкупеньсехъ тмъ сел, такъже и потомкомъ небожьчика
князя Юря Слуцкого и нмъ самымъ княжатоу, што тое суми
шмдати, держати и уживати, и всякне пожитки тамъ себе при-
сваляти, И выведши ревизоры наши кгрунты мерити плати и

податки на подданныхъ водлугъ уваженъя егругнтовъ становить, И всякие пожитки якие шдио вынаидены быти могутъ тамъ на себе и ку пожитку своему привлащать до живота своего всякимъ пожитковъ яко небожьчикъ княз Юрсн Слущки шм небожьчина короля его милости Жикгионта Августа в заставе заведоно держаа з соли зъ земляни и бояры до тоо державн належачими и зо всякими пожитками уживаючи А по животе его шм нас або шм потомъковъ нашихъ потомъкомъ его або кому то шд него водлугъ права заведено будетъ, туу суму сполна чотыры тисечи копь сто и двадцать копь грошомъ Литовскихъ, И туу которуу бы за выкуненъе сел и потомъкомъ князя Юря Слущкого и брани его княжатоу Слущкимъ шмдалъ вся сполна шмдана и заплачова быти масть, А если бы ся з доущенъя Божого в погоренъю замку и места Вобруиска и спустошени сел и розништя подданныхъ за державнъя его и потомъковъ его шкода яка се стала тогда при шмдамъю потомъкомъ его тоо суми ничего вытручено быти не маемъ, И на то еско Ложичоу нашему Яну Болновъскому дали сес нашъ листь с подписомъ руки нашео до которого на твердость и печать нашу привесити еско велели, Писамъ у Варъшаве на семие вальномъ Лета Божьего нароченъя тисеча нять сотъ шсшьдесять девятого мессца Марьца двадцатого дня, Sigismundus Rex. Кгабрнелъ Волна Писаръ.

Грамота писана на литовско-русскомъ языкъ, на пергаментъ большаго формата (дл. 56 цент., 33,5 цент.); скрѣплена меньшею печатью великаго княжества Литовскаго, привѣшенною на шелковомъ шнурѣ желтаго, краснаго, бѣлаго, зеленаго и снѣгаго цвѣтовъ. Внизу грамоты, съ лѣвой стороны, находится собственоручная латинская подпись короля, а съ правой—господарскаго русскаго писаря. На оборотѣ грамоты, внизу, возлѣ прорѣза для шнура печати, помѣчено: «Корыкговамъ».

Примѣчаніе. Привѣшенная къ настоящей грамотѣ меньшая печать великаго княжества Литовскаго, тиснутая по красному воску, употреблялась королемъ польскимъ Сигизмундомъ III Ваза. Она представляетъ собою площадь въ 4,5 сантиметра въ діаметрѣ, съ тремя концентрическими

кругами. Въ наименьшемъ кругѣ изображенъ на щитѣ всадникъ въ латахъ и шлемѣ, скачущій на конѣ въ правую сторону съ поднятымъ надъ головою, обнаженнымъ мечемъ въ правой рукѣ. На лѣвую руку, держащую поводья, надѣтъ щитъ, нѣсколько наклоненный къ лѣвому плечу, со «снопкомъ» («ампльный гербъ Рязовъ») въ центрѣ. Сверху надъ щитомъ, въ выемкахъ средняго и наименьшаго круговъ, помѣщена украшенная драгоценными камнями и жемчугомъ королевская корона съ крестомъ. Между наибольшимъ и среднимъ кругами помѣщена латинская надпись: «SIGISMUNDUS III. DEI GRATIA. REX POLONIAE. MAGNUS DUX LITUANIAE», оканчивающаяся между среднимъ и наименьшимъ кругами словами: «RUS. PRUS. SAMOGITIAE. MASOVIAE. LIVONIAE ET CAETER. TC». т. е. Sigismundus III, De Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Litvaniae, Russiae, Prussiae, Samogitiae, Masoviae, Livoniae et caeter. et caeter.

49^a III

